

การศึกษาผลกระทบจากการจัดการบริการดนตรีในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
ใน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
A Study of Music Service Management Impact in Tourism Industry
in Hatyai District Songkhla Province

โดย

ทรงศักดิ์ ปัทมรุจ
ปาหนัน คำฝอย
ผกาวรรณ บุญติเรก
ไกรศิลป์ โสตานิล

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

โครงการวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนการวิจัย
จากงบประมาณเงินอุดหนุนวิจัย ประจำปี 2551-2552
มหาวิทยาลัยทักษิณ

คำรับรองคุณภาพ

ข้าพเจ้า รองศาสตราจารย์นิศา ชัชกุล ได้ประเมินคุณภาพงานวิจัย

เรื่อง การศึกษาผลกระทบจากการจัดการบริการคนตรีในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

โดย ทรงศักดิ์ ปัทมรุ่ง ปาหนัน คำฝอย ผกาพรรณ บุญศิริ และไกรศิลป์ โสตานิล

มีความเห็นว่า ผลงานวิจัยฉบับนี้มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์

- ดีมาก
 ดี
 ปานกลาง
 ต่ำ

ซึ่งสมควรเผยแพร่ในแวดวงวิชาการได้

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(รองศาสตราจารย์นิศา ชัชกุล)

วันที่..14...เดือน..ธันวาคม..... พ.ศ. 2554

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง : การศึกษาผลกระทบจากการจัดการบริการดนตรีในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในอำเภอ
หาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ผู้วิจัย : ทรงศักดิ์ ปัทมรุจ และคณะ

แหล่งทุน : มหาวิทยาลัยทักษิณ ปีงบประมาณ 2550

ระยะเวลาโครงการ : 1 ธันวาคม 2550 - 30 พฤศจิกายน 2552

ปีที่พิมพ์ : 2554

การวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบจากการจัดการบริการดนตรีในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและด้านวัฒนธรรม โดยกำหนดขอบเขตการศึกษาด้านพื้นที่เฉพาะอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ทำการศึกษาข้อมูลภาคสนามโดยการกระทำตัวเยี่ยงนักท่องเที่ยวเพื่อสังเกตการณ์ การเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักและรวบรวมข้อมูลจากการจัดเวทีเสวนาที่จัดขึ้นจำนวนสองครั้งในระยะเวลาที่ต่างกัน ผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยนี้ประกอบด้วย กลุ่มนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ กลุ่มนักดนตรีและนักร้อง กลุ่มผู้ประกอบการสถานบันเทิง กลุ่มนักวิชาการ กลุ่มชุมชนบริเวณสถานประกอบการตลอดจนหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริการดนตรีในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลกระทบด้านเศรษฐกิจบริการดนตรีในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้ส่งผลกระทบต่อรายได้ที่เกิดขึ้นทั้งนักดนตรี นักร้อง สถานประกอบการรวมทั้งธุรกิจที่เกี่ยวข้อง โดยสถานประกอบการมียอดขายรวมกันไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาทต่อวัน นักดนตรี นักร้องมีรายได้เฉลี่ยเดือนละ 16,000 บาทต่อการแสดงวันละสองชั่วโมง 2) ผลกระทบด้านสังคม พบว่าการบริการดนตรีในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่ออาชีพนักดนตรี นักร้องกลายเป็นอาชีพที่ได้รับความสนใจจากคนรุ่นใหม่ด้วยปัจจัยทางรายได้และช่วงระยะเวลาการแสดงในแต่ละวันที่สั้นและเป็นเวลากลางคืน อย่างไรก็ตามอาชีพนักดนตรี-นักร้องเห็นว่าอาชีพนี้เป็นอาชีพที่ไม่มีความมั่นคงและไม่มีสวัสดิการที่ควรจะได้รับ ในขณะที่ส่วนหนึ่งประกอบอาชีพอื่นควบคู่กันไปกับอาชีพนี้ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ใช้บริการดนตรีเพื่อการพักผ่อน ฟังเพลง รับประทานอาหารและเดินร่ำตามลำดับ ส่วน

ชุมชนได้รับผลกระทบในด้านบวกจากการใช้ทรัพยากรในการผลิต แต่ได้รับผลกระทบในแง่ลบต่อสุขภาพจากมลภาวะทางเสียง และสถานศึกษาได้รับผลกระทบในฐานะผู้ผลิตบัณฑิตทางด้านดนตรี และส่วนหนึ่งของบัณฑิตเหล่านั้นได้เข้าสู่อาชีพนักดนตรี-นักร้องในสถานบันเทิง 3) ผลกระทบด้านวัฒนธรรม พบว่าการบริการดนตรีในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสร้างผลกระทบต่อวัฒนธรรมดั้งเดิม ผลกระทบเชิงบวกต่อการอนุรักษ์ ส่งเสริมและเผยแพร่วัฒนธรรมดนตรี การใช้ภาษาไทยและภาษาอื่นๆ ในการแสดงบนเวทีเป็นการเชื่อมโยงวัฒนธรรมทางภาษา ทั้งยังเป็นการเผยแพร่วัฒนธรรมทางภาษาของไทย นอกจากนี้การบริการดนตรีในสถานบันเทิงยังได้ส่งผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงค่านิยมของสังคม อาทิ ค่านิยมการเที่ยวเตร่ยามค่ำคืน ค่านิยมการรับประทานอาหารนอกบ้าน ค่านิยมในเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์ จนมีคำพูดที่ติดปากกันทั่วไปว่า “จิบเหล้าเคล้าเสียงดนตรี” ตลอดไปจนถึงค่านิยมการฟังดนตรี ที่ผู้ฟังซึ่งเป็นนักท่องเที่ยวใช้ดนตรีเพื่อประกอบกิจกรรมอย่างอื่นมากกว่าการฟังดนตรีอย่างแท้จริง

Abstract

Project Title : A Study of Music Service Management Impact in Tourism Industry in Hatyai District Songkhla Province

Researcher : Songsak Pattamarut and Group

Research foundation : Thaksin University

Project Duration : 1 December 2007 – 30 December 2009

The objectives of this research were to study the economic, social and cultural impacts of the music service on tourism industry. The study was confined to the music service in Hatyai District, Songkhla Province. Research methods is qualitative. For field data, the researcher disguised himself as a tourist in collecting the information using the participation observation technique. Interviews were made with core informants and data were collected from two forums organized at different times. Core informants included both Thai and foreign tourists visiting Hatyai, musicians and singers, entertainment entrepreneurs, academicians, members of the communities around entertainment places as well as public and private agencies concerned with the music service in the tourism industry.

The findings of the study reveal that 1) the economic impact of music service on tourism industry includes the incomes earned by the musicians, singers and related businesses. Total revenues earned by entertainment enterprises amount to more than one million baht a day. A musician or a singer earns approximately 16,000 baht a month for a performance of two hours a day. 2) The social impact of music service on tourism industry is seen in the occupation of musicians and singers,

raising interests among a new generation due to lucrative revenues and a short period of performance, particularly at night time. However, musician and singing occupation is seen as an insecure occupation and lack of welfares. Some musicians and singers take other jobs to earn their living. Tourists use the music service for relaxation, listening to music, dining and dancing. The communities have profits from utilization of resource for production but they are adversely impacted by noise pollution. Educational institutions produce graduates of music, some of whom enter the music and singing profession performing at entertainment places. 3) The cultural impact of music service on tourism industry can be seen in the preservation, promotion and propagation of musical culture, the use of Thai and other languages for performance on the stage. It is a link of language culture as well as a propagation of Thai language. Music service in entertainment places creates changes in social values, such as night life, dining out and drinking alcohol, as reflected in the phrase 'sipping a whisky while listening to the music'. In addition, tourists use music for engaging in other activities rather than actual listening to the music.

ประกาศคุณูปการ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยคุณูปการจากหลายฝ่ายที่ได้ให้ความกรุณาและความช่วยเหลือในทุก ๆ ด้าน เริ่มตั้งแต่การขออนุมัติงบประมาณในการดำเนินงานวิจัย ขอขอบคุณมหาวิทยาลัย โดยคณะกรรมการวิจัยที่ได้พิจารณาคำขอเป็นผลให้มีการเริ่มทำการวิจัย ขอขอบคุณรองศาสตราจารย์นพพร ด้านสกุล ที่ได้ให้แนวคิดและหัวข้อการวิจัยตลอดจนให้คำปรึกษาในการทำวิจัยอย่างดียิ่ง ขอขอบคุณ ดร.เรวดี กระโหมวงศ์ ที่ช่วยชี้แนะแนวทางและเติมจุดบกพร่องในกระบวนการในการทำงานวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบคุณกัลยาณมิตรทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือในทุกอย่างที่ทีมงานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วง

สุดท้ายขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลทุกท่านที่ได้กรุณาสละเวลาในการให้ข้อมูล เสนอแนวคิดต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการทำวิจัยในครั้งนี้ โดยเฉพาะผู้ให้ข้อมูลหลักที่เปิดโอกาสให้คณะผู้วิจัยได้สัมภาษณ์หลาย ๆ ครั้ง จนได้ข้อมูลครบถ้วนสมบูรณ์

ทรงศักดิ์ ปัทมรุจ และคณะ

สารบัญ

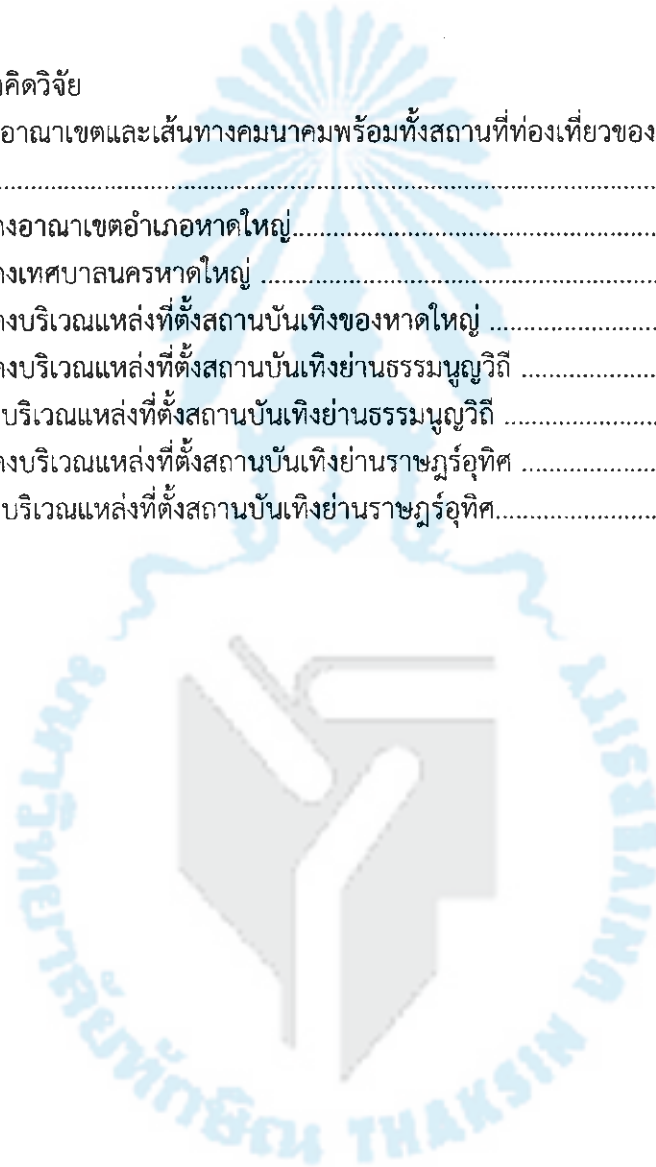
	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
ขอบเขตการวิจัย.....	3
ข้อจำกัดการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	4
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
ดนตรีในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว.....	6
ดนตรีกับการท่องเที่ยว.....	7
ดนตรีในสถานบันเทิง	10
อาชีพนักดนตรี นักร้อง	13
สถาบัน องค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริการดนตรีในอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว	13
บริบทพื้นที่วิจัย : อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา.....	15
จังหวัดสงขลา	16
อำเภอหาดใหญ่	19
เทศบาลนครหาดใหญ่	21
สภาพเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม.....	23
การท่องเที่ยวของจังหวัดสงขลาและอำเภอหาดใหญ่	25
สถานบันเทิงของหาดใหญ่	29
แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	31

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	35
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	38
ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ	43
ผลกระทบด้านสังคม	45
ผลกระทบด้านวัฒนธรรม	51
บทที่ 5 อภิปรายผล สรุปและข้อเสนอแนะ.....	54
สรุปผลวิจัย	55
อภิปรายผล	58
ข้อเสนอแนะ	61
บรรณานุกรม.....	64
บุคลากร.....	67
ภาคผนวก.....	69

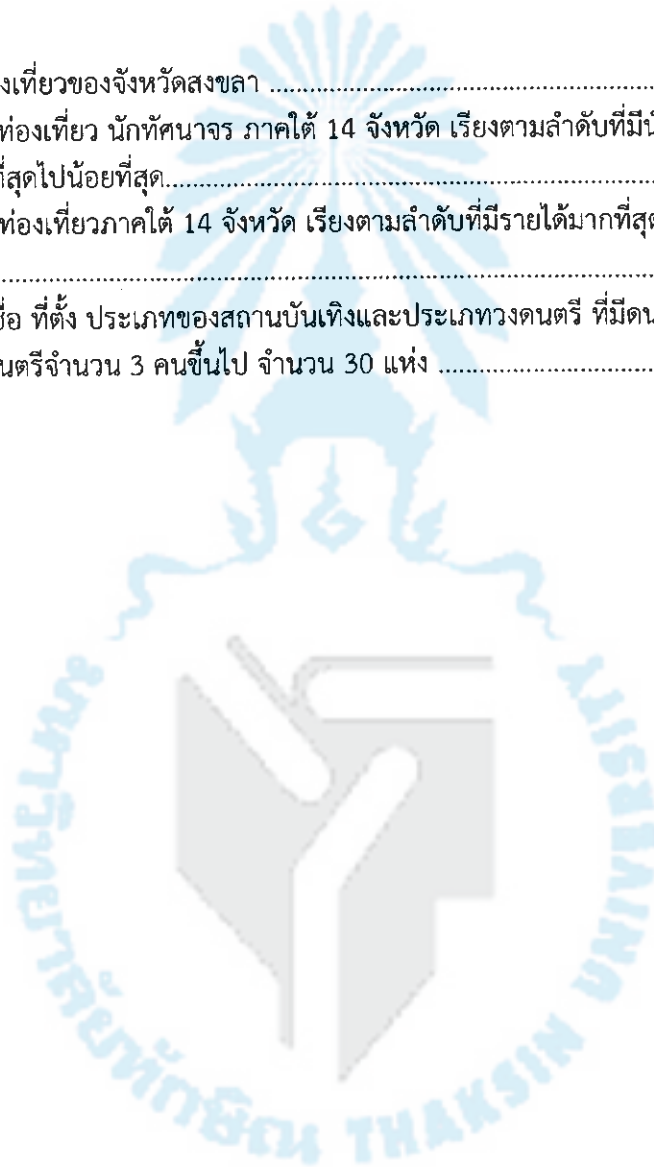
สารบัญภาพประกอบ

ภาพที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดวิจัย	5
2	ภาพแสดงอาณาเขตและเส้นทางคมนาคมพร้อมทั้งสถานที่ท่องเที่ยวของจังหวัดสงขลา.....	18
3	แผนที่แสดงอาณาเขตอำเภอหาดใหญ่.....	20
4	แผนที่แสดงเทศบาลนครหาดใหญ่.....	22
5	แผนที่แสดงบริเวณแหล่งที่ตั้งสถาบันบันเทิงของหาดใหญ่.....	40
6	แผนที่แสดงบริเวณแหล่งที่ตั้งสถาบันบันเทิงย่านธรรมนูญวิถี.....	41
7	ภาพแสดงบริเวณแหล่งที่ตั้งสถาบันบันเทิงย่านธรรมนูญวิถี.....	41
8	แผนที่แสดงบริเวณแหล่งที่ตั้งสถาบันบันเทิงย่านราษฎร์อุทิศ.....	42
9	ภาพแสดงบริเวณแหล่งที่ตั้งสถาบันบันเทิงย่านราษฎร์อุทิศ.....	42

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	สถานที่ท่องเที่ยวของจังหวัดสงขลา	26
2	จำนวนนักท่องเที่ยว นักทัศนาร ภาคใต้ 14 จังหวัด เรียงตามลำดับที่มีนักท่องเที่ยวมากที่สุดไปน้อยที่สุด.....	27
3	รายได้การท่องเที่ยวภาคใต้ 14 จังหวัด เรียงตามลำดับที่มีรายได้มากที่สุดไปน้อยที่สุด	28
4	แสดงรายชื่อ ที่ตั้ง ประเภทของสถานบันเทิงและประเภทวงดนตรี ที่มีดนตรีบริการ โดยมีนักดนตรีจำนวน 3 คนขึ้นไป จำนวน 30 แห่ง	30

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

กิจกรรมบันเทิงเป็นทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรม เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น เป็นกิจกรรมที่กระทำในช่วงเวลาว่างเพื่อความสนุกสนาน เพลิดเพลินและการผ่อนคลาย มักเป็นกิจกรรมที่ต้องทำร่วมกันหลายคนเป็นผู้แสดงหรือผู้เล่น รวมถึงการมีส่วนร่วมในฐานะผู้ดู ผู้ชมหรือผู้ฟัง กิจกรรมบันเทิงและนันทนาการเป็นกิจกรรมที่จำเป็นสำหรับมนุษย์ เป็นกิจกรรมทางวัฒนธรรมและเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยว ธุรกิจบันเทิงจึงเป็นธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่สำคัญประเภทหนึ่งสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับประเทศในระดับต้น ๆ เช่นเดียวกับกับธุรกิจด้านที่พัก ธุรกิจอาหาร

สถิติจากการสำรวจค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวในประเทศไทย เมื่อปี 2547 พบว่า นักท่องเที่ยวใช้จ่ายเงินเพื่อความบันเทิงคิดเป็นร้อยละ 11.65 ของค่าใช้จ่ายทั้งหมด รองจากค่าใช้จ่ายเป็นค่าที่พัก (ร้อยละ 27.79) ค่าซื้อสินค้าของที่ระลึก (ร้อยละ 26.01) และค่าอาหาร เครื่องดื่ม (ร้อยละ 17.74) ในขณะที่สถิติรายได้จากการท่องเที่ยวของผู้เยี่ยมเยือนในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ในปี 2550 เมื่อจำแนกตามหมวดค่าใช้จ่ายต่าง ๆ พบว่ารายได้จากค่าซื้อสินค้าและของที่ระลึกมากที่สุด มีมูลค่า 3048.96 ล้านบาท (ร้อยละ 23.74) รองลงมาเป็น ค่าที่พัก 2,777.09 ล้านบาท (ร้อยละ 21.62) ส่วนค่าใช้จ่ายเพื่อความบันเทิงและค่าอาหาร เครื่องดื่ม มีมูลค่าใกล้เคียงกันคือ 2173.63 ล้านบาท (ร้อยละ 16.93) และ 2173.27 ล้านบาท (ร้อยละ 16.92) ตามลำดับ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2552)

การแสดงดนตรีเป็นกิจกรรมบันเทิงหนึ่งในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่หลาย ๆ ประเทศให้ความสำคัญ และได้กลายเป็นปัจจัยหนึ่งของความบันเทิงที่สามารถสร้างแรงดึงดูดอันทรงพลังต่อนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างมากดังตัวอย่างที่เมืองแนชวิลล์ (Nashville) รัฐเทนเนสซี เมืองแบรินสัน (Branson) รัฐมิสซูรี ย่านบรอดเวย์ (Broadway) ในนิวยอร์ก รวมทั้งที่เมืองลอนดอนของอังกฤษประสบผลสำเร็จมาแล้ว นอกจากนี้การแสดงดนตรียังเป็นการบริการการท่องเที่ยวในธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม ทำหน้าที่ช่วยสร้างแรงดึงดูดใจให้กับนักท่องเที่ยว เป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับธุรกิจบริการอาหารและเครื่องดื่มอีกทางหนึ่ง สำหรับประเทศไทยบทบาทของดนตรีต่อการท่องเที่ยวยังจำกัดอยู่ในสถานบริการที่เรียกกันว่า “สถานบันเทิงยามราตรี” เป็นส่วนใหญ่ เช่นภัตตาคาร ไนต์คลับ ผับ บาร์ คาเฟ่ ฯลฯ สถานบันเทิงเหล่านี้มักเปิดให้บริการในยามค่ำคืน โดยมีกิจกรรมหลักคือการบริการอาหารและเครื่องดื่ม การแสดงดนตรีสด การแสดงโชว์ เปิดเพลงจากเครื่องเล่นเพลง วิทยุทัศน์ รวมถึงรายการโทรทัศน์ประเภทการแข่งขันกีฬาถ่ายทอดสด เป็นต้น แต่ละสถานที่เน้นการให้บริการแตกต่างกันไป เช่นบางแห่งเน้นการบริการอาหารและเครื่องดื่ม บางแห่งให้ความสำคัญกับการแสดงดนตรี ในขณะที่บางแห่งเน้นการเต้นรำ

เป็นต้น ข้อมูลล่าสุดจากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติระบุว่าในปี 2550 ประเทศไทยมีสถานประกอบการด้านธุรกิจโรงแรมและภัตตาคารที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคต่าง ๆ ทั้งในและนอกเขตเทศบาลรวมกันเป็นจำนวนทั้งสิ้น 253,377 แห่ง โดยส่วนหนึ่งของสถานประกอบการเหล่านี้มีลักษณะเป็นสถานบันเทิงที่มีผู้ใช้บริการเฉลี่ยต่อวันเป็นจำนวนถึง 41,969 คน เป็นชาวไทยร้อยละ 46.2 และชาวต่างชาติร้อยละ 53.8 ซึ่งสถานบันเทิงเหล่านี้ส่วนใหญ่มีดนตรีเป็นส่วนบันเทิงหลัก

การแสดงดนตรีในสถานบันเทิงไทยในปัจจุบันโดยทั่วไปเป็นการแสดงดนตรีสด โดยวงดนตรีประเภทต่าง ๆ ตามสไตล์ของดนตรี มีจำนวนนักดนตรีและนักร้องมากน้อยแตกต่างกันตามขนาดและประเภทของวง เรียกแตกต่างกัน เช่นวงสตริงแบนด์ วงดนตรีเพื่อชีวิต วงแจ๊สแบนด์ เป็นต้นนอกจากนั้นยังมีสถานบันเทิงบางประเภทที่ไม่มีการแสดงดนตรีสดแต่เป็นการบริการดนตรีในรูปแบบอื่น เช่น ดิสโกเธค ใช้วิธีการเปิดเพลงจากเครื่องเล่นเพลงที่เป็นสื่อประเภทต่าง ๆ หรือคาราโอเกะใช้เครื่องเล่นคาราโอเกะบรรเลงโดยมีนักร้องแสดงโดยร้องสด

หาดใหญ่ถูกนับเป็นศูนย์กลางของความบันเทิงแห่งหนึ่งของภาคใต้ ที่มีสถานบันเทิงเป็นจำนวนมากและเป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติ เช่นเดียวกับกับที่ภูเก็ตและสมุย สถานบันเทิงเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นสถานบันเทิงยามราตรี มีสภาพเป็น “สถานบริการ” ประเภทต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัติ สถานบริการ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2546 โดยมีชื่อเรียกตามแบบตะวันตกแตกต่างกันไป เช่น ไนต์คลับ ผับ บาร์ คาเฟ่ คาราโอเกะ ค็อกเทลเลานจ์ เป็นต้น ซึ่งสถานที่เหล่านี้ต่างมีดนตรีแสดงเป็นส่วนบันเทิงหลัก แต่จากการสำรวจสถานภาพการวิจัยของประเทศไทยปรากฏว่าได้มีการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ น้อยมาก ในขณะที่การบริการดนตรีในสถานบันเทิงเหล่านี้ได้สร้างผลกระทบในหลาย ๆ ด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมต่อประเทศชาติในภาพรวม ทั้งทางบวกและทางลบ ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยวโดยตรง การศึกษาผลกระทบจากการจัดการบริการดนตรีในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ในครั้งนี้จะเป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเพื่อสร้างมาตรฐานการจัดระเบียบการจัดการบริการดนตรีในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาต่อไป จะทำให้ทราบถึงบทบาทและความสำคัญของการแสดงดนตรีที่มีต่อการท่องเที่ยว เป็นข้อมูลในการวางแผนเพื่อพัฒนาศักยภาพของการท่องเที่ยวให้เป็นการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลกระทบด้านเศรษฐกิจจากการจัดการบริการดนตรี ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวตามขอบเขตด้านพื้นที่
2. เพื่อศึกษาผลกระทบด้านสังคมจากการจัดการบริการดนตรีในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวตามขอบเขตด้านพื้นที่
3. เพื่อศึกษาผลกระทบด้านวัฒนธรรมจากการจัดการบริการดนตรีในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวตามขอบเขตด้านพื้นที่

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลจากการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบถึงผลกระทบด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมจากการจัดการบริการดนตรีในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยหน่วยงานที่จะได้รับประโยชน์ในการใช้ผลการวิจัยในครั้งนี้คือ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลาเพื่อการพัฒนาส่งเสริม ตลอดจนสถาบันการศึกษาในฐานะผู้ผลิตบุคลากรด้านดนตรีสู่ภาคธุรกิจบริการ ด้านดนตรีในสถานบันเทิง

ขอบเขตการวิจัย

ในการศึกษาผลกระทบจากการจัดบริการดนตรีในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา มีขอบเขตการวิจัยดังนี้

ขอบเขตด้านพื้นที่ ในการศึกษาผลกระทบจากการจัดบริการดนตรีในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว มีขอบเขตด้านพื้นที่ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล ในการศึกษาผลกระทบจากการจัดบริการดนตรีในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว มีขอบเขตด้านแหล่งข้อมูลดังนี้

- 1) นักท่องเที่ยว
 - 1.1 นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ
 - 1.2 นักท่องเที่ยวท้องถิ่น
 - 1.3 นักท่องเที่ยวต่างถิ่น
- 2) นักดนตรี
 - 2.1 นักดนตรีชาวไทย
 - 2.2 นักดนตรีชาวต่างชาติ
- 3) นักร้อง
 - 3.1 นักร้องชาวไทย
 - 3.2 นักร้องชาวต่างชาติ
- 4) ผู้ประกอบการสถานบันเทิง
- 5) ประชาชนในชุมชนบริเวณรอบสถานบันเทิง
- 6) นักวิชาการ
 - 6.1 นักวิชาการสังคมศาสตร์
 - 6.2 นักวิชาการดนตรี
- 7) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
 - 7.1 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
 - 7.2 สมาคมดนตรีแห่งประเทศไทย
 - 7.3 สถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนสาขาวิชาดนตรี

7.4 หน่วยงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล เป็นต้น

ข้อจำกัดการวิจัย

การจัดบริการดนตรีในการวิจัยเรื่อง การศึกษาผลกระทบจากการจัดบริการดนตรีในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ในครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะการจัดบริการดนตรีในสถานบริการที่เรียกสถานบันเทิงซึ่งเป็นสถานประกอบการในธุรกิจบันเทิงและธุรกิจอาหารและเครื่องดื่มสำหรับการบริการให้กับนักท่องเที่ยวเท่านั้น

นิยามศัพท์

ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ หมายถึงผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้างเศรษฐกิจ การผลิต การสร้างอาชีพ การจ้างงาน ตลอดจนรายได้ของทุกภาคส่วนตั้งแต่ระดับย่อยไปจนถึงระดับประเทศ

ผลกระทบด้านสังคม หมายถึงผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับชีวิตความเป็นอยู่ของประชากรในท้องถิ่น เช่น การศึกษา สุขภาพ ฯลฯ รวมถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เป็นผลกระทบทางสังคมเช่น อาชญากรรม ยาเสพติด ซึ่งอาจเป็นผลมาจากการท่องเที่ยว

ผลกระทบด้านวัฒนธรรม หมายถึงผลกระทบการเปลี่ยนแปลงในวิถี ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมของประชากรในชุมชน รวมถึงการรับวัฒนธรรมใหม่ ๆ ซึ่งอาจเป็นผลมาจากการท่องเที่ยว

การจัดการบริการดนตรี หมายถึงขบวนการการจัดให้มีการแสดงดนตรีในสถานบันเทิง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของธุรกิจบันเทิงตลอดจนธุรกิจอาหารและเครื่องดื่มในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เป็นการแสดงดนตรีสดและในหนึ่งวงมีนักดนตรีบรรเลงพร้อมกันไม่น้อยกว่า 3 คน

สถานบันเทิง หมายถึงสถานประกอบการในธุรกิจบันเทิงและธุรกิจอาหารและเครื่องดื่มสำหรับการบริการให้กับนักท่องเที่ยว มีการจัดการบริการดนตรีเป็นการบันเทิงหลัก นักท่องเที่ยว หมายถึงผู้ใช้บริการในสถานบันเทิงที่มีการบริการดนตรีทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาผลกระทบทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมที่เป็นผลจากการบริการดนตรีในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวภายใต้กรอบแนวคิดทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและ

วัฒนธรรม เช่น ทฤษฎีความล้าหลังทางสังคมวัฒนธรรม และทฤษฎีการยอมรับสิ่งใหม่ ตามที่นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวไว้

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ดนตรีในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

ในความหมายโดยทั่วไปหากกล่าวถึงสถานบันเทิงก็จะหมายถึงสถานที่ที่ให้ความบันเทิงในด้านต่าง ๆ มีชื่อเรียกแตกต่างกันไป เช่น สถานบริการ สถานเริงรมย์หรือสถานบันเทิงยามราตรี (Night-life Entertainment) เป็นต้น สถานบันเทิงเป็นสถานบริการประเภทหนึ่งตั้งขึ้นและถูกควบคุมภายใต้พระราชบัญญัติสถานบริการซึ่งระบุความหมาย รูปแบบการบริการตามประเภทต่าง ๆ ไว้ในพระราชบัญญัติ สถานบริการ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2546 ใจความว่า

"สถานบริการ หมายความว่า สถานที่ที่สร้างขึ้นเพื่อให้บริการโดยหวังประโยชน์ในทางการค้า ดังต่อไปนี้

(1) สถานเต้นรำ รำวง หรือรองเง็ง เป็นปกติธุระประเภทที่มีและประเภทที่ไม่มีคูบริการ

(2) สถานที่ที่มีอาหาร สุรา น้ำชา หรือเครื่องดื่มอย่างอื่นจำหน่ายและบริการ โดยมีผู้บ้ำเรอสำหรับปรนนิบัติลูกค้า

(3) สถานอาบน้ำ นวด หรืออบตัว ซึ่งมีผู้บริการให้แก่ลูกค้า เว้นแต่ (ก) สถานที่ซึ่งผู้บริการได้ขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบโรคศิลปะสาขาการแพทย์แผนไทย ประเภทการนวดไทยตามกฎหมาย ว่าด้วยการประกอบโรคศิลปะ หรือได้รับยกเว้นไม่ต้องขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบโรคศิลปะ สาขาการแพทย์แผนไทยประเภทการนวดไทยตามกฎหมายดังกล่าว หรือสถานพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล

(ข) สถานที่เพื่อสุขภาพหรือเพื่อเสริมสวยที่กระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนด โดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ซึ่งจะต้องมีลักษณะของสถานที่ การบริการหรือผู้ให้บริการเป็นไปตามมาตรฐานที่กระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนด โดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ด้วย ประกาศดังกล่าวจะกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการตรวจสอบเพื่อการรับรองให้เป็นไปตามมาตรฐานนั้นด้วยก็ได้ หรือ

(ค) สถานที่อื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(4) สถานที่ที่มีอาหาร สุรา หรือเครื่องดื่มอย่างอื่นจำหน่ายหรือให้บริการ โดยมีรูปแบบอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(ก) มีดนตรี การแสดงดนตรี หรือการแสดงอื่นใดเพื่อการบันเทิง

และยินยอมหรือปล่อยปละละเลยให้นักร้อง นักแสดง หรือพนักงานอื่นไต่เน้งกับลูกค้า

(ข) มีการจัดอุปกรณ์การร้องเพลงประกอบดนตรีให้แก่ลูกค้า โดยจัดให้มีผู้บริการขับร้องเพลงกับลูกค้า หรือยินยอมหรือปล่อยปละละเลยให้พนักงานอื่นไต่เน้งกับลูกค้า

(ค) มีการเต้นหรือยินยอมให้มีการเต้น หรือจัดให้มีการแสดงเต้น เช่น การเต้นบนเวทีหรือการเต้นบริเวณโต๊ะอาหารหรือเครื่องดื่ม

(ง) มีลักษณะของสถานที่ การจัดแสงหรือเสียง หรืออุปกรณ์อื่นใดตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(5) สถานที่ที่มีอาหาร สุรา หรือเครื่องดื่มอย่างอื่นจำหน่าย โดยจัดให้มีการแสดงดนตรีหรือการแสดงอื่นใดเพื่อการบันเทิง ซึ่งปิดทำการหลังเวลา 24.00 นาฬิกา

(6) สถานที่อื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง"

สถานบันเทิงเข้าข่ายสถานบริการตามพระราชบัญญัติสถานบริการ ฉบับที่ 4 พ.ศ.2546 ตามวงเล็บ 1 วงเล็บ 4 และวงเล็บ 5 โดยทั่วไปสถานบริการเหล่านี้มักจะเปิดให้บริการในเวลากลางคืนเป็นหลัก จึงมีคำเรียกสถานที่เหล่านี้ว่า "สถานบันเทิงยามราตรี" (Nightlife Entertainment) ประกอบด้วยไนต์คลับ ผับ บาร์ ค็อกเทลเลานจ์ คอฟฟี่ช็อป คาเฟ่ ดิสโกเธค คาราโอเกะตลอดไปจนถึงร้านอาหารทั่วไปที่จำหน่ายอาหาร สุราหรือเครื่องดื่มอย่างอื่นใดให้บริการและมีดนตรีบรรเลง เป็นต้น สถานบริการเหล่านี้มีชื่อเรียกแตกต่างกันตามชนิดอาหารที่บริการบ้าง ลักษณะของสถานที่บริการบ้างตลอดจนไปถึงบรรยากาศและรูปแบบบรรยากาศบ้าง เวลาเปิดบริการสถานบริการเหล่านี้แตกต่างกันไปตามกฎหมายควบคุมตามกำหนดในกฎกระทรวง

ดนตรีกับการท่องเที่ยว

ในแง่ของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสถานบริการเหล่านี้ประกอบธุรกิจการท่องเที่ยวหลายอย่าง อยู่ในตัว เช่น ธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม ธุรกิจบันเทิง เป็นต้น สำหรับธุรกิจอาหารและเครื่องดื่มมีประวัติความเป็นมาตั้งแต่ยุคโบราณ พบทั่วไปตามแหล่งอารยธรรมสำคัญ ๆ ของโลกทั้งในเอเชียและยุโรป สันนิษฐานว่าคนอียิปต์ออกไปกินอาหารในร้านอาหารนอกบ้านกันมานานแล้ว โดยได้จากหลักฐานการค้นพบว่ามีภัตตาคารแห่งหนึ่งในอียิปต์เมื่อ ประมาณ 512 ปี ก่อนคริสตกาล ส่วนในประเทศจีนก็มีโรงเตี๊ยมที่จำหน่ายอาหารด้วยเมื่อกว่า 2000 ปีมาแล้ว ที่อิตาลีที่ตั้งของอาณาจักรโรมโบราณ จากการขุดค้นซากเมืองปอมเปอี (Pompeii) พบซากอาคารที่พักแรม ภัตตาคารและบาร์เป็นจำนวนมาก ในช่วงปลายยุคกลาง (Middle Ages) จนเข้าสู่ยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการ (Renaissance) หรือเมื่อประมาณ 400-500 ปีมาแล้ว หลังจากยุคมืด อันเป็นผลจากปัญหาทางการเมืองและศาสนาผ่านพ้นไป อังกฤษได้พัฒนาธุรกิจโรงแรมและร้านอาหารเหล่านี้ อย่างต่อเนื่องจนกลายเป็นต้นแบบของโรงแรมในสมัยปัจจุบัน สำหรับ

ในประเทศไทยธุรกิจร้านอาหารและเครื่องดื่มนับว่าเกิดขึ้นในราว ๆ ปี พ.ศ.2430 ตรงกับปลายสมัยรัชกาลที่ 5 เจ้าของส่วนใหญ่เป็นชาวจีน ต่อมาราว ปี พ.ศ.2453 ในสมัยต้นรัชกาลที่ 6 ได้มีโรงแรมแบบตะวันตกเกิดขึ้นพร้อม ๆ กับร้านอาหารแบบตะวันตกที่เกิดขึ้นมาควบคู่กันไป (นิศา ชัชกุล, 2550) ส่วนธุรกิจบันเทิงในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับดนตรีสามารถทำได้หลายรูปแบบ เช่น การจัดแสดงดนตรีในสถานที่ต่าง ๆ ดนตรีเพื่อประกอบการแสดงอื่น ๆ และการบริการดนตรีในธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม เป็นต้น การบริการดนตรีในธุรกิจอาหารและเครื่องดื่มนับว่าดนตรีเป็นส่วนสำคัญควบคู่กับการบริการอาหารกล่าวคือ การบริการดนตรีในสถานบริการเป็นการสร้างแรงดึงดูดนักท่องเที่ยวที่สำคัญ คมสันต์ สุริยะ (2548) ได้ทำการศึกษาอุตสาหกรรมบันเทิงยามราตรีในจังหวัดเชียงใหม่พบว่านักดนตรีมีบทบาทต่อการบริการ โดยกล่าวถึงความสำคัญของวงดนตรีที่มีต่อธุรกิจสถานบริการยามราตรี โดยเฉพาะไนต์คลับที่มีลักษณะไนต์คลับกึ่งดิสโกเธคว่า “บริการที่เป็นที่ดึงดูดใจของไนต์คลับประเภทนี้คือดนตรี วงดนตรีที่ดีเป็นเสมือนทรัพยากรที่มีค่าของไนต์คลับ หากปล่อยให้วงดนตรีที่เคยเล่นอยู่ที่ของตนไปเล่นที่อื่นแล้ว อาจจะเสียลูกค้าให้กับไนต์คลับแห่งนั้นไปเลยก็ได้ได้” สถานบันเทิงบางแห่งให้บริการโดยให้ความสำคัญกับการแสดงดนตรีเป็นลำดับแรก ส่วนการบริการอาหารจะเป็นลำดับรอง ๆ ลงมา ผู้ใช้บริการในสถานบันเทิงเหล่านี้จึงเป็นนักท่องเที่ยวที่ต้องการหาความบันเทิงจากดนตรีเป็นส่วนใหญ่ อาจเป็นการฟังดนตรีเพื่อดื่มด่ำกับรสของดนตรีหรืออาจฟังดนตรีเพื่อการเดินร่ำกัตาม ดนตรีที่ซึ้งทั้งดนตรีแสดงสดหรืออาจเป็นดนตรีจากเครื่องเล่นเสียงประเภทต่าง ๆ ที่มักเรียกกันติดปากว่า “เปิดแผ่น” แต่บรรดานักท่องเที่ยวโดยทั่วไปจะให้ความสนใจกับการแสดงดนตรีสดมากกว่าดนตรีจากการเปิดแผ่น

การบริการดนตรีในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทยส่วนหนึ่งได้เจริญเติบโตมาพร้อมกับธุรกิจบริการด้านอาหารและเครื่องดื่มในสถานบันเทิง การเริ่มต้นที่สำคัญเกิดขึ้นในยุคของสงครามเวียดนาม (สงครามอินโดจีนครั้งที่ 2) ในปี 2508 สหรัฐอเมริกาได้ส่งกองกำลังเข้าสู่แถบอินโดจีนเพื่อสู้รบกับเวียดนามเหนือในขณะนั้น กองกำลังส่วนหนึ่งได้เข้ามาตั้งฐานทัพในประเทศไทย โดยเฉพาะหน่วยบินที่จะส่งเครื่องบินไปทิ้งระเบิดในเวียดนามซึ่งตั้งกระจายอยู่ตามสนามบินในจังหวัดต่าง ๆ เช่น ที่สนามบินอุตะเปาในอำเภอสาคูจังหวัดระยอง สนามบินตาคลีในจังหวัดนครสวรรค์ รวมถึงฐานทัพอื่น ๆ ที่อุตรธานี อุบลราชธานี นครราชสีมา เป็นต้น ประกอบกับกระแสดนตรีใหม่ของโลกที่เรียกว่า ดนตรีร็อกแอนด์โรล ซึ่งเริ่มต้นมาตั้งแต่ทศวรรษที่ 60 แล้วและกลายมาเป็นดนตรีที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในสังคมตะวันตกในขณะนั้น (ชุมศักดิ์ นรารัตน์วงศ์, 2548) กระแสนี้เหล่านี้ถูกขับเคลื่อนจากโลกตะวันตกมาสู่โลกตะวันออกหลายทาง แต่ที่สำคัญที่สุดดนตรีเหล่านี้ได้เข้ามาพร้อมกับกองกำลังทหารอเมริกันที่เรียกกันติดปากว่า “ทหารจีไอ” ที่เข้ามาในประเทศไทยช่วงสงครามเวียดนาม วัฒนธรรมดนตรีแบบตะวันตก โดยเฉพาะดนตรี “ร็อกแอนด์โรล” ถูกนำเข้ามาเพื่อเป็นความบันเทิงให้กับทหารที่จากบ้านเมืองมาแสนไกลเหล่านั้นได้รับความสุขในช่วงพักจากการเข้าสู่สมรภูมิ สถานบันเทิงทั้งบาร์และไนต์คลับรวมถึงความบันเทิงอื่น ๆ จึงได้เกิดขึ้นรอบบริเวณฐานทัพแต่ละแห่งเป็นจำนวนมาก กลายเป็นตำนานอีกบทหนึ่งของดนตรีในประเทศไทย นับเป็นสิ่งที่ดินนอกเหนือไปจากผลดำนลบของสงคราม การบริการดนตรีได้สร้างงานสร้างอาชีพใหม่ให้กับคนไทยที่เข้าไปทำงานบริการในสถานที่แห่งนั้นเป็นจำนวนมาก รวมทั้งอาชีพนัก

ดนตรี-นักร้อง หลังจากนั้นการบริการดนตรีในสถานบันเทิงได้รับความนิยมในหมู่คนไทย ได้กระจายไปยังภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศโดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวสำคัญในแต่ละภูมิภาค กลายเป็นส่วนหนึ่งของทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทวัฒนธรรม วัฒนธรรมดนตรีที่ผสมผสานระหว่างดนตรีตะวันตกและดนตรีของไทย ดนตรีกลายเป็นองค์ประกอบสำคัญอีกอย่างหนึ่งของธุรกิจบันเทิงและธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม

ปัจจุบันสถานบันเทิงไทยที่จัดบริการดนตรีเพื่อนักท่องเที่ยวมีหลายประเภท มีชื่อเรียกแตกต่างกันตามชนิดของอาหารและเครื่องดื่มที่ให้บริการเป็นหลัก ตามลักษณะของสถานที่บริการและตามกิจกรรมที่บริการภายในสถานบันเทิง ตลอดจนการเรียกชื่อตามประเภทของดนตรีที่บรรเลง ซึ่งมีทั้งการแสดงดนตรีสดและดนตรีจากเครื่องเล่นเสียงต่าง ๆ

คาราโอเกะ (Karaoke) เกิดขึ้นครั้งแรกในญี่ปุ่นในราว ๆ ช่วงทศวรรษที่ 1970 ที่บาร์เล็ก ๆ แห่งหนึ่งในเมืองโกเบ เมืองท่าแถบฝั่งตะวันตกของญี่ปุ่น ที่นักดนตรีผู้เล่นกีตาร์มักจะหยุดงานเป็นประจำ เจ้าของบาร์จึงใช้วิธีการบันทึกเสียงเอาไว้ล่วงหน้าแล้วนำมาเปิดพร้อม ๆ กับการเล่นของวงแทนตำแหน่งกีตาร์ที่หยุดไปนั่นเอง ต่อมา ไตสุเกะ อิโนอุเอะ (Daisuke Inoue) ชาวญี่ปุ่นได้ผลิตเครื่องสำหรับเล่นคาราโอเกะขึ้นและได้รับความนิยมนำไปใช้กันอย่างแพร่หลาย คำว่าคาราโอเกะเป็นภาษาญี่ปุ่นเกิดจากการนำคำสองคำมาผสมกันคือคำว่า “คารา” ซึ่งมาจากคำว่า คารับโปะ (Karappo) แปลว่า ว่างเปล่า และคำว่า “โอเกะ” ที่มาจากคำว่า โอเกะซุตุระ (Okesutura) แปลว่า วงออร์เคสตรา (Orchestra) ในภาษาญี่ปุ่น คาราโอเกะจึงหมายถึงดนตรีเปล่า ๆ ไม่มีเสียงร้อง การเข้ามาของเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ (Compact Disk) มีส่วนทำให้คาราโอเกะกลายเป็นอุตสาหกรรมดนตรีที่ขยายตัวอย่างรวดเร็ว ด้วยสามารถสอดแทรกทั้งเสียง ภาพและคำร้องเข้าด้วยกัน อีกทั้งยังสะดวกต่อการใช้งาน การค้นหาเพลงทำได้อย่างรวดเร็วแตกต่างจากเทปที่ใช้กันก่อนหน้านี้ คาราโอเกะกลายเป็นรูปแบบใหม่ของความบันเทิงที่แพร่หลายทั้งในสังคมญี่ปุ่น สังคมเอเชีย ตลอดจนถึงสังคมตะวันตก ปัจจุบันมีเพลงที่ทำเป็นคาราโอเกะนับแสนเพลง ตั้งแต่เพลงยอดนิยม เพลงพื้นบ้านรวมถึงเพลงคลาสสิก สำหรับประเทศไทยคาราโอเกะถูกนำมาใช้เพื่อความบันเทิงในบ้านและยังใช้เป็นรูปแบบใหม่ของธุรกิจบันเทิง ทำให้เกิดสถานบริการบันเทิงแบบใหม่เรียกว่า “ร้านคาราโอเกะ” ซึ่งเป็นร้านขายอาหาร เครื่องดื่มและมีบริการคาราโอเกะสำหรับลูกค้าที่ต้องการร้องเพลงเป็นการบันเทิงหลักของร้าน

คลับ (Club) หรือ ไนท์คลับ (Night Club) สถานบันเทิงสำหรับการดื่มและเต้นรำยามค่ำคืนแตกต่างไปจากสถานบันเทิงอื่น ๆ ที่คลับมักมีฟลอร์เต้นรำสำหรับลูกค้า มีวงดนตรีบรรเลงสดหรือมีดีเจคอยเปิดเพลงจากเครื่องเล่นเสียง เพลงที่บรรเลงมีหลากหลายสไตล์ ทั้งเพลงเพื่อการฟังและเพลงเพื่อการเต้นรำ

ผับ (Pub) โรงเหล้า สถานที่ขายเครื่องดื่มโดยเฉพาะเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อาจขายอาหารด้วยก็ได้ ผับ เป็นคำเรียกสั้น ๆ ที่มาจากคำเต็มว่า “พับบลิคเฮ้าส์” (Public House) หมายถึง บ้านสาธารณะอันเป็นที่รวมของคนในชุมชน มีมาตั้งแต่ยุคโรมัน คำว่า “ผับ” ถูกนำมาใช้โดยชาวอังกฤษสมัยวิกตอเรียราว ๆ กลางคริสต์ศตวรรษที่ 19 ปัจจุบันนอกจากการบริการอาหารและเครื่องดื่มแล้ว ผับบางแห่งยังเป็นสถานที่สังสรรค์ มีการแสดงดนตรี เต้นรำและการแสดงละครด้วย

บาร์ (Bar) สถานที่ให้บริการเครื่องดื่ม เช่น เหล้า เบียร์ เครื่องดื่มผสม เป็นต้น บาร์โดยทั่วไปจะมีแคนเตอร์กันเป็นคอกสำหรับคนผสมเหล้าที่เรียกกันว่า บาร์เท็นเดอร์ (Bartender) โดยมีเก้าอี้สำหรับลูกค้านั่งเรียงกันบริเวณหน้าแคนเตอร์ บาร์บางแห่งมีเวทีสำการแสดงดนตรีสด บางแห่งมียกพื้นสำหรับการเต้นรำที่เรียกว่า “อะโกโก้” (Go-go) จึงเป็นที่มาของคำเรียก “บาร์อะโกโก้”

ค็อกเทล เลานจ์ (cocktail lounge) เป็นบาร์อีกระดับหนึ่ง มักตั้งอยู่ตามโรงแรม ภัตตาคารหรือสนามบิน ส่วนใหญ่จะให้บริการเครื่องดื่มประเภทไวน์ ค็อกเทลหรือเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ (Soft Drink) บางแห่งอาจมีอาหารขบเคี้ยว (Snack) ด้วย อย่างไรก็ตามสำหรับในประเทศไทยสถานบริการประเภทนี้ได้พัฒนาการรูปแบบการให้บริการแตกต่างไปจากที่อื่น ๆ เพื่อให้ดูน่าสนใจมากขึ้นเป็นการดึงดูดผู้ใช้บริการอีกรูปแบบหนึ่ง เช่น การมีพนักงานบริการหญิงที่เรียกกันว่า “โฮสเทล” (Hostess) ไว้คอยบริการเป็นเพื่อนดื่ม เพื่อนคุยตามความต้องการของผู้ใช้บริการ

คาเฟ่ (Cafe) ร้านกาแฟ เกิดขึ้นครั้งแรกในตะวันออกกลาง เปิดให้บริการเฉพาะผู้ชายเท่านั้นเข้าไปดื่มกาแฟ พร้อม ๆ กับทำกิจกรรมสนทนา การฟังเพลง อ่านหนังสือหรือเล่นหมากรุก เป็นต้น ต่อมาได้แพร่หลายไปยังประเทศแถบยุโรปในศตวรรษที่ 17 โดยมีลักษณะเป็นร้านที่ผสมผสานกันระหว่างบาร์กับภัตตาคาร ในฝรั่งเศสเรียกร้านประเภทนี้ว่า คาเฟ่ มีบริการเครื่องดื่มประเภทแอลกอฮอล์และอาหารว่างอย่างง่าย เช่นขนมขบเคี้ยว แซนวิช เป็นต้น มักเป็นร้านเล็ก ๆ บรรยากาศเงียบสงบ อย่างไรก็ตาม คาเฟ่ ในประเทศไทยมักจะหมายถึง ร้านอาหารที่เปิดบริการในเวลากลางวัน ส่วนมากมีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และอาหารหลากหลายชนิดไว้บริการ ภายในร้านมีการแสดงดนตรีโดยมากมักเป็นดนตรีลูกทุ่ง บางแห่งมีการแสดงสดอื่น ๆ ด้วย เช่น แสดงตลก แสดงมายากล เป็นต้น”

ดนตรีในสถานบันเทิง

ดนตรีในปัจจุบันแบ่งตามต้นกำเนิดได้หลายประเภท เช่น ดนตรีพื้นบ้าน (Folk Music) ดนตรีที่เล่นและฟังกันในหมู่ชาวบ้าน เล่นง่าย ฟังง่าย ไม่มีแบบแผนตายตัว ดนตรีพื้นบ้านมีลักษณะสำคัญสองประการคือประการแรกเป็นดนตรีที่แสดงออกซึ่งวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น ประการที่สองเป็นดนตรีที่ใช้วิธี “มุขปาฐะ” คือการถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่งโดยวิธีการร้อง เล่นต่อ ๆ กันมาโดยปากต่อปาก ไม่มีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรหรือสัญลักษณ์ทางดนตรีอื่นใด **ดนตรีประจำชาติ** (Traditional Music) เป็นดนตรีที่ถูกสร้างขึ้นในลักษณะของ ดนตรีศิลปะ (Art Music) มีระเบียบแบบแผนเป็นของตนเอง แต่ละชนชาติจึงมีเอกลักษณ์ของดนตรีที่แตกต่างกัน **ดนตรีตะวันตก** (Western Music) หรือดนตรีคลาสสิก (Classical Music) ดนตรีศิลปะของชาวตะวันตก (Western Art Music) มีรากฐานมาจากอารยธรรมของยุโรป เป็นดนตรีที่สร้างสรรค์ขึ้นตามแบบแผนของศิลปะดนตรีตะวันตก มีไวยากรณ์ดนตรีและกระบวนแบบ เป็นดนตรีที่มีความเป็นอมตะ **ดนตรีสมัยนิยม** (Popular Music) ดนตรีเพื่อความบันเทิง เป็นดนตรีเพื่อการค้าที่คนโดยทั่วไปนิยมฟังเนื่องจากเป็นดนตรีที่ฟังง่าย องค์กรประกอบของดนตรีไม่ซับซ้อนเหมือนดนตรีคลาสสิก มักจะได้รับความนิยมในช่วงเวลาสั้น ๆ ไม่เป็นอมตะ

วัฒนธรรมดนตรีแบบตะวันตกที่มักเรียกกันว่า “ดนตรีสากล” ได้เข้ามามีบทบาทในประเทศไทยอย่างจริงจังสมัยรัตนโกสินทร์ ตรงกับสมัยรัชกาลที่ 3 เริ่มมีการจัดตั้งวงเครื่องสายของทหารทั้งในวังหน้าและวังหลังโดยมีครูสอนดนตรีชาวยุโรปเข้ามาหลายคน (ไพฑูริย์ สำราญภูติ, 2550) หลังจากนั้นก็ได้พัฒนาตามลำดับจนกระทั่งสมัยมหาสงครามเอเชียบูรพา หรือสงครามโลกครั้งที่ 2 ในราวปี 2495 ดนตรีตะวันตกแนวใหม่ที่เรียกว่า ดนตรีร่วมสมัยได้เริ่มเข้ามาในประเทศไทย มีการนำดนตรีแบบตะวันตกมาประยุกต์กับเพลงไทยเดิม เรียกกันว่า “เพลงไทยสากล” (สังัด ภูเขาทอง, 2546) รัฐบาลในยุคนั้นได้ตั้งวงดนตรีกรมโฆษณาการขึ้นเพื่อใช้บรรเลงเพลงปลุกใจ ให้คนไทยรักชาติตามแบบลัทธิชาตินิยม ต่อมาได้เป็นวงที่รู้จักกันนาม “วงดนตรีสุนทราภรณ์” ในขณะที่ทางกองทัพก็มีการจัดตั้งวงหัดดนตรีขึ้นเพื่อใช้บรรเลงในงานเดินร่าที่กำลังได้รับความนิยมในขณะนั้น หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เมื่อละครเวทีได้รับความนิยมเกิดโรงละคร เช่น ศาลาเฉลิมนคร ศาลาเฉลิมไทย เป็นต้น ได้มีการนำวงดนตรีมาบรรเลงเพลงประกอบขณะทำการแสดงละคร จนเมื่อเข้าสู่ยุคภาพยนตร์ 35 ม.ม. ก็ยังมีการใช้ดนตรีบรรเลงเพลงประกอบการฉายภาพยนตร์

หลังปี พ.ศ.2500 มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ทำให้วงดนตรีบางวงที่ก่อตั้งขึ้นภายใต้ต้องยุติบทบาทลง นักดนตรีที่มีฝีมือมีการรวมตัวกันตั้งวงดนตรีใหม่ ๆ ขึ้นอีกหลายวงบางวงได้ไปเล่นประจำในสถานบันเทิงยามราตรี ที่มีชื่อเสียงในยุคแรก ๆ ได้แก่ ชาวอยไนต์คลับ ชูชีวองไนต์คลับ โกลิตาไนต์คลับ เป็นต้น ดนตรีที่บรรเลงในสถานบันเทิงเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นดนตรีสำหรับการเต้นร่า

คำว่า “เพลงไทยสากลปี” ถูกนำมาใช้เรียกดนตรีของไทยที่ใช้วิธีบรรเลงและขับร้องตามแบบดนตรีของตะวันตกที่มักเรียกกันทั่วไปว่า “ดนตรีสากล” ทั้งเครื่องดนตรี การประสมวง ตลอดจนเทคนิคต่าง แต่มีคำร้องเป็นภาษาไทย ในขณะที่ “เพลงสากล” เป็นเพลงทางตะวันตกและใช้ภาษาตะวันตกในการร้อง เพลงไทยสากลเป็นดนตรีสมัยนิยม (Popular Music) ประเภทหนึ่ง แตกต่างไปจากเพลงไทยดั้งเดิมที่เรียกกันว่า “เพลงไทยเดิม” ที่เป็นดนตรีประจำชาติ (Traditional Music) สำหรับเพลงไทยสากลนั้นตั้งแต่ปี พ.ศ.2498 มาแล้วที่ครู ป.วรานนท์ ในฐานะนักจัดรายการเพลงชื่อดังในยุคนั้นได้นำคำว่า “เพลงตลาด” ซึ่งหมายถึงเพลงที่ชาวบ้านร้านตลาดให้ความนิยมฟังกันอย่างกว้างขวาง กับคำว่า “เพลงผู้ดี” ที่มีลักษณะดนตรีและการร้องที่ต่างออกไป ตาม “นักร้องผู้ดี” เช่น ชรินทร์ นันทนาคร สุเทพ วงศ์กำแหง เป็นต้น มาใช้เพื่อแบ่งประเภทของเพลงไทยสากล ซึ่งต่อมาในปี พ.ศ.2507 เริ่มมีการแบ่งแยกประเภทของเพลง เป็น “เพลงลูกทุ่ง” และ “เพลงลูกกรุง” เมื่อมีการจัดรายการ “ลูกทุ่งกรุงไทย” ทางสถานีโทรทัศน์ขึ้นเป็นครั้งแรก

ดนตรีที่บรรเลงในสถานบันเทิงโดยทั่วไปได้แก่ ดนตรีสมัยนิยมทั้งนี้เนื่องจากเป็นที่นิยมของผู้คนทั่วไปทั้งยังเหมาะกับการบรรเลงในสถานบริการที่นักท่องเที่ยวผู้ใช้บริการในวัตถุประสงค์ที่หลากหลาย บ้างต้องการฟังดนตรี บ้างต้องการเต้นร่าในขณะที่บางคนต้องการฟังดนตรีเพียงเพื่อประกอบการดื่มและรับประทานอาหารเท่านั้น ดนตรีเหล่านี้มีสไตล์ดนตรี (Style) แตกต่างกันไป เช่น เพลงลูกทุ่ง เพลงแจ๊ส เพลงเพื่อชีวิต เพลงแดนซ์ เพลงเร็กเก้และเพลงร็อก เป็นต้น

ลูกทุ่ง เพลงไทยสากลที่สะท้อนวิถีชีวิต สภาพสังคมอุดมคติและวัฒนธรรมไทย ทั้งท่วงทำนอง คำร้อง สำเนียง และลีลาการร้องการบรรเลงที่เป็นแบบแผน นักร้องเพลงลูกทุ่งจะมีเทคนิคการร้องและการใช้ภาษาแบบตรงไปตรงมา มีลักษณะเฉพาะซึ่งให้บรรยากาศ ความเป็นลูกทุ่ง

ลูกกรุง เพลงไทยสากลอีกประเภทหนึ่งที่มีลักษณะแตกต่างไปจากเพลงลูกทุ่ง ที่เนื้อร้องกล่าวถึงรูปแบบของ สังคมเมือง ในการขับร้อง นักร้องเพลงลูกกรุงมีเทคนิคในการใช้น้ำเสียงแบบนุ่มนวล ประณีตบรรจงเพื่อสร้างความรู้สึของผู้ฟังให้เกิดจินตนาการตาม เนื้อร้องของเพลงที่มักจะเป็นบทประพันธ์แบบร้อยแก้ว ร้อยกรอง มีความหมายสลับซับซ้อนไม่เหมือนเพลงลูกทุ่ง

เพื่อชีวิต ในความหมายโดยทั่วไปแล้วเพลงเพื่อชีวิตหมายถึงดนตรีที่เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตเป็นศิลปะที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อระบายความรู้สึกของชีวิตหรือสร้างมโนภาพที่ตนต้องการออกมา เป็นการสนองความต้องการของชีวิต (สุกรี เจริญสุข, 2538: 23) ในขณะที่สุรชัย จันทิมาธร ให้ความหมายเพลงเพื่อชีวิตในมุมแคบกว่า ว่า เพื่อชีวิตหมายถึงเพื่อชีวิตที่ดีกว่า เพื่อคนที่ด้อยโอกาสหรือเพื่อคนที่ยากไร้ (กองบรรณาธิการ, 2546) แต่ในความหมายที่แคบลงและเป็นดนตรีที่ปรากฏอยู่ในสังคมไทยปัจจุบัน เพลงเพื่อชีวิตเป็นดนตรีที่เกิดขึ้นมาพร้อม ๆ กับการเปลี่ยนแปลงด้านสังคมและการเมือง เป็นการขับทหาทของดนตรีสะท้อนเรื่องราวของสังคม ชีวิตและความเป็นอยู่ ความทุกข์ยาก การเสียดสีประชดประชัน การเรียกร้องความเป็นธรรมในสังคม รวมไปถึงการต่อสู้ในอุดมการณ์ทางการเมือง โดยเฉพาะในช่วงภายหลังเหตุการณ์ “14 ตุลาคม 2516” เพลงเพื่อชีวิตในยุคแรก ๆ เกิดขึ้นมาตั้งแต่ก่อนปี พ.ศ.2500 เนื้อหาของเพลงมักจะเป็นการสะท้อนภาพปัญหาของชีวิตและปัญหาของสังคม หลังจากนั้นเพลงเพื่อชีวิตได้รับความนิยมสูงสุดในแวดวงนิสิต นักศึกษา ปัญญาชน

แดนซ์ (Dance Music) ดนตรีแดนซ์หลากหลายสไตล์ที่พัฒนาการขึ้นมาในช่วงปลายศตวรรษที่ 1920's เช่น Rap Hip hop Techno House Trance Rave Trip hop

ดิสโก้ (Disco) เกิดขึ้นในคลับที่เมืองนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา ในช่วงทศวรรษที่ 1970's โดยชาวผิวดำอเมริกันและชาวละตินผสมอเมริกัน ลักษณะเด่นของดนตรีสไตล์นี้อยู่ที่การเน้นจังหวะของกลองเบส ในทุกจังหวะ เครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลงได้แก่เครื่องดนตรีในวงออร์เคสตราและเครื่องสังเคราะห์เสียง (Synthesizers) ซึ่งเป็นเครื่องดนตรีอิเล็กทรอนิกส์ใหม่ นอกจากนั้นยังประกอบด้วยเครื่องประกอบจังหวะละติน (Latin Percussion)

เร็กเก้ (Reggae) พัฒนาการของดนตรีแคริบเบียน (Caribbean Music) จากจาไมกา ในช่วงปลายทศวรรษที่ 1960's เป็นการผสมผสานกันระหว่างดนตรีพื้นเมืองของจาไมกาที่ใช้จังหวะดั้งเดิมที่เรียกว่า “สกา” (Ska) ในสไตล์ดนตรี “เมนโต” (Mento) กับ ดนตรีริทึมแอนด์บลูส์ (R&B) ของอเมริกัน

ร็อก (Rock) ดนตรีสมัยนิยมยุคแรก ๆ ที่ถือกำเนิดขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกาช่วงกลางทศวรรษที่ 1960's ราวปี ค.ศ. 1955 ปัจจุบันดนตรีร็อกได้กลายเป็นวัฒนธรรมดนตรีที่แพร่หลายอย่างกว้างขวาง ผสมผสานกับวัฒนธรรมดนตรีดั้งเดิมของแต่ละชนชาติทั่วทุกมุมโลก แตกแขนงเป็นสไตล์ย่อยอีกหลายสไตล์ เช่น Classic rock Country rock Glam rock Soft rock Hard rock Heavy metal Progressive rock Psychedelic rock Punk rock เป็นต้น

อาชีพนักดนตรี นักร้อง

ดนตรีเป็นศิลปะที่ได้รับความนิยม ผู้คนเล่น ร้องและฟังดนตรีกันทั่วไป ในขณะที่เดียวกันดนตรีเป็นอาชีพอีกอาชีพหนึ่ง เรียกผู้เล่นดนตรีเป็นอาชีพว่า “นักดนตรีอาชีพ” (Professional Musician) เพื่อให้แตกต่างจากนักดนตรีอีกประเภทหนึ่งคือ “นักดนตรีสมัครเล่น” (Amateur Musician) สุกรี เจริญสุข (2549 : 87-88) กล่าวถึง อาชีพนักดนตรีในประเทศไทยว่าเป็นอาชีพที่ขาดแคลนอาชีพหนึ่ง โดยให้ข้อสังเกตว่า ในธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยว เช่นโรงแรมระดับหรู สถานบันเทิงที่มีคุณภาพมักใช้นักดนตรีอาชีพชาวต่างประเทศแทบทั้งสิ้น ในขณะที่มีนักดนตรีอาชีพคนไทยน้อยมาก และยังให้ความเห็นว่าคนไทยส่วนใหญ่มองอาชีพดนตรีว่าเป็นอาชีพที่ต่ำต้อย ไม่แน่นอน ไม่มีเกียรติ

สถาบัน องค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริการดนตรีในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) เดิมเป็นมีชื่อว่า องค์กรส่งเสริมการท่องเที่ยว (อ.ส.ท.) ซึ่งจัดตั้งขึ้นโดยพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยว พ.ศ. 2502 มีหน้าที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวเป็นส่วนใหญ่ ต่อมาเมื่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้ขยายตัวอย่างกว้างขวางและรวดเร็ว ในปี 2522 จึงได้จัดตั้งเป็น “การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย” ขึ้น มีชื่อย่อว่า “ททท.” ตามพระราชบัญญัติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทั้งในด้านการพัฒนาอนุรักษ์ทรัพยากรทางการท่องเที่ยว การส่งเสริมเผยแพร่และการดำเนินกิจการเพื่อเป็นการริเริ่มให้มีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนคุ้มครองให้ความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวด้วย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจึงถือเป็นหน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่ดำเนินนโยบายและส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศโดยตรง ปัจจุบันการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยดำเนินงานภายใต้กรอบนโยบายของคณะกรรมการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2550 - 2554 มีสาระสำคัญคือ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2550)

1. ส่งเสริมให้การท่องเที่ยวมีบทบาทในการช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนทั่วทุกภูมิภาคของไทย และเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ก่อให้เกิดการสร้างงานและเพิ่มรายได้ให้กับประเทศ
2. ส่งเสริมให้การท่องเที่ยวของประเทศไทยเติบโตอย่างยั่งยืน โดยเน้นการขยายฐานตลาดนักท่องเที่ยวคุณภาพ ทั้งในพื้นที่ใหม่และในตลาดเฉพาะกลุ่ม ภายใต้การสร้างคามเข้มแข็งของตราสินค้า (Brand) ประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง
3. ส่งเสริมให้การท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตคนไทย โดยเน้นการประสานงานระหว่างเครือข่ายภาครัฐกับภาคเอกชน กระตุ้นให้เกิดการท่องเที่ยวภายในประเทศที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้และการสร้างสรรค์ประโยชน์ทั้งต่อสถาบันครอบครัวและต่อสังคมโดยรวม อันจะนำไปสู่การสร้างและกระตุ้นจิตสำนึกรักษาสีงามแวดล้อม รวมทั้งให้เกิดความรักและภาคภูมิใจในเอกลักษณ์วัฒนธรรมไทย

4. ส่งเสริมการท่องเที่ยวให้กระจายตัวสู่แหล่งท่องเที่ยวรองมากขึ้น เพื่อสร้างสมดุล ระหว่างพื้นที่ ทั้งด้านเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยเน้นการท่องเที่ยวเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มจังหวัดและ ข้ามภูมิภาค
5. ส่งเสริมการเดินทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านโดยการทำการตลาดร่วมกัน เพื่อ กระตุ้นให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยวทั้งภายในภูมิภาคและภายนอกภูมิภาค อันจะนำไปสู่การ พัฒนาการท่องเที่ยวที่ได้มาตรฐานร่วมกันอย่างเป็นระบบ และช่วยเพิ่มความสามารถทางการ แข่งขันของภูมิภาคนี้ในตลาดท่องเที่ยวโลก
6. มุ่งพัฒนาองค์กร ระบบบริหารจัดการ และเสริมสร้างบุคลากรให้มีทักษะและขีดความสามารถ ทางการตลาดท่องเที่ยว เพื่อให้เป็นองค์กรแห่งการขับเคลื่อน (Driving Force) ที่มี ประสิทธิภาพในการดำเนินงาน และมีศักยภาพทางการแข่งขันระดับนานาชาติภายใต้ หลัก ธรรมภิบาล รวมทั้งพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรในบทบาทเชิงวิชาการและองค์ความรู้ที่ เกี่ยวข้องกับเรื่องการตลาด
7. พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการท่องเที่ยว (e - Tourism) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ประเทศไทย และเสริมสร้างศักยภาพในการส่งเสริมการตลาดผ่านสื่อ สารสนเทศ
8. ส่งเสริมการอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว โดยประสานความร่วมมือ และแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว กับหน่วยงานภาครัฐ และเอกชน

สมาคมดนตรีแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ ก่อตั้งขึ้นครั้งแรกเมื่อปี 2508 โดยใช้ชื่อว่า “ชมรมดนตรีแห่งประเทศไทย” มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ความรู้และส่งเสริมมาตรฐานของวงการดนตรี รวมทั้งการคุ้มครองสวัสดิภาพและลิขสิทธิ์ของนักดนตรี นักประพันธ์เพลง ต่อมาในวันที่ 10 เมษายน พ.ศ. 2510 ได้เปลี่ยนชื่อเป็น “สมาคมดนตรีแห่งประเทศไทย” ภายหลังจากได้รับพระมหากรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมรับสมาคมดนตรี ฯ ให้อยู่ในพระบรมราชูปถัมภ์ เมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม พ.ศ. 2510 สมาคมดนตรีฯ ประกอบด้วยสมาชิก 4 ประเภทคือ สมาชิกสามัญ ได้แก่ ผู้ที่ประกอบอาชีพนักร้อง นักดนตรี นักแต่งเพลงและนักเรียบเรียงเสียงประสานโดยตรง สมาชิกวิสามัญ ได้แก่ นักเรียน นักศึกษา หรือผู้สนใจในการเข้าสู่อาชีพ นักร้อง นักดนตรี นักแต่งเพลงและนักเรียบเรียงเสียงประสานในอนาคต สมาชิกสมทบ ได้แก่ นักร้อง นักดนตรีชาวต่างชาติที่เข้ามาทำงานในประเทศไทย รวมไปถึงบุคคลที่อยู่ในวงการดนตรี เช่น เจ้าของบริษัทเทป แผ่นเสียง เจ้าของบริษัทผู้ผลิตเครื่องดนตรี เป็นต้น สมาชิกประเภทสุดท้ายคือสมาชิกกิตติมศักดิ์ ได้แก่ผู้ที่ทำคุณประโยชน์ให้แก่วงการดนตรี ช่วยเหลือกิจการของสมาคมดนตรีฯ ต่อมาสมาคมดนตรีในพระบรมราชูปถัมภ์ได้เปิดให้มีสาขาต่าง ๆ ในภูมิภาคเพื่อการดูแลสมาชิกได้อย่างทั่วถึง ซึ่งสาขาขนาดใหญ่ นับเป็นสาขาแรกที่เกิดขึ้นในภูมิภาคเมื่อประมาณปี 2525 (กองบรรณาธิการ, 2530) ในปี 2521 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้มีพระบรมราชานุญาตให้จัดงาน สังคีตมงคล ครั้งที่ 2 ขึ้น ณ เวทีลีลาศสวนอัมพร และได้ทรงเสด็จเข้าร่วมงานในครั้งนั้นด้วย นับว่าได้สร้างความปรารถนาดีต่อวงการดนตรีของไทยตราบถึงทุกวันนี้ ม.จ.จักรพันธ์เพ็ญศิริ จักรพันธ์ นายกสมาคมดนตรีแห่งประเทศไทยในสมัยนั้นได้

กล่าวถึงวันนั้นว่า “วันสังคีตมงคลครั้งที่ 2 นี้เป็นงานมหากุศลที่ชาวเรานักดนตรีทั้งมวล ได้ร่วมกันเฉลิมฉลองความสำคัญและความเจริญก้าวหน้าของการดนตรีแห่งชาติ โดยที่ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ โปรดกระหม่อมพระราชทานพระบรมราชวโรกาสเสด็จพระราชดำเนินมาร่วมงานอย่างใกล้ชิดสนิทสนมให้นักดนตรี นักเพลงและนักร้อง ตลอดจนผู้อุปการะการดนตรีส่วนใหญ่ได้เฝ้าทูลละอองพระบาทอย่างเป็นกันเองนั้น เป็นพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อม เกียรติที่ชาวเราได้รับพระราชทานในวาระนี้ย่อมผนึกแน่นในดวงใจเราทุกคน ความซาบซึ้งตรึงใจในพระกรุณาธิคุณนี้จะเป็นกำลังเล็กให้เรามีความคิดที่จะดำเนินงานตามจุดประสงค์ของสมาคมดนตรีแห่งประเทศไทย ได้ก้าวหน้ารุ่งเรืองวัฒนาถาวรตลอดไป” (แจ้ว วรจักร, 2530)

สถาบันการศึกษา การศึกษาดนตรีในระดับอุดมศึกษาเป็นการศึกษาทางวิชาชีพดนตรีเพื่อเข้าไปสู่อาชีพที่เกี่ยวข้องกับดนตรี เป็นครูสอนดนตรี ผู้ประพันธ์เพลง นักธุรกิจดนตรีและอีกสารพัดอาชีพรวมทั้งการเป็นนักดนตรีอาชีพซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับการบริการดนตรีในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ปัจจุบันการศึกษาดนตรีของไทยนับว่าได้ก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว มีความหลากหลายทำให้ผู้เรียนมีทางเลือกในการเรียนตามสาขาที่ตรงกับความต้องการมากขึ้น ทั้งในระดับปริญญาตรี ปริญญาโทและปริญญาเอก โดยเฉพาะระดับปริญญาตรีมีการเปิดสอนตามมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในทุกภาคของประเทศ ปัจจุบันมีสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนด้านดนตรีในระดับอุดมศึกษา ในฐานะที่เป็นสถาบันการศึกษาผู้ผลิตนักดนตรีส่วนหนึ่งสู่อาชีพนักดนตรีประจำอยู่ในสถานบริการดนตรีทั้งประเทศประมาณ 46 แห่ง สำหรับในจังหวัดสงขลาประกอบด้วยมหาวิทยาลัยทักษิณและมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยทักษิณสถาปนาขึ้นเมื่อปี 2539 จากเดิมที่เป็นวิทยาลัยวิชาการศึกษาสงขลาซึ่งจัดตั้งขึ้นเมื่อปี 2511 ต่อมาในปี 2517 ได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตสงขลา ภายหลังได้เปลี่ยนชื่อเป็นมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้ ก่อนที่จะมาเป็นมหาวิทยาลัยทักษิณในที่สุด มหาวิทยาลัยแห่งนี้เปิดสอนและผลิตบัณฑิตด้านดนตรีตามหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิตมาตั้งแต่ปี 2538 ปัจจุบันมีนิสิตสาขาดนตรีจำนวนทั้งสิ้น 182 คน

มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา เป็นสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาอีกแห่งหนึ่งของจังหวัดสงขลาที่ดำเนินการผลิตบัณฑิตด้านดนตรีสู่ตลาดการบริการดนตรีในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยโปรแกรมวิชาดนตรี คณะศิลปกรรมศาสตร์ ปัจจุบันดำเนินการเปิดสอนดนตรีระดับปริญญาตรีตามหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต (ดนตรี) จำนวนนักศึกษาทั้งสิ้น ประมาณ 240 คน ในแต่ละปีมีผู้สำเร็จการศึกษาประมาณ 40 คน

บริบทพื้นที่วิจัย : อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

อำเภอหาดใหญ่ เป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดสงขลา จังหวัดที่เป็นศูนย์กลางของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของภาคใต้ เป็นศูนย์กลางการศึกษาที่ประกอบด้วยสถาบันศึกษาทุกระดับ เป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งที่สามารถเชื่อมโยงกับส่วนอื่น ๆ ของภูมิภาคและเป็นประตูสู่ประเทศเพื่อนบ้านทางทิศ

ใต้ของไทย เป็นศูนย์กลางของการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวสิงคโปร์ มาเลเซียรวมทั้งชาติอื่น ๆ ในแถบนั้น สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ของจังหวัดสงขลาล้วนตั้งอยู่ที่อำเภอหาดใหญ่แทบทั้งสิ้น อย่างไรก็ตามด้วยบริบทที่ทับซ้อนกันระหว่างอำเภอหาดใหญ่และจังหวัดสงขลา เมื่อก้าวถึงหาดใหญ่ก็จำเป็นที่จะต้องกล่าวถึงสงขลาควบคู่กันไป

จังหวัดสงขลา

ประวัติความเป็นมา เมืองสงขลาเป็นที่รู้จักของ เหล่าพ่อค้าและนักเดินเรือชาวมลายูที่เดินทางติดต่อกับสงขลาในขณะนั้นว่า “ซิงกอร่า” ในขณะที่ชาวอินเดียเรียก “เมืองสิงหลา” ส่วนคนไทยเรียกว่า “เมืองสทิง” คำว่า “สงขลา” ที่เป็นชื่อจังหวัดในปัจจุบัน สันนิษฐานว่าเพี้ยนมาจาก ซิงกอร่า ตามเสียงชาวมลายูของคนไทยพื้นถิ่นนั่นเอง ในอดีตจังหวัดสงขลาเป็นชุมชนขนาดใหญ่ ตั้งอยู่ที่บ้านสทิงหม้อชุมชนท่าเรือชายฝั่งทะเลสาบสงขลา มีอาชีพเกี่ยวกับการค้าและทำการประมง และชุมชนได้เสื่อมโทรมลงในระยะต่อมา ในขณะเดียวกันนั้นเมืองสทิงพระ ชุมชนขนาดใหญ่กว่าที่มีบริเวณที่ตั้งบนสันทรายด้านทิศเหนือของบ้านสทิงหม้อค่อย ๆ เจริญขึ้นมาแทนที่ เมืองสทิงพระเป็นเมืองท่าและทำการเกษตรกรรม และพัฒนากลายเป็นศูนย์กลางการปกครองดินแดนรอบ ๆ ทะเลสาบสงขลาในระหว่างพุทธศตวรรษที่ 12 - 19 ต่อมาเมื่อชุมชนสทิงพระเริ่มเสื่อมโทรมลงในปลายพุทธศตวรรษที่ 19 ได้มีชุมชนแห่งใหม่ในบริเวณใกล้เคียงกันเจริญขึ้นมาแทนที่ คือ เมืองพัทลุงที่พะโคะ มีศูนย์กลางตั้งอยู่ที่วัดพะโคะ อำเภอสทิงพระในปัจจุบัน เป็นชุมชนท่าเรือและการเกษตร เป็นศูนย์กลางสำคัญของชุมชนที่นับถือศาสนาพุทธลัทธิลังกาวงศ์ แต่เมืองพัทลุงที่พะโคะต้องประสบกับปัญหาการคุกคามจากโจรสลัดมาเลย์ซึ่งยกกำลังเข้าปล้นหลายครั้ง เมื่อโจรสลัดเหล่านี้ยึดเมืองได้ จะเผาทำลายวัดวาอาราม ตลอดจนบ้านเรือนราษฎร รวมทั้งจับราษฎรไปเป็นเชลย ทำให้ต้องย้ายเมืองบ่อย ๆ และในที่สุดเมืองพัทลุงที่พะโคะค่อย ๆ เสื่อมโทรมลงไป ราษฎรที่เหลือบางส่วนพากันอพยพไปสร้างชุมชนใหม่ที่ปลอดภัยมากกว่า ชุมชนใหม่ที่เกิดขึ้นบริเวณรอบ ๆ ทะเลสาบสงขลา มีสองแห่งคือ ชุมชนบริเวณริมเขาแดง ตั้งอยู่ที่ปากน้ำทะเลสาบสงขลา ซึ่งต่อมาได้ขยายชุมชนขึ้นเป็นเมืองสำคัญที่รู้จักกันในนาม “สงขลาริมเขาแดง” และอีกแห่งหนึ่งคือชุมชนบางแก้ว ปัจจุบันคืออำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง ซึ่งค่อย ๆ ขยายตัวเป็นเมืองพัทลุง ฝั่งตะวันตกของทะเลสาบสงขลา ชุมชนสงขลาริมเขาแดง เจริญขึ้นจากการค้าขายกับต่างประเทศโดยเฉพาะกับชุมชนบริเวณปลายแหลมมลายูและหมู่เกาะในบริเวณนั้น เมืองสงขลาในขณะนั้นได้ตกอยู่ภายใต้การปกครองของพวกมลายูที่อพยพหลบหนีการค้าแบบผูกขาดของชาวดัตช์ จากหมู่เกาะอินโดนีเซียมาเปิดสถานีการค้าแบบเสรีขึ้นที่เมืองสงขลา ในเวลาต่อมาเจ้าเมืองสงขลาได้ก่อการกบฏขึ้น ฝ่ายไทยจึงสามารถยึดและทำลายเมืองสงขลา ทำให้อิทธิพลของชาวมลายูเหล่านั้นถูกขจัดออกไป ในขณะที่เมืองสงขลาได้ถูกปล่อยให้ทรุดโทรมและยังถูกลดฐานะลงเป็นเมืองขึ้นเมืองพัทลุงในที่สุด ต่อมาเมืองสงขลาได้ย้ายมาอยู่บริเวณบ้านแหลมสนบริเวณตรงกันข้ามกับที่ตั้งตัวเมืองสงขลาปัจจุบัน เรียกว่า “เมืองสงขลาฝั่งแหลมสน” จนถึงสมัยธนบุรีเมืองสงขลาเริ่มมีบทบาทสำคัญขึ้นใหม่อีกครั้ง เนื่องจากได้มีการค้าระหว่างเมืองสงขลากับภาคใต้ของจีน เจริญขึ้น มีคนจีนอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในเมืองสงขลาจำนวนมาก แต่เนื่องจากเมืองสงขลาฝั่งแหลมสนประสบปัญหาเกี่ยวกับสถานที่คับแคบจำกัด ไม่สามารถขยายเป็นเมืองขนาดใหญ่ได้ อีกทั้งยังกันดารน้ำจืด

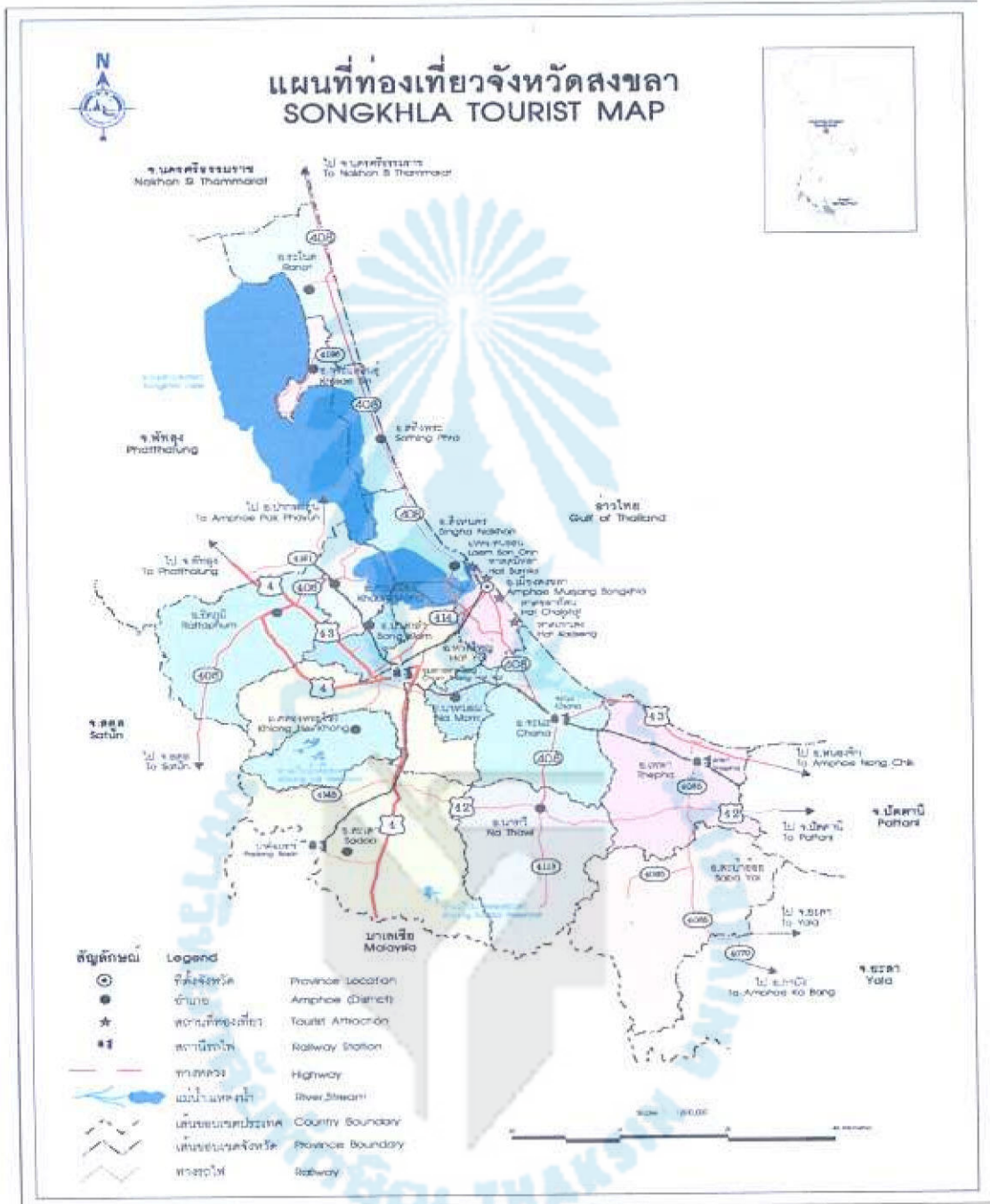
สำหรับบริเวณ ในปี 2385 จึงมีการย้ายที่ตั้งตัวเมืองไปอีกฝั่งหนึ่ง ที่เป็นที่ตั้งเมืองสงขลาปัจจุบัน คือที่ ตำบลบ่อยาง เรียกกันว่า “สงขลาฝั่งบ่อยาง” และเมื่อมีการปฏิรูปการปกครองในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้โปรดให้สงขลาเป็นมณฑลนครศรีธรรมราชใน (พ.ศ.2439-2458) และเป็นที่ตั้งศาลาว่าการภาคใต้ ในเวลาต่อมา (พ.ศ.2458-2468) ครั้นปี 2475 ได้มีการยุบมณฑลและภาค เปลี่ยนเป็นจังหวัด สงขลาจึงเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคใต้จนถึงปัจจุบัน

สภาพทางภูมิศาสตร์

ที่ตั้งและภูมิประเทศ

ที่ตั้งปัจจุบันของจังหวัดสงขลาตั้งอยู่ฝั่งตะวันออกของภาคใต้ตอนล่าง ระหว่างละติจูดที่ 6 องศา 17 ลิปดา - 7 องศา 56 ลิปดาเหนือ กับลองจิจูด 100 องศา 01 ลิปดา - 101 องศา 06 ลิปดาตะวันออก พื้นที่โดยรวมสูงจากระดับน้ำทะเลโดยเฉลี่ย 4 เมตร อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ระยะทางตามเส้นทางรถไฟ 947 กิโลเมตร และทางหลวงแผ่นดินระยะทาง 950 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียงทางด้านทิศเหนือติดต่อกับจังหวัดนครศรีธรรมราชและจังหวัดพัทลุง ทิศตะวันออก ติดต่อกับอ่าวไทย ทิศใต้ ติดต่อกับจังหวัดยะลา จังหวัดปัตตานี รัฐเคดาห์และรัฐเปอร์ลิสของประเทศมาเลเซีย ส่วนทิศตะวันตก ติดต่อกับจังหวัดพัทลุงและจังหวัดสตูล มีพื้นที่ทั้งสิ้น 7,765.323 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 4,853,249 ไร่ มีขนาดใหญ่ นับเป็นอันดับที่ 27 ของประเทศ และเป็นอันดับที่ 3 ของภาคใต้ รองจากจังหวัดสุราษฎร์ธานีและจังหวัดนครศรีธรรมราช สภาพภูมิประเทศโดยทั่วไปของจังหวัดสงขลาเป็นเมืองชายฝั่งทะเลอ่าวไทย ทางตอนเหนือเป็นคาบสมุทรแคบและยาวยื่นลงมาทางใต้เรียกว่า *คาบสมุทรสทิงพระ* กับส่วนที่เป็นแผ่นดินรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าทางตอนใต้ สภาพภูมิประเทศทางทิศเหนือส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม ทิศตะวันออกเป็นที่ราบริมทะเล ทิศใต้และทิศตะวันตกเป็นภูเขาและเป็นที่ราบสูง

จังหวัดสงขลาตั้งอยู่ในเขตอิทธิพลของลมมรสุมเขตร้อน มีลมมรสุมพัดผ่านประจำทุกปี คือ มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ เริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคม - ถึงกลางเดือนมกราคม และมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคม ถึงกลางเดือนตุลาคม จากอิทธิพลของลมมรสุมดังกล่าวส่งผลให้มีลักษณะภูมิอากาศ แตกต่างไปจากภาคอื่น ๆ โดยจะมีฤดูกาลเพียง 2 ฤดู คือฤดูร้อน ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนกรกฎาคม และฤดูฝน ตั้งแต่เดือนสิงหาคม ถึงเดือนมกราคม โดยสภาพอากาศโดยทั่วไปจะไม่ร้อนมากนักเนื่องจากตั้งอยู่ใกล้ทะเล อากาศจะเริ่มร้อนในช่วงหลังจากหมดมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือแล้ว และมีอุณหภูมิสูงสุดในเดือนเมษายน ส่วนฤดูฝนจะมีฝนตกทั้งในช่วงลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือและลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ โดยช่วงลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ จะมีฝนตกชุกมากกว่า เนื่องจากพัดผ่านอ่าวไทย ส่วนลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ จะถูกเทือกเขาบรรทัดปิดกั้นทำให้ฝนตกน้อยลง ข้อมูลจากศูนย์อุตุนิยมวิทยาภาคใต้ฝั่งตะวันออกปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรวมตลอดปี 1,399.1 มิลลิเมตร จำนวนฝนตก 142 วัน ฝนตกมากที่สุดในช่วงเดือน พฤศจิกายน วัดได้ 503.4 มิลลิเมตร ฝนตกน้อยที่สุดในเดือนกุมภาพันธ์ วัดได้ 1.5 มิลลิเมตร อุณหภูมิเฉลี่ย 28.28 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ยทั้งปี 36.6 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ยทั้งปี 23.0 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ 78.49%

ภาพที่ 2 ภาพแผนที่แสดงอาณาเขตและเส้นทางคมนาคมพร้อมทั้งสถานที่ท่องเที่ยวของจังหวัดสงขลา

การปกครองและประชากร ลักษณะการปกครองของจังหวัดสงขลา มีรูปแบบการปกครองและการบริหารราชการแผ่นดิน 3 รูปแบบ คือ การบริหารราชการส่วนกลาง การบริหารราชการส่วนภูมิภาค และการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น การบริหารราชการส่วนกลาง ประกอบด้วยส่วนราชการที่มีสังกัดจากส่วนกลางโดยตรง ประมาณ 150 ส่วนราชการ การบริหารราชการส่วนภูมิภาค จัดรูปแบบการปกครองและการบริหารราชการออกเป็น 2 ระดับ คือ ระดับจังหวัด ประกอบด้วยส่วนราชการประจำจังหวัด จำนวน 33 ส่วนราชการ ระดับอำเภอ ประกอบด้วย 16 อำเภอได้แก่ อำเภอเมืองสงขลา อำเภอสทิงพระ อำเภอจะนะ อำเภอนาทวี อำเภอเทพา อำเภอสะบ้าย้อย อำเภอกระโนน อำเภอกระเสสินธุ์ อำเภอรัตนภูมิ อำเภอสะเดา อำเภอหาดใหญ่ อำเภอนาหม่อม อำเภอควนเนียง อำเภอบางกล่ำ อำเภอสิงหนครและอำเภอคลองหอยโข่ง โดยในส่วนการบริหารราชการส่วนภูมิภาค นอกจากการแบ่งส่วนการปกครองระดับอำเภอแล้วยังแบ่งเป็นระดับตำบลเป็น 124 ตำบลและระดับหมู่บ้าน 985 หมู่บ้าน ส่วนการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล 118 แห่ง เทศบาลนคร 2 แห่ง เทศบาลเมือง 2 แห่งและเทศบาลตำบลอีก 19 แห่งจากการสำรวจ ณ เดือนธันวาคม 2551 จังหวัดสงขลา มีประชากรทั้งสิ้น 1335768 คน เป็นชาย 652525 คน เป็นหญิง 683243 คน

อำเภอหาดใหญ่

ประวัติและความเป็นมา หาดใหญ่ เป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดสงขลา ตามคำบอกเล่าชื่อเมือง “หาดใหญ่” มาจากชื่อหาดทรายริมคลองอู่ตะเภา ลำคลองสายหลักที่ไหลผ่านตัวเมืองหาดใหญ่จากด้านทิศใต้ไหลไปลงทะเลสาบสงขลาที่อำเภอบางกล่ำทางด้านทิศเหนือ บ้างก็ว่ามาจากชื่อต้นมะหาดขนาดใหญ่ที่ชาวใต้เรียกว่า “ต้นหาด” เดิมทีหาดใหญ่ใช้เป็นชื่อเรียกรวมทั้งหมู่บ้านโคกเสม็ดชุนและหมู่บ้านหาดใหญ่รวมกัน ในสมัยนั้นผู้คนอาศัยอยู่ไม่มากนัก การคมนาคมไปมาหาสู่กันก็ไม่สะดวก พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่ามีต้นเสม็ดชุนขึ้นอยู่ทั่วไป ชาวบ้านจึงเรียกว่า “บ้านโคกเสม็ดชุน” ต่อมาเมื่อทางการได้ตัดทางรถไฟมาถึงท้องถิ่นนี้ จึงมีประชาชนอพยพมาตั้งหลักแหล่งทำมาหากิน และเพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับสถานีรถไฟหาดใหญ่จึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่นำความเจริญมาสู่หาดใหญ่และกลายเป็นชุมทางหลักของการคมนาคมขนส่งในเวลาต่อมา แรกเริ่มการตั้งสถานีชุมทางรถไฟอยู่ที่สถานีรถไฟชุมทางอู่ตะเภาด้านเหนือของสถานีรถไฟชุมทางหาดใหญ่ ต่อมาได้ย้ายมาอยู่ที่สถานีชุมทางหาดใหญ่ปัจจุบัน เนื่องจากพื้นที่บริเวณสถานีอู่ตะเภาเป็นที่ลุ่ม เมื่อเข้าฤดูฝนเกิดน้ำท่วมเป็นประจำทุกปี สถานีแห่งใหม่จึงเป็นศูนย์กลางของความเจริญประชาชนได้ทยอยติดตามมาสร้างบ้านเรือนตามบริเวณสถานีนั้นเองชุมชนหาดใหญ่เติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว จนทางราชการต้องยกฐานะให้บ้านหาดใหญ่เป็นอำเภอ มีชื่อว่า “อำเภอเหนือ” ต่อมาในปี พ.ศ. 2460 ได้เปลี่ยนชื่อจากอำเภอเหนือเป็น อำเภอหาดใหญ่ และได้รับการยกฐานะเป็นอำเภอชั้นเอกเมื่อปี พ.ศ. 2471 ปัจจุบันหาดใหญ่เป็นศูนย์กลางทางด้านธุรกิจการค้า การขนส่ง การสื่อสาร การคมนาคม และการท่องเที่ยวที่สำคัญแห่งหนึ่งของภาคใต้

ที่ตั้งและอาณาเขต อำเภอหาดใหญ่ตั้งอยู่บริเวณตอนกลางด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้ของจังหวัดสงขลา เป็นเมืองริมฝั่งด้านทิศใต้ของทะเลสาบสงขลา ศูนย์กลางของชุมชนเมืองหาดใหญ่คือเขตเทศบาล

นครหาดใหญ่ ตั้งอยู่ที่เส้นลองติจูด 100 องศา 01 ลิปดา ถึงเส้นลองติจูดที่ 101 องศา 06 ลิปดา ตะวันออก และเส้นละติจูดที่ 6 องศา 17 ลิปดา ถึงเส้นละติจูดที่ 7 องศา 56 ลิปดา เหนือ มีระยะทาง ห่างจากตัวเมืองสงขลา 9 กิโลเมตร จากกรุงเทพมหานครตามเส้นทางรถไฟประมาณ 3045 กิโลเมตร และทางรถยนต์ประมาณ 1125 กิโลเมตรและ 755 กิโลเมตรโดยทางเครื่องบิน ห่างจากด่านชายแดน สะเดา ในอำเภอสะเดา ซึ่งเป็นประตูผ่านไปยังประเทศเพื่อนบ้าน คือ มาเลเซีย และสิงคโปร์ ประมาณ ๖๐ กิโลเมตรอำเภอหาดใหญ่มีอาณาเขตติดต่อกับอำเภอและจังหวัดใกล้เคียงได้แก่ ทิศเหนือ จรด ทะเลสาบสงขลา และติดต่อกับอำเภอรัตภูมิ อำเภอบางกล่ำ อำเภอควนเนียง และอำเภอเมืองสงขลา ทิศ ตะวันออก ติดต่อกับอำเภอเมืองสงขลา อำเภอนาหม่อม และอำเภอจะนะ ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอสะเดา และอำเภอคลองหอยโข่งและด้านทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอรัตภูมิและอำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูล

ภาพที่ 3 แผนที่แสดงอาณาเขตอำเภอหาดใหญ่

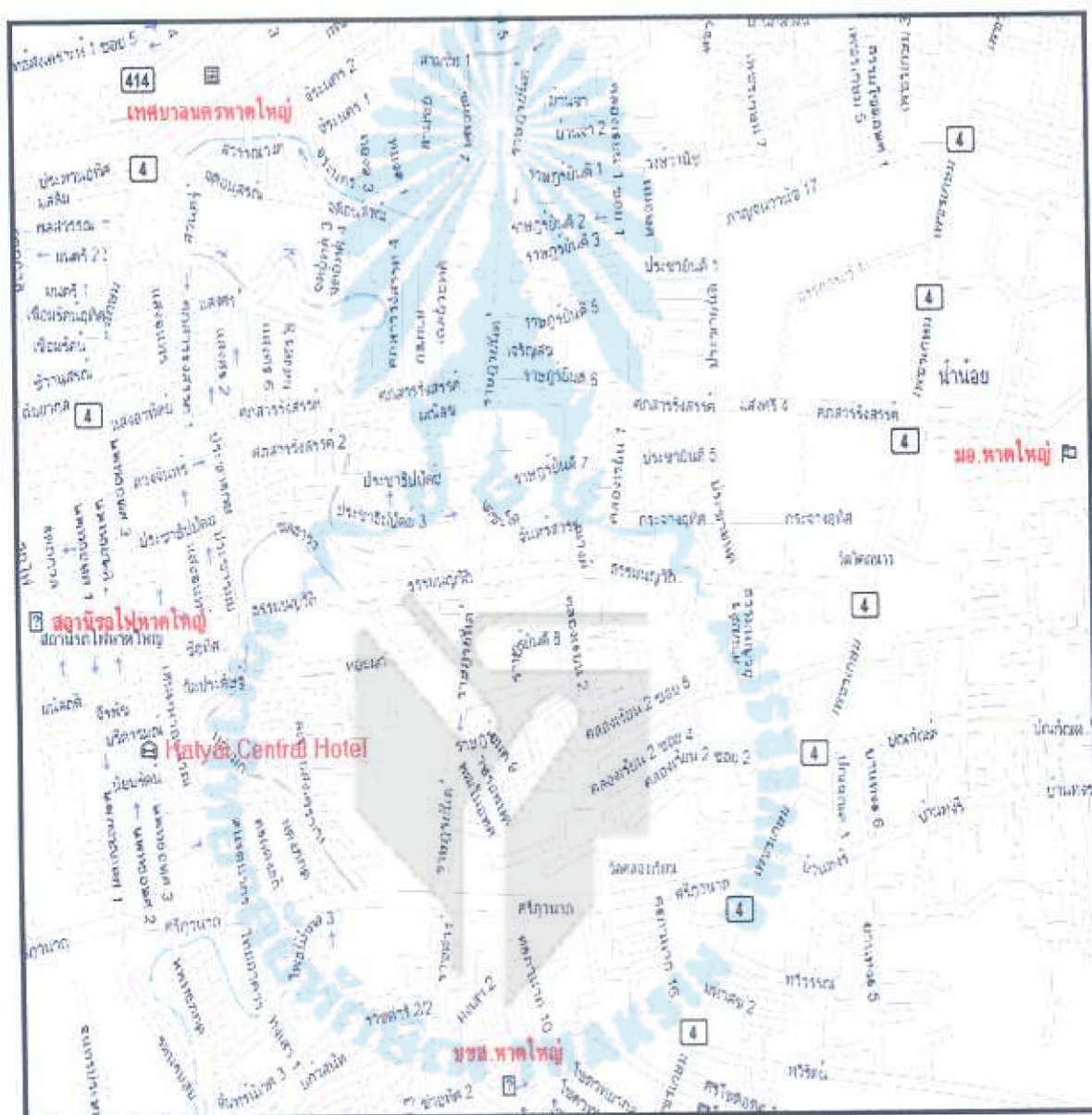
ลักษณะทางภูมิศาสตร์ ลักษณะภูมิประเทศที่เป็นที่ตั้งของตัวอำเภอหาดใหญ่โดยทั่วไปเป็นที่ราบ ลุ่มกว้างใหญ่ริมฝั่งทะเลสาบสงขลา แนวภูเขาทางด้านทิศตะวันตก ทิศใต้ และทิศตะวันออก พื้นที่ลาด จากทิศใต้และทิศตะวันตกไปสู่ทะเลสาบสงขลา มีพื้นที่ ภูเขาที่สำคัญได้แก่ เขาคอหงส์ เขาแก้ว เขาวังพา และเขาน้ำน้อย นอกจากนั้นพื้นที่ส่วนนอกยังเชื่อมต่อกับทิวเขาบรรทัดทางทิศเหนือ และทิวเขาสันกาลา คีรีทางทิศตะวันตกและทิศใต้ ใจกลางเมืองหาดใหญ่มีลำคลองสองสายคือ คลองอู่ตะเภา เกิดจากลำน้ำ เล็กหลายสายรวมกันจากพื้นที่ป่าไม้และภูเขาด้านทิศใต้และทิศตะวันตก มีความยาวทั้งสิ้นประมาณ 70 กิโลเมตร คลองแห่งนี้เคยใช้เป็นเส้นทางสัญจรสำคัญระหว่างเมืองสงขลาและเมืองไทรบุรี ซึ่งปัจจุบันคือรัฐ เกดะห์ของประเทศมาเลเซีย ลำน้ำอีกสายหนึ่งคือ คลองเตย คลองสายเก่าแก่ที่สุดของนครหาดใหญ่ อยู่ ทางทิศตะวันออกของตัวเมือง ไหลผ่านทางด้านใต้ของสถานีรถไฟหาดใหญ่ ลำน้ำทั้งสองสายไหลลงสู่ ทะเลสาบสงขลาทางด้านทิศเหนือของเมืองหาดใหญ่

สภาพภูมิอากาศของอำเภอหาดใหญ่มีความคล้ายคลึงกับสภาพอากาศโดยทั่วไปของภาคใต้ที่อยู่ใน เขตภูมิอากาศแบบมรสุมเขตร้อน แบ่งออกเป็น กาล คือฤดูฝนและฤดูร้อน ฤดูฝนเริ่มตั้งแต่เดือนฤดู 2 พฤษภาคมถึงเดือนธันวาคม ช่วงฝนตกหนัก จะอยู่ระหว่างเดือนพฤศจิกายน ถึงเดือนธันวาคม มีปริมาณ ฝนตกในพื้นที่เฉลี่ย 2,093.8 มิลลิเมตรต่อปี ส่วนฤดูร้อนเริ่มตั้งแต่เดือนมกราคมไปสิ้นสุดในราวเดือน เมษายน อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปี 27.6 องศาเซลเซียส โดยมีอุณหภูมิสูงสุด 31.4 องศาเซลเซียส อุณหภูมิ ต่ำสุด 23.9 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยตลอดปี 79.0 เปอร์เซ็นต์

เทศบาลนครหาดใหญ่

ชุมชนที่เป็นศูนย์กลางของอำเภอหาดใหญ่ปัจจุบันมีฐานะทางการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็น เทศบาลนครหาดใหญ่ โดยเริ่มจากหมู่บ้านเล็ก ๆ ที่มีชื่อว่า โคกเสม็ดชุน เป็นชุมชนเมืองขึ้นมา และทาง ราชการก็ได้เข้าไปจัดให้มีหน่วยงานขึ้นในชุมชนนั้นเพื่อให้บริการและอำนวยความสะดวกในสิ่งที่เป็นความ จำเป็นพื้นฐานของชุมชน รวมทั้งความต้องการพัฒนาและบำรุงท้องที่ให้เจริญก้าวหน้า และได้ประกาศ จัดตั้งขึ้นเป็นสุขาภิบาลหาดใหญ่ ตามประกาศใช้พระราชบัญญัติสุขาภิบาล เมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2471 และประกาศในราชกิจจานุเบกษา ลงวันที่ 29 กรกฎาคม 2471 สุขาภิบาลหาดใหญ่ได้เจริญขึ้นตามลำดับ จำนวนประชากรหนาแน่น กระทรวงมหาดไทยจึงได้ประกาศพระราชกฤษฎีกายกฐานะขึ้นเป็นเทศบาลคือ เทศบาลตำบลหาดใหญ่ตามพระราชกฤษฎีกา เมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2478 และประกาศใช้เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2478 เทศบาลตำบลหาดใหญ่มีเนื้อที่ทั้งหมด 5 ตารางกิโลเมตร ต่อมาเทศบาลตำบลหาดใหญ่ได้ ยกฐานะขึ้นเป็นเทศบาลเมืองหาดใหญ่ ตามพระราชกฤษฎีกา เมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2492 และประกาศใช้ เมื่อวันที่ 16 มีนาคม 2492 และได้มีการเปลี่ยนแปลงเขตเทศบาลเมืองหาดใหญ่จากเนื้อที่ เดิม 5 ตารางกิโลเมตรเป็น 8 ตารางกิโลเมตรและ 21 ตารางกิโลเมตรตามลำดับจนในปี 2538 เทศบาลเมืองหาดใหญ่ได้ยกฐานะขึ้นเป็นเทศบาลนครหาดใหญ่ ตามพระราชกฤษฎีกา เล่ม 112 ตอนที่ 40 ก ลงวันที่ 24 กันยายน 2538 และมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 25 กันยายน 2538 เทศบาลนครหาดใหญ่

ในปัจจุบันมีพื้นที่ทั้งสิ้น 21 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 3.18 ของพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ (อำเภอหาดใหญ่มีเนื้อที่ 660 ตารางกิโลเมตร)

ภาพที่ 4 แสดงแผนที่เทศบาลนครหาดใหญ่

สภาพเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม

ประชากร สถิติประชากรสำรวจล่าสุดเมื่อ ณ วันที่ 31 กรกฎาคม 2550 อำเภอหาดใหญ่มีประชากรจำนวนทั้งสิ้น 361,680 คน เป็นชาย 171,745 คน เป็นหญิง 189,935 คน มีจำนวนครัวเรือน 127,990 ครัวเรือน โดยประชากรส่วนใหญ่ของอำเภอหาดใหญ่มากกว่าครึ่งหนึ่งของประชากรทั้งหมดอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่และชุมชนรอบเขตเทศบาล

การประกอบอาชีพ การประกอบอาชีพของประชากรส่วนใหญ่ทำอาชีพด้านการเกษตร เช่น ทำสวนยางพารา ทำสวนผลไม้ ทำนา ทำไร่ การเลี้ยงสัตว์ และการประมง ส่วนในเขตเมืองประกอบอาชีพค้าขาย ธุรกิจบริการ และการจ้างแรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมและธุรกิจบริการ ทำให้มีการเคลื่อนย้ายแรงงาน ทั้งจากพื้นที่ใกล้เคียงและแรงงานภายในพื้นที่ที่มีการเคลื่อนไหวสูงมาก เนื่องจากเป็นศูนย์กลางด้านเศรษฐกิจและการคมนาคมตลอดทั้งการท่องเที่ยวอีกด้วย

ศาสนา ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 72 รองลงมาคือศาสนาอิสลาม ร้อยละ 20 ศาสนาคริสต์ ร้อยละ 5 และอื่น ๆ ร้อยละ 3

การศึกษา อำเภอหาดใหญ่มีสถานศึกษาในทุกระดับตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษา รวมทั้งสิ้น 229 แห่ง ประกอบด้วยโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จำนวน 51 แห่ง โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จำนวน 9 แห่ง โรงเรียนสังกัดสำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น 5 แห่ง โรงเรียนสังกัดกรมศาสนา 25 แห่ง โรงเรียนสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน 1 แห่ง สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน 134 แห่ง สถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา 2 แห่ง และมหาวิทยาลัย จำนวน 2 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และมหาวิทยาลัยเมืองหาดใหญ่

การปกครอง อำเภอหาดใหญ่ มีสถานะเป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดสงขลา มีรูปแบบการปกครองคือ

การปกครองส่วนภูมิภาค อำเภอหาดใหญ่แบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น 12 ตำบล โดยทั้งสิบสองตำบลยังได้แบ่งออกเป็นระดับหมู่บ้านรวมกัน 93 หมู่บ้าน ประกอบด้วยตำบลบ้านพรุ ประกอบด้วย 5 หมู่บ้าน ตำบลพะตง 8 หมู่บ้าน ตำบลฉลุง 7 หมู่บ้าน ตำบลทุ่งตำเสา 10 หมู่บ้าน ตำบลคลองอู่ตะเภา 4 หมู่บ้าน ตำบลคลองแห 11 หมู่บ้าน ตำบลควนลัง 6 หมู่บ้าน ตำบลคอกหงส์ 8 หมู่บ้าน ตำบลคูเต่า 10 หมู่บ้าน ตำบลทุ่งใหญ่ 6 หมู่บ้าน ตำบลน่าน้อย 10 หมู่บ้านและตำบลท่าข้าม 8 หมู่บ้าน

การปกครองส่วนท้องถิ่น มีการแบ่งส่วนการปกครองเป็นเทศบาลนคร เทศบาลเมือง เทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย เทศบาลนคร 1 แห่ง ได้แก่ เทศบาลนครหาดใหญ่ เทศบาลเมืองจำนวน 4 แห่ง ได้แก่ เทศบาลเมืองบ้านพรุ เทศบาลเมืองควนลัง เทศบาลเมืองคลองแหและเทศบาลเมืองคอกหงส์ เทศบาลตำบลจำนวน 2 แห่ง ได้แก่ เทศบาลตำบลพะตงและเทศบาลตำบลน่าน้อย ส่วนองค์การบริหารส่วนตำบลมีจำนวน 8 แห่ง ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านพรุ องค์การบริหารส่วนตำบลพะตง องค์การบริหารส่วนตำบลคูเต่า องค์การบริหารส่วนตำบลคลอง

อุตะเถา องค์การบริหารส่วนตำบลฉลุง องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งตำเสา องค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้ามและองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งใหญ่

วัฒนธรรมประเพณี

งานเทศกาลทำบุญเดือนสิบ ชาวไทยภาคใต้ มีความเชื่อต่อกันมาว่าในช่วงแรม 1-15 ค่ำเดือนสิบ เป็นช่วงที่วิญญาณของบรรพบุรุษผู้ล่วงลับไป แล้วโดยเฉพาะผู้ที่ยังไม่ได้ไปเกิดในภพใหม่ จะได้รับการปลดปล่อยให้มา พบญาติพี่น้องในเมืองมนุษย์ ประเพณีทำบุญเดือนสิบจึงเป็นโอกาสให้ผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่ไปทำบุญตามวัดเพื่ออุทิศส่วนกุศล ให้แก่ผู้ล่วงลับไปแล้ว

งานประเพณีลากพระและตักบาตรเทโว เป็นงานประเพณีที่สำคัญของจังหวัดสงขลาอีกงานหนึ่งที่จัดขึ้นเป็นประจำทุกปีในช่วงต่อจากเทศกาลออกพรรษาในวันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 ประมาณเดือนตุลาคม พิธีจะเริ่มก่อนวันงานด้วย การห่มผ้าพระเจดีย์บนยอดเขาตังกวน ซึ่งเป็นภูเขาเล็ก ๆ ที่ตั้งอยู่กลางเมืองสงขลา เมื่อถึงวันงานจะเป็นพิธีตักบาตรเทโว บริเวณเชิงเขาตังกวน พระสงฆ์หลายร้อยรูปจะเดินลงมา จากเขาตังกวนเพื่อรับบิณฑบาตร จากพุทธศาสนิกชนในเวลาเช้า พอถึงตอนสายจะมีขบวนเรือพระที่จัดตกแต่งขึ้นจากวัดต่างๆ ในเขตจังหวัดสงขลาเคลื่อนขบวนผ่าน ให้พุทธศาสนิกชนได้ร่วมทำบุญและร่วมชกลากพระไปตามขบวน ชาวภาคใต้มีความเชื่อที่ว่า การได้มีโอกาสร่วมในขบวนดังกล่าวจะได้บุญกุศลสูง ในเทศกาลนี้มีการประกวดการตกแต่งเรือพระและการแสดงศิลปวัฒนธรรมอื่น ๆ ด้วย

ดนตรีพื้นบ้าน

ภาคใต้เป็นภาคที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมค่อนข้างมาก มีความแตกต่างทางความเชื่อ ศาสนา ชาติพันธุ์รวมทั้งภูมิประเทศที่แบ่งคนภาคใต้ออกเป็นสองส่วนตามฝั่งทะเลสองด้าน ดนตรีพื้นบ้านภาคใต้จึงมีความแตกต่างกันตามแต่ละท้องถิ่น จังหวัดสงขลาตั้งอยู่แนวฝั่งทะเลด้านตะวันออก (ฝั่งอ่าวไทย) ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธและศาสนาอิสลาม ดนตรีพื้นบ้านของจังหวัดสงขลาจึงมีลักษณะที่สะท้อนภาพความต่างทางสังคม วัฒนธรรม ความเชื่อ ศาสนาและชาติพันธุ์ของชาวภาคใต้ รวมทั้งดนตรีพื้นบ้านเฉพาะจังหวัดสงขลาเอง

เพลงบอก เป็นเพลงร้องในลักษณะของการบอกกล่าว การใช้ในพิธีกรรม การประชาสัมพันธ์ รวมถึงการเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ด้วยการขับร้องเป็นบทกลอน การร้องประกอบด้วยแม่เพลงซึ่งเป็นผู้ร้องนำ 1 คนและลูกคู่ทำหน้าที่ร้องรับทำนองตามบทกลอนของแม่เพลงจำนวน 3-4 คน ส่วนเครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบมีเพียงฉิ่งและกรับอย่างละ 1 คู่ เพลงบอกมีหลายประเภท เช่น เพลงบอกสงกรานต์ เพลงบอกแจ้งข่าวทั่วไป เพลงบอกบวงสรวงในพิธีกรรม เพลงบอกประชันและเพลงบอกร้องชา เป็นต้น เพลงบอกในปัจจุบันมักใช้ร้องในงานบุญ งานมงคลตลอดจนงานศพ นิยมกันทั่วไปทั่วภาคใต้รวมไปจนถึงชุมชนคนไทยในรัฐทางตอนเหนือของประเทศมาเลเซีย แต่เป็นที่นิยมมากที่สุดคือนครศรีธรรมราชและสงขลา (เอนก นาวิกมูล, 2550)

เพลงเรือ คล้ายกับเพลงเรือของภาคกลางคือนิยมเล่นกันบนเรือ โดยประกอบด้วยผู้ร้องเล่นทั้งหญิงและชายร้องโต้ตอบกัน แต่มีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกับบางประการ เช่นรูปแบบคำประพันธ์สำเนียงเพลงและคำร้องที่ใช้ภาษากลุ่มใต้ในการร้องนิยมร้องและเล่นกันในช่วงฤดูน้ำนองช่วงเดือน 11 โดยเฉพาะช่วงเทศกาลออกพรรษา พบในท้องถิ่นที่มีการสัญจรทางน้ำ เช่น แถบจังหวัดสงขลา สุราษฎร์ธานีและระนอง เป็นต้น

เพลงขาน้อง บางแห่งเรียกว่า เพลงร้องเรือ หรือเพลงน้องนอน เป็นเพลงสำหรับการกล่อมเด็ก มีลักษณะเป็นบทประพันธ์สั้น ๆ หลายบท แต่ละบทเรียกว่าเพลง ไม่มีการบรรเลงดนตรีประกอบการร้องแต่อย่างใด สำหรับเนื้อหาสาระของเพลงขาน้องมักจะเป็นเรื่องที่ต้องการสอนเด็ก ๆ โดยจะสอดแทรกคุณค่าด้านต่าง ๆ ไว้ เช่นคุณธรรมการดำรงชีวิต ความเชื่อ หลักศาสนา ประวัติศาสตร์ เป็นต้น

ดีเกฮูลู เป็นดนตรีและการแสดงพื้นบ้านที่ได้รับความนิยมในหมู่ชาวไทยมุสลิม แต่เดิมเป็นการด้นกลอนเป็นคำร้องในภาษามลายูมีลูกคู่ร้องรับในขณะเดียวกันลูกคู่เหล่านี้จะสร้างความสนุกสนานครื้นเครงโดยการนั่งปรบมือและโยกตัวไปมาทางซ้ายและขวา ตามจังหวะของการร้องและเครื่องดนตรีที่บรรเลงประกอบได้แก่ กลองหน้าเดียว ฉิ่ง ฉาบเล็กรวมทั้งเครื่องประกอบจังหวะอื่น ๆ

กาหลอ เป็นดนตรีบรรเลงไม่มีการร้อง ใช้ประโคมในงานต่าง ๆ ทั้งงานมงคลและงานอวมงคลถือเป็นดนตรีพิธีกรรมตามความเชื่อของชาวภาคใต้อีกอย่างหนึ่ง พบในหลายจังหวัดรวมทั้งจังหวัดสงขลา

การท่องเที่ยวของจังหวัดสงขลาและอำเภอหาดใหญ่

จังหวัดสงขลาเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของภาคใต้ตอนล่าง ประกอบด้วยทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ทั้งแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ เป็นศูนย์กลางของการค้าขาย มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศมาเลเซีย ทำให้มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศ โดยเฉพาะชาวมาเลเซียและชาวสิงคโปร์เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก จากสถิติเมื่อปี 2550 มีจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งสิ้น 2,645,770 คน เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย 1,885,052 คน คิดเป็นร้อยละ 71.25 นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ 760,718 คน คิดเป็นร้อยละ 28.75 มีรายได้จากการท่องเที่ยวทั้งสิ้น 12,842.52 ล้านบาท สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญของจังหวัดสงขลาตั้งกระจายอยู่ทั้งในเขตตัวเมืองสงขลาและอำเภอต่าง ๆ โดยที่ลักษณะภูมิประเทศที่มีทั้งทะเลถึงสองทะเลคือทะเลหลวง (ฝั่งอ่าวไทย) และทะเลสาบสงขลา มีภูเขาที่เป็นต้นกำเนิดของน้ำตกหลายแห่ง ทำให้มีสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติมากมาย ส่วนในเขตอำเภอเมืองและบางอำเภอในเขตรอบตัวเมืองเช่น อำเภอสทิงพระและอำเภอรโนด เคยเป็นแหล่งอารยธรรมที่มีประวัติศาสตร์ยาวนาน ทำให้มีแหล่งโบราณสถานโบราณวัตถุเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์เช่นกัน แหล่งท่องเที่ยวสำคัญได้แก่

ตารางที่ 1 แสดงสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญของจังหวัดสงขลา

สถานที่ท่องเที่ยว	ประเภทแหล่งท่องเที่ยว	ที่ตั้ง
เกาะยอ	แหล่งท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม	อำเภอเมืองสงขลา
เขาน้อย-เขาดังกวน	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ	เขตเทศบาลนครสงขลา
เจดีย์เขาดังกวน	แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์	เขตเทศบาลนครสงขลา
ชุมชนสทิงหม้อ	แหล่งท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม	อำเภอสิงหนคร
ตัวเมืองเก่าสงขลา	แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์	เขตเทศบาลนครสงขลา
ตำหนักเขาน้อย	แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์	เขตเทศบาลนครสงขลา
น้ำตกโตนงาช้าง	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ	อำเภอหาดใหญ่
น้ำตกบรีฟิตร	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ	อำเภอรัตนภูมิ
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสงขลา	แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์	เขตเทศบาลนครสงขลา
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสงขลา	แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์	เขตเทศบาลนครสงขลา
วัดคงคาเลียบ	แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์	อำเภอบางกล่ำ
วัดจ๊ะหังพระ	แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์	อำเภอสทิงพระ
วัดชัยมงคล	แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์	เขตเทศบาลนครสงขลา
วัดถ้ำตลอด	แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์	อำเภอสะบ้าย้อย
วัดพระเจดีย์งาม	แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์	อำเภอกระแสดินธุ์
วัดพระราชประดิษฐฐาน (วัดพะโคะ)	แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์	อำเภอสทิงพระ
วัดมณีมาวาส(วัดกลาง)	แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์	เขตเทศบาลนครสงขลา
วัดหาดใหญ่ใน	แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์	อำเภอหาดใหญ่
ศาลหลักเมืองสงขลา	แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์	เขตเทศบาลนครสงขลา
ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม หมู่บ้านสะกอม	แหล่งท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม	อำเภอจะนะ
สถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำ	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ	อำเภอเมืองสงขลา
สถาบันทักษิณคดีศึกษา	แหล่งท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม	อำเภอเมืองสงขลา
สวนสัตว์สงขลา	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ	อำเภอเมืองสงขลา
หาดเก้าเส้ง	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ	อำเภอเมืองสงขลา
หาดทรายแก้ว	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ	อำเภอสิงหนคร
หาดปากบางสะกอม	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ	อำเภอจะนะ
หาดมหาราช	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ	อำเภอสทิงพระ
หาดสมิหลา	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ	เขตเทศบาลนครสงขลา
หาดสร้อยสวรรค์	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ	อำเภอเทพา
แหลมสนอ่อน	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ	เขตเทศบาลนครสงขลา
อุทยานนกน้ำคูขุด	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ	อำเภอสทิงพระ
อุโมงค์ประวัติศาสตร์เขาน้ำค้าง	แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์	อำเภอนาทวี

เมื่อเปรียบเทียบจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมดของภาคใต้เป็นรายจังหวัด จากข้อมูลสถิติ
 นักท่องเที่ยวทั้งประเทศ ปี 2551 จังหวัดที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวมากที่สุด 5 อันดับแรกของภาคใต้ ดังนี้
 อันดับหนึ่ง จังหวัดภูเก็ต เป็นอันดับที่ 5 ของประเทศ จำนวนนักท่องเที่ยว 5,313,308 คน อันดับที่สอง
 จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นอันดับที่ 10 ของประเทศ จำนวนนักท่องเที่ยว 3,233,662 คน อันดับที่สาม
 จังหวัดกระบี่ เป็นอันดับที่ 11 ของประเทศ จำนวนนักท่องเที่ยว 2,945,946 คน อันดับทีสี่ จังหวัดสงขลา
 เป็นอันดับที่ 16 ของประเทศ จำนวนนักท่องเที่ยว 2,343,167 คน และอันดับที่ห้า จังหวัดพังงา เป็น
 อันดับที่ 25 ของประเทศ จำนวนนักท่องเที่ยว 1,342,971 คน

ตารางที่. 2 แสดงจำนวนนักท่องเที่ยว นักทัศนจร ภาคใต้ 14 จังหวัด เรียงตามลำดับจังหวัดที่มี
 นักท่องเที่ยวมากที่สุดไปจังหวัดที่มีนักท่องเที่ยวน้อยที่สุด

ลำดับ	จังหวัด	จำนวนผู้เยี่ยมชม (หน่วย : คน)				
		2551	2550	2549	2548	2547
01	ภูเก็ต	5,313,308	5,005,653	4,499,324	2,510,276	4,793,251
02	สุราษฎร์ธานี	3,233,661	2,579,621	2,422,066	1,855,090	1,732,263
03	กระบี่	2,945,946	2,126,107	1,732,951	1,027,045	1,796,591
04	สงขลา	2,343,167	2,645,770	2,579,480	2,349,488	2,361,643
05	พังงา	*1,342,971	1,160,535	1,021,448	821,263	2,894,654
06	นครศรีธรรมราช	1,148,087	1,639,046	1,367,206	1,233,396	1,219,813
07	สตูล	1,032,919	743,233	659,198	582,057	486,315
08	ตรัง	*993,615	858,638	726,373	618,681	736,172
09	พัทลุง	853,674	501,320	448,000	400,106	413,530
10	ชุมพร	*554,063	478,797	482,715	473,200	465,348
11	ระนอง	369,438	420,548	394,386	376,846	340,705
12	นราธิวาส	*328,729	284,073	336,473	407,761	635,513
13	ยะลา	*311,712	269,368	282,463	220,606	244,120
14	ปัตตานี	*152,748	131,998	160,320	170,475	271,312

ที่มา : สถิตินักท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว

ในด้านรายได้จากการท่องเที่ยวจังหวัดสงขลาเป็นจังหวัดที่มีรายได้จากการท่องเที่ยวเป็นอันดับที่สี่ โดยรายได้ ปี2550 เป็นเงิน 12,842.52 ล้านบาท ในขณะที่ รายได้ ปี 2551 เป็นเงิน 13,780.02 ล้านบาท ของภูมิภาคดังตารางเปรียบเทียบ

ตารางที่ 3 แสดงรายได้การท่องเที่ยว ภาคใต้ จังหวัด เรียงตามลำดับจังหวัดที่มีรายได้การ 14
ท่องเที่ยวมากที่สุดไปน้อยที่สุด

ลำดับ	จังหวัด	รายได้จากการท่องเที่ยว (หน่วย : ล้าน/บาท)	
		2551 *	2550
01	ภูเก็ต	101,684.44	94,239.52
02	กระบี่	26,806.16	24,728.93
03	สุราษฎร์ธานี	23,784.67	21,901.19
04	สงขลา	13,780.02	12,842.52
05	นครศรีธรรมราช	4,719.94	4,370.32
06	พังงา	4,225.25	3,901.44
07	ตรัง	3,306.85	3,059.07
08	สตูล	1,949.24	1,798.20
09	ชุมพร	1,469.08	1,351.50
10	ระนอง	1,210.71	1,105.68
11	ยะลา	726.71	663.06
12	นราธิวาส	683.83	633.77
13	พัทลุง	535.30	497.96
14	ปัตตานี	190.68	177.38

จังหวัดที่มีรายได้จากการท่องเที่ยวมากที่สุด 5 อันดับ อันดับแรก ได้แก่จังหวัดภูเก็ตซึ่งนอกจากจะเป็นจังหวัดที่มีรายได้จากการท่องเที่ยวสูงสุดในภาคใต้แล้วหากไม่นับกรุงเทพมหานครภูเก็ตยังเป็นจังหวัดที่มีรายได้จากการท่องเที่ยวสูงสุดในประเทศเช่นกัน สถิติรายได้ปี 2551มีมูลค่า 101,684.44 ล้านบาท อันดับที่สองจังหวัดกระบี่ รายได้ 26,806.16 ล้านบาท อันดับสามจังหวัดสุราษฎร์ธานี รายได้

23,784.67 ล้านบาท **อันดับที่สี่**จังหวัดสงขลา รายได้ 13,780.02 ล้านบาท และ**อันดับที่ห้า**จังหวัดนครศรีธรรมราช รายได้ 4,719.94 ล้านบาท

สำหรับสถานการณ์การท่องเที่ยวจังหวัดอำเภอหาดใหญ่ในปัจจุบัน หาดใหญ่ยังคงเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของภาคใต้ตอนล่าง ถึงแม้จะประสบกับปัญหาความไม่สงบที่เกิดขึ้นกับภูมิภาคส่วนนี้ มีผลให้นักท่องเที่ยวต่างชาติลดลงไปบ้างแต่จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะชาวไทยในภูมิภาคเดียวกัน ข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติที่รายงานสถานการณ์การท่องเที่ยวของจังหวัดสงขลาปี 2550 ระบุว่าค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวเฉลี่ยต่อคนต่อวันประมาณ 2,435.99 บาท ส่วนใหญ่เป็นค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้าและของที่ระลึกมากที่สุด สำหรับสถานการณ์ด้านการพักผ่อน นักท่องเที่ยวใช้ระยะเวลาพำนักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวพักค้างประมาณ 2.23 วัน ในขณะที่ปัจจุบันมีจำนวนห้องพักเพิ่มทั้งสิ้น 10,381 ห้อง โดยอัตราการเข้าพักเฉลี่ยทั้งปีคิดเป็นร้อยละ 45.02

สถาบันเชิงของหาดใหญ่

หากมองย้อนอดีตกลับไปสู่ยุคของการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 หน้านั้นหาดใหญ่มีรูปแบบการบันเทิงที่สำคัญประเภทหนึ่งคือภาพยนตร์ โรงภาพยนตร์หรือที่ชาวบ้านเรียกกันว่า “โรงหนัง” แห่งแรกของหาดใหญ่มีชื่อว่าโรงหนังคิงส์ ภาพยนตร์ในยุคนั้นยังเป็นยุคหนังใบ้ ไม่มีเสียงพากย์ แต่มีการใช้ดนตรีทำการแสดงสอดประกอบการฉาย วงดนตรีจะบรรเลงอยู่ข้างจอภาพยนตร์ บางครั้งเป็นการฉายภาพยนตร์สลับกับการแสดงดนตรีบ้าง หลังจากนั้นไม่กี่ปีได้มีโรงภาพยนตร์อื่น ๆ เกิดตามขึ้นมา เช่นโรงภาพยนตร์สุคนธ์หงส์ โรงภาพยนตร์เฉลิมยนตร์ เป็นต้น ราคาตั๋วสำหรับการเข้าชมมีสองราคาคือ 25 สตางค์สำหรับที่นั่งบริเวณด้านหน้าและ 50 สตางค์สำหรับที่นั่งด้านหลัง ต่อมาเกิดสงครามเอเชียมหาบูรพาขึ้น ทำให้หาดใหญ่ได้รับผลกระทบจากสงครามเช่นเดียวกันกับที่อื่น ๆ กองทัพญี่ปุ่นเคลื่อนเข้าสู่จังหวัดสงขลา การเข้าสู่ช่วงภาวะสงครามทำให้การบันเทิงรูปแบบต่าง ๆ รวมทั้งโรงภาพยนตร์ต้องปิดกิจการลง จนกระทั่งหลังจากที่สงครามได้ยุติลงได้ปรากฏความบันเทิงรูปแบบใหม่ เช่น ลิเก รำวง และการแสดงโชว์ที่เรียกว่า “จำปีะ” เป็นต้น ความบันเทิงเหล่านี้ได้เข้ามาแทนที่อยู่ช่วงระยะเวลาหนึ่งก่อนจะค่อย ๆ เสื่อมความนิยมไปในที่สุด ในขณะที่โรงภาพยนตร์ก็ได้กลับมาฟื้นตัวขึ้นอีกครั้งหนึ่งในช่วงหลังปี 2500 มีการสร้างโรงภาพยนตร์ใหม่ ๆ ขึ้นมา เศรษฐกิจของหาดใหญ่ดีขึ้นตามลำดับรูปแบบของสถาบันเที่ยมราตรีตามแบบของวัฒนธรรมตะวันตกเริ่มปรากฏขึ้น “ไนต์คลับ” สถาบันเชิงสำหรับการดื่มและเต้นรำยามค่ำคืนแห่งแรกเกิดขึ้นบนถนนนิพัทธ์อุทิศ และตามมาด้วยสถาบันเชิงประเภทอื่น ๆ ในเวลาต่อมา ทำให้หาดใหญ่กลายเป็นศูนย์กลางของความบันเทิงของภาคใต้ พร้อม ๆ กับความเป็นศูนย์กลางด้านเศรษฐกิจ

จากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นพบว่าในปัจจุบันหาดใหญ่มีสถาบันเชิงจำนวนทั้งสิ้นประมาณ 80 แห่ง ประกอบด้วยสถานบริการประเภทต่าง ๆ มีทั้งผับ บาร์ ไนต์คลับ ค็อกเทลเล้านจ์ คอฟฟี่ช็อป คาเฟ่ ดิสโกเธค คาราโอเกะตลอดไปจนถึงร้านอาหารทั่วไปที่จำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม ในจำนวนเหล่านี้จัดเป็นสถาบันเชิงที่มีการบริการดนตรีในลักษณะวงดนตรีแสดงสด ที่มีจำนวนนักดนตรีตั้งแต่สามคนขึ้น

ไป จำนวน 30 แห่ง โดยตั้งกระจายอยู่ทั้งในเขตส่วนกลางของตัวเมืองและเขตรอบนอกบางส่วน ส่วนใหญ่อยู่บนถนนที่ได้ชื่อว่าเป็นแหล่งบันเทิงขนาดใหญ่ เช่น ถนนธรรมบุญวิถี ถนนราษฎร์อุทิศ และ ถนนหรรษาพัฒนา เป็นต้น ไกรศิลป์ โสदानิล (สัมภาษณ์) ได้ทำการสำรวจสถานบริการที่จัดบริการดนตรี ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พบว่าสถานบันเทิงส่วนใหญ่เป็นอาคารที่ ออกแบบมาตามข้อบังคับในพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ.2547 ส่วนใหญ่ถูกออกแบบมาให้มีลักษณะ เป็นอาคารชั้นเดียว โครงสร้างเป็นปูนผสมไม้ สถานบันเทิงที่เน้นสไตล์ดนตรีเพื่อชีวิตมักนิยมโครงสร้างเป็น ไม้ เนื่องจากด้านในติดตั้งเครื่องปรับอากาศด้านนอกอาคารมีที่สำหรับจอดรถสำหรับผู้ใช้บริการ ด้านนัก ดนตรี นักร้องพบว่านักดนตรีส่วนใหญ่เป็นเพศชายในขณะที่ผู้หญิงทำหน้าที่เป็นนักร้องมากกว่าเป็นผู้เล่น ดนตรี ส่วนสไตล์ดนตรีที่เป็นที่นิยมบรรเลงในสถานบันเทิงเหล่านี้ได้แก่ ดนตรีสมัยนิยม ดนตรีร็อกและ ดนตรีเพื่อชีวิต ตามลำดับ นอกจากนี้สไตล์ดนตรีดังกล่าวแล้วยังมีดนตรีสไตล์อื่น ๆ เช่นดนตรีแจ๊ส ดนตรีocu สติก เป็นต้นซึ่งพบเห็นบ้างในบางสถานที่เช่นกัน

ตารางที่ 4 แสดงรายชื่อ ที่ตั้ง ประเภทของสถานบันเทิงและประเภทวงดนตรี เฉพาะสถานบันเทิงที่มี ดนตรีบริการ โดยมีจำนวนนักดนตรี 3 คนขึ้นไป จำนวน 30 แห่ง

สถานบันเทิง	ที่ตั้ง	ประเภท	ดนตรี
เกลดเมือง	ถนนราษฎร์อุทิศ	ผับ	ดนตรีเพื่อชีวิต
คาวบอยเวย์	ถนนราษฎร์อุทิศ	ผับ	ดนตรีเพื่อชีวิต
คิสาเนลส์	ถนนราษฎร์ยินดี	ผับ	ดนตรีสมัยนิยม
คิสหวันแดง	ถนนราษฎร์อุทิศ	ผับ	ดนตรีเพื่อชีวิต, ดนตรีสมัยนิยม
ชูการ์บีท	ถนนธรรมบุญวิถี	ผับ	ดนตรีสมัยนิยม
ชอย 9	ถนนธรรมบุญวิถี	ผับ	ดนตรีสมัยนิยม
โซไซตี้คลับ	ถนนราษฎร์อุทิศ	ไนต์คลับ	ดนตรีสมัยนิยม
โซตส์ผับ	ถนนหรรษาพัฒนา	ผับ	ดนตรีร็อก ดนตรีสมัยนิยม
ดีฟวันเตอร์	ถนนธรรมบุญวิถี	ผับ	ดนตรีสมัยนิยม
เดอะวันคลับ	ถนนศรีภูวนาล	ไนต์คลับ	ดนตรีสมัยนิยม
ทองหล่อ	ถนนธรรมบุญวิถี	ผับ	ดนตรีสมัยนิยม, ดนตรีร็อก
นายหนัง	ถนนธรรมบุญวิถี	ผับ	ดนตรีเพื่อชีวิต
บราวน์ชูการ์	ถนนธรรมบุญวิถี	ผับ	ดนตรีสมัยนิยม
บลูคิสไอซ์บาร์	ถนนหอยมุกด์	บาร์	ดนตรีสมัยนิยม
บางรัก	ถนนธรรมบุญวิถี	ผับ	ดนตรีสมัยนิยม
บ้านหาดใหญ่เลเซอร์	ถนนธรรมบุญวิถี	ผับ	ดนตรีสมัยนิยม, ดนตรีเพื่อชีวิต
บาร์เบอร์รี่	ถนนราษฎร์อุทิศ	บาร์	ดนตรีสมัยนิยม
เบลอ	ถนนธรรมบุญวิถี	ผับ	ดนตรีสมัยนิยม, ดนตรีร็อก

ตารางที่ 4 (ต่อ) แสดงรายชื่อ ที่ตั้ง ประเภทของสถานบันเทิงและประเภททวงดนตรี เฉพาะสถานบันเทิง
ที่มีดนตรีบริการ โดยมีจำนวนนักดนตรี 3 คนขึ้นไป จำนวน 30 แห่ง

สถานบันเทิง	ที่ตั้ง	ประเภท	ดนตรี
เบลอ	ถนนธรรมบุญวิถี	ผับ	ดนตรีสมัยนิยม, ดนตรีร็อก
พาราคอน	ถนนราษฎร์อุทิศ	ผับ	ดนตรีสมัยนิยม
เฟลิจิต	ถนนธรรมบุญวิถี	ผับ	ดนตรีแจ๊ส, ดนตรีสมัยนิยม
โพสเลเซอร์ดิสก์	ถนนธรรมบุญวิถี	ผับ	ดนตรีสมัยนิยม
เรดคลับ	ถนนธรรมบุญวิถี	ไนต์คลับ	ดนตรีสมัยนิยม
ลีฟวิ่งรูม	ถนนธรรมบุญวิถี	ผับ	ดนตรีสมัยนิยม
เวสไซด์ชาลูน	ถนนธรรมบุญวิถี	ผับ	ดนตรีสมัยนิยม
เสกัก	ถนนราษฎร์อุทิศ	ผับ	ดนตรีเพื่อชีวิต, ดนตรีสมัยนิยม
แสงตะวัน	ถนนราษฎร์อุทิศ	ผับ	ดนตรีเพื่อชีวิต, ดนตรีสมัยนิยม
หรรษาคาเฟ่	ถนนราษฎร์อุทิศ	คาเฟ่	ดนตรีสมัยนิยม
อคูสติคผับ	ถนนคลองเรียน 1	ผับ	ดนตรีแจ๊ส, ดนตรีร็อก
ไอโซไซตี้	ถนนธรรมบุญวิถี	ผับ	ดนตรีสมัยนิยม
ไฮบริดเฮาส์	ถนนธรรมบุญวิถี	ผับ	ดนตรีสมัยนิยม

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีความล้าหลังทางวัฒนธรรม สมศักดิ์ ศรีสันติสุข (2528: 91-92) ได้กล่าวถึง ทฤษฎีความล้าหลังทางวัฒนธรรมสรุปได้ว่า ทฤษฎีความล้าหลังทางวัฒนธรรมสรุปได้ว่า ทฤษฎีความล้าหลังทางวัฒนธรรมเป็นเรื่องที่นักสังคมวิทยาชาวอเมริกันชื่อ วิลเลียม อ็อกเบิร์น ได้เสนอว่าสังคมมนุษย์เปลี่ยนแปลงไปเนื่องมาจากวัฒนธรรมเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมมักจะก่อให้เกิดภาวะเงื่อนไขที่ล้าหลังขึ้นเสมอ เงื่อนไขที่ล้าหลังนี้คือ เมื่อหนึ่งในสองส่วนของวัฒนธรรมที่มีความสัมพันธ์กันได้เปลี่ยนไปก่อนหรือเปลี่ยนไปก่อนหรือเปลี่ยนไปในระดับที่มากกว่าอีกส่วนหนึ่ง เป็นต้นเหตุที่ทำให้เกิดการปรับตัวของสองส่วนที่เกี่ยวข้องกันที่นี้เป็นไปได้ไม่เท่าเดิม เงื่อนไขที่ล้าหลังนี้เป็นการปรับตัวไม่ทันกัน อาจเกิดขึ้นกับส่วนใด ๆ ของวัฒนธรรมซึ่งเกี่ยวข้องใกล้ชิดอยู่กับอีกส่วนหนึ่งก็ได้ เช่น เมื่อเมืองมีประชากรเพิ่มมากขึ้น ย่อมทำให้จำนวนตำรวจน้อยลงเป็นเหตุให้วัฒนธรรมส่วนของการบริหารงานของตำรวจเปลี่ยนแปลงช้าไปกว่าการขยายตัวของประชากรในเมือง

สาระสำคัญของทฤษฎีความล่าช้าทางวัฒนธรรมประเภทวัตถุเปลี่ยนไปก่อนแล้วไปบังคับให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในวัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุ เช่น องค์การสังคม และประเพณีซึ่งได้แก่สิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ ได้ถูกนำเข้ามาในบางส่วนของวัฒนธรรม เป็นเหตุให้การปรับตัวในส่วนอื่น ๆ ค่อนข้างจะล่าช้า

ทฤษฎีความล่าช้าทางวัฒนธรรมนั้นจะต้องประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

1. จะต้องปรับตัวอย่างน้อยสองตัว
2. จะต้องแสดงให้เห็นว่าตัวแปรทั้งสองอยู่ในสถานะของการปรับตัว
3. จะต้องแสดงให้เห็นว่าตัวแปรหนึ่งได้เปลี่ยนไปในขณะที่ตัวแปรอีกตัวหนึ่งยังไม่เปลี่ยนหรือต่างระดับกัน
4. และเมื่อตัวแปรหนึ่งได้เปลี่ยนไป อีกตัวแปรหนึ่งยังไม่ได้เปลี่ยนนั้นจะเกิดความล่าช้าขึ้น

ทฤษฎีการยอมรับสิ่งใหม่ สร้อยตระกูล (ตีวยานนท์) อรรถมานะ (2541: 171) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการยอมรับสิ่งใหม่ สรุปได้ว่า ทฤษฎีการยอมรับสิ่งใหม่มีความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมในด้านที่เป็นตัวการที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น การที่บุคลิกภาพ ความรู้ ความเข้าใจทัศนคติ และค่านิยมของปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มบุคคลในสังคม

การรับสิ่งใหม่หรือการรับของใหม่ (Innovation) มีความหมายถึงวัตถุในด้านที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีและไม่ใช้วัตถุ อันได้แก่ ความรู้สึนึกคิด ทัศนคติ และอุดมการณ์ ในชุมชนหนึ่ง ๆ จะต้องมีแหล่งที่มาอยู่ 3 ประการคือ

1. การค้นพบ (Discovery)
2. การคิดค้นประดิษฐ์ (Invention)
3. การแพร่หลาย (Diffusion)

จากแนวคิดของนักวิชาการ ดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า ผลกระทบต่อสังคมและวัฒนธรรม ส่วนหนึ่งมาจากการเปลี่ยนแปลงตามทฤษฎีสำคัญ ๆ เช่น ทฤษฎีความล่าช้าทางสังคมวัฒนธรรม ทฤษฎีการยอมรับสิ่งใหม่ เป็นต้น นักวิชาการได้แสดงทรรศนะเกี่ยวกับผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงสังคมควบคู่กันไป พอจะประมวลได้ดังนี้

ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม

เอี่ยม ทองดี (2538: 47-151) ได้กล่าวถึงผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมการทำนาของชาวบ้านบ้านหันและบ้านอัมพวัน จังหวัดขอนแก่น สรุปได้ดังนี้

1. ด้านสังคมและวัฒนธรรม เช่น สถาบันภูมิปัญญาพื้นบ้านถูกทำลายลง คุณธรรมบางอย่างลดลง รับเอาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาใช้มากขึ้น ร่วมงานชุมชนหรือสังคมน้อยลง เป็นต้น

2. ด้านเศรษฐกิจ เช่น ใช้แรงงานคนในเชิงธุรกิจมากขึ้น ทำงานหนักและมีหนี้สินเพิ่มขึ้นลงทุนในการผลิตสูงขึ้น นิยมการซื้อขามากกว่าการแลกเปลี่ยน เป็นต้น
3. ด้านสภาพแวดล้อม เช่น ใช้ทรัพยากรมากเกินไป ระบบนิเวศน์ถูกทำลาย บุกรุกที่สาธารณะ ดินเสื่อม เป็นต้น

สุริวงค์ พงศ์ไพบุลย์ (2544: 77-97) ได้กล่าวถึงผลกระทบจากการเปลี่ยนวิถีการผลิตยุคสังคมนิยมเกษตรกรรมสู่วิถีการผลิตยุคอุตสาหกรรมซึ่งผู้วิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ด้านสังคมและวัฒนธรรม เช่น ความเอื้ออาทรกำลังสูญหายไป ความสัมพันธ์ระหว่างญาติมิตร ผู้สูงอายุลดลง คุณธรรมในการดำรงชีวิตลดลง เกิดอิทธิพลและอุปายในการจัดการความเข้มแข็งของชุมชนลดลง การคมนาคมขนส่งก้าวหน้า เป็นต้น
2. ด้านเศรษฐกิจ เช่น รายจ่ายเพิ่มขึ้น มีพิษเศรษฐกิจและแพร่กระจาย ขาดแคลนแรงงานในการเพาะปลูก พ่อค้าคนกลางและนายทุนมีอิทธิพลในระบบเศรษฐกิจ เกิดระบบเงินผ่อน เป็นต้น
3. ด้านสิ่งแวดล้อม เช่น ทรัพยากรธรรมชาติเสื่อม สิ่งแวดล้อมเสื่อม เป็นต้น

แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมดนตรีด้านการฟังดนตรี

ณรุทธ์ สุทธจิตต์ (2540: 18) กล่าวถึงลักษณะของการฟังว่าสามารถจัดได้เป็น 4 ประเภท ได้แก่ ประเภทแรก *การฟังอย่างมิได้ตั้งใจ* ผู้ฟังไม่ได้ตั้งใจที่จะฟังดนตรีโดยตรง แต่เป็นการได้ยินเสียงดนตรีในขณะที่กำลังทำอย่างอื่นอยู่ เช่น ขณะรับประทานอาหาร หรือกำลังเดินชมสินค้าที่ห้างเปิดเสียงดนตรีบรรเลงเพื่อประกอบบรรยากาศ เป็นต้น ประเภทที่สอง *การฟังเนื่องจากดนตรีทำให้สนใจ* อันเกิดจากความไพเราะของเสียงดนตรี สร้างความประทับใจให้กับผู้ฟังได้ระดับหนึ่ง ประเภทที่สาม *การฟังเนื่องจากอารมณ์* เป็นการฟังเพลงตามอารมณ์ ความรู้สึกตรงกับที่ตัวผู้ฟังเองกำลังเป็นอยู่ ส่วนลักษณะการฟังประเภทสุดท้ายเป็น *การฟังโดยรับรู้* เป็นลำดับขั้นสูงสุดของการฟัง ที่ต้องมีความตั้งใจ มีความเข้าใจต่อดนตรี มีจุดมุ่งหมายในการฟังและมีสมาธิในการฟังจนเกิดความซาบซึ้งต่อดนตรีที่กำลังฟัง

จากทรรศนะของนักวิชาการดังกล่าว สรุปได้ว่า ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมมีหลายประการดังนี้ ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ เช่น อาชีพและรายได้เปลี่ยนไป การลงทุน การใช้แรงงาน การแลกเปลี่ยน เป็นต้น ผลกระทบด้านสังคมและวัฒนธรรม เช่น ด้านความสัมพันธ์ของบุคคล การคมนาคมขนส่งและการสื่อสาร การปกครอง ความเชื่อ จารีตประเพณี เป็นต้น ผลกระทบด้านสภาพแวดล้อม เช่น การใช้และทำลายทรัพยากรมากเกินไปทำให้ทรัพยากรธรรมชาติเสื่อม การบุกรุกที่สาธารณะ ระบบนิเวศน์เปลี่ยนไป เป็นต้น ในเชิงวัฒนธรรมด้านดนตรีที่เกี่ยวข้องกับการฟังดนตรี มีระดับของการฟังดนตรีของมนุษย์ที่แตกต่างกันหลายระดับ โดยขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์การฟัง ความตั้งใจต่อการฟังดนตรี โอกาสในการฟัง รวมทั้งปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลต่อการฟังดนตรี

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

คมสัน สุริยะ (2548) ได้ทำการวิจัย อุตสาหกรรมบันเทิงยามราตรีในจังหวัดเชียงใหม่ ผลจากการศึกษาพบว่าในปี 2545 มีสถานประกอบการทั้งสิ้น 165 แห่ง ประกอบด้วย บาร์เบียร์ คาราโอเกะ ไนต์คลับ ดิสโก้เธค นวดแผนโบราณ อาบอบนวดและบาร์ อะโกโก้ มียอดขายรวมกันประมาณ 629.56 ล้านบาท โดยผู้ใช้บริการส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวท้องถิ่นร้อยละ 50 รองลงมาเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย ร้อยละ 30 ส่วนที่เหลืออีก ร้อยละ 20 เป็นนักท่องเที่ยวต่างชาติ มีการจ้างงานที่เกิดจากอุตสาหกรรมบันเทิงยามราตรี ประมาณ 2,863 คน มีรายได้เฉลี่ยต่อคนเดือนละ 14,189 บาท ผู้วิจัยได้เสนอแนะด้านนโยบายเกี่ยวกับอุตสาหกรรมบันเทิงยามราตรีของจังหวัดเชียงใหม่ว่า “อุตสาหกรรมบันเทิงยามราตรีโดยทั่วไปไม่ต้องการให้รัฐเข้ามามีบทบาทพัฒนาอุตสาหกรรม อย่างไรก็ตามรัฐบาลท้องถิ่นควรมีการจัดทำโซนนิ่งอุตสาหกรรมบันเทิง ทั้งนี้เพราะเชียงใหม่เป็นเมืองประวัติศาสตร์ เป็นเมืองศาสนา การโซนนิ่งจะทำให้การขยายตัวของอุตสาหกรรมไม่ขัดต่อสภาพภูมิทัศน์ของเมืองเชียงใหม่”

ไกรศิลป์ โสตานิล และคณะ (2552) ได้ทำการศึกษาสภาพการจัดการบริการดนตรีในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า ในด้านสภาพอาคารสถานที่ลักษณะอาคารที่ใช้บริการส่วนใหญ่เป็นอาคารปูนชั้นเดียว มีเพียงไม่กี่สถานประกอบการที่มีโครงสร้างเป็นอาคารสองชั้น มีบริการจัดพื้นที่ให้นักท่องเที่ยวสูบบุหรี่ ที่จอดรถสามารถจอดได้บริเวณหน้าร้านและสถานที่ใกล้เคียง มีบริการจัดโต๊ะเก้าอี้ที่นั่งไม่แออัด สภาพดนตรีที่ประเภทวงดนตรีในการจัดบริการดนตรี ส่วนใหญ่เป็นประเภทวงสตริง โดยมีแนวเพลงต่างๆ ได้แก่ แนวเพลงป๊อป แนวเพลงเพื่อชีวิต แนวอคูสติค ด้านบุคลากร พบว่า สถานภาพบุคลากร ส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง อายุนักดนตรีอยู่ระหว่าง 25-40 ปี มีรายได้อยู่ที่ประมาณ 15,000 - 30,000 บาท นักดนตรีส่วนใหญ่มักประกอบอาชีพเสริมในเวลากลางวัน

อนึ่งการบริการดนตรีในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของอำเภอหาดใหญ่จังหวัดสงขลา ได้สร้างผลกระทบต่อผู้เกี่ยวข้องโดยเฉพาะนักดนตรี นักร้อง มาเป็นเวลานาน ดังรายงานข้อสรุปในการอภิปรายถึงปัญหาและอุปสรรคในการจัดการธุรกิจดนตรีซึ่งจัดขึ้นโดย มหาวิทยาลัยทักษิณเรื่อง ทิศทางการพัฒนาธุรกิจดนตรีภาคใต้ เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2531 สรุปได้ดังนี้ 1) นักร้อง นักดนตรีควรจะรวมตัวกันเพื่อที่จะแก้ปัญหาหลาย ๆ อย่างที่เกี่ยวข้องกับการอาชีพ ค่าแรง การรับงานตัดหน้ากันระหว่างผู้ประกอบการอาชีพเดียวกัน ผู้ประกอบการอาชีพนักร้องควรมี “ใบประกอบอาชีพ” เพื่อป้องกันนักร้องนักดนตรีแฝงเข้ามาแย่งงาน ซึ่งผลที่จะตามมาคือนายจ้างจ่ายค่าแรง ค่าฝีมือต่ำกว่าความสามารถ 2) นักร้องนักดนตรีควรเรียนรู้เรื่องกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น กฎหมายลิขสิทธิ์ กฎหมายเกี่ยวกับการทำสัญญาการว่าจ้าง เป็นต้น 3) สถาบันที่เปิดสอนวิชาการดนตรีโดยเฉพาะสถาบันอุดมศึกษาควรมีหลักสูตรดนตรีเพื่อการอาชีพเพื่อยกระดับมาตรฐานอาชีพดนตรี 4) เรียกร้องให้สมาคมดนตรี ควรมีบทบาทมากขึ้น

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาผลกระทบจากการจัดบริการดนตรีในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาผลกระทบทั้งต่อเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจเพื่อการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวและบุคลากร ดนตรี ได้แก่ นักดนตรีและนักร้อง มีวิธีดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยซึ่งประกอบด้วย

- กำหนดกลุ่มประชากรและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก
- เครื่องมือวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล
- การวิเคราะห์ข้อมูล

กลุ่มตัวอย่างและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant)

เพื่อให้การดำเนินการศึกษาผลกระทบจากการจัดบริการดนตรีในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ครบคลุมในด้านต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์การวิจัยให้มากที่สุด จึงได้ กำหนดกลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ดังนี้

กลุ่มตัวอย่าง เป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวและกลุ่มนักดนตรี-นักร้อง โดยในกลุ่มนักท่องเที่ยว ประกอบด้วย นักท่องเที่ยวท้องถิ่น นักท่องเที่ยวต่างถิ่นและนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ กลุ่มนักดนตรี และนักร้อง ประกอบด้วย นักดนตรีชาวไทย นักดนตรีชาวต่างประเทศ นักร้องชาวไทยและนักร้องชาว ต่างประเทศ (จากการสำรวจข้อมูลสนามวิจัยเบื้องต้นไม่พบ นักดนตรีและนักร้องชาวต่างประเทศ) โดยในการเลือกกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างหลายวิธีแตกต่างกันไปตามกลุ่มประชากรโดยไม่ใช้หลักความน่าจะเป็นทางสถิติ ดังนี้

กลุ่มนักท่องเที่ยว ใช้วิธีการเลือกการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota sampling) โดย กำหนดกลุ่มเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยและนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ โดยใช้ผลจากการสำรวจเบื้องต้นของ การทำการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบสัดส่วนของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติในสัดส่วน 4 ต่อ 1 ใน แต่ละกลุ่มใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental sampling) ตามจำนวนที่ต้องการอีกครั้ง หนึ่ง กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 45 คน นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ จำนวน 11 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 65 คน

กลุ่มนักดนตรี-นักร้อง ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยมุ่งเน้นกลุ่มตัวอย่าง ที่มีประสบการณ์การทำงานมากเป็นกลุ่มหลัก จำนวน 32 คน

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก เป็นกลุ่มผู้รู้ ผู้มีประสบการณ์ในแต่ละด้านที่เกี่ยวข้องต่อการจัดการบริการดนตรีในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ดังนี้

1. กลุ่มนักดนตรีและนักร้อง ประกอบด้วย นักดนตรีชาวไทย นักดนตรีชาวต่างประเทศ นักร้องชาวไทยและนักร้องชาวต่างประเทศ จำนวน 9 คน
2. กลุ่มผู้ประกอบการสถานบันเทิง จำนวน 5 คน
3. กลุ่มประชาชนในชุมชนบริเวณสถานบันเทิง
4. กลุ่มนักวิชาการ ประกอบด้วย นักวิชาการสังคมศาสตร์และนักวิชาการดนตรี จำนวน 21 คน
5. กลุ่มหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สมาคมดนตรีแห่งประเทศไทย สถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนสาขาวิชาดนตรีและหน่วยงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล เป็นต้น จำนวน 9 คน

เครื่องมือวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล

เนื่องจากการวิจัยเรื่อง การศึกษาผลกระทบจากการจัดบริการดนตรีในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เป็นการเก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลายกลุ่ม ซึ่งในแต่ละกลุ่มมีข้อจำกัดของการได้มาซึ่งข้อมูลที่แตกต่างกัน จึงได้ใช้เครื่องมือและวิธีการเก็บข้อมูลที่แตกต่างกัน ทั้งการสังเกตแบบมีส่วนร่วม การเสวนาที่จัดขึ้นตามแผนการวิจัย การสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้างและการสัมภาษณ์อย่างไม่มีโครงสร้าง เป็นต้น

กลุ่มนักท่องเที่ยว ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในกลุ่มนี้ คาดว่าจะมีปัจจัยที่เป็นข้อจำกัดหลายอย่างโดยเฉพาะขณะทำการเก็บข้อมูล เช่นเสียงดังจากเวทีการแสดงยากต่อการสนทนา ข้อจำกัดด้านเวลาในการสัมภาษณ์เพราะเป็นช่วงเวลาที่ผู้ให้ข้อมูลให้ความสำคัญกับด้านบันเทิงมากกว่า จึงต้องใช้เวลาในการเก็บข้อมูลให้สั้นที่สุด นอกจากนั้นการใช้ภาษาของนักท่องเที่ยวต่างชาติก็เป็นข้อจำกัดอีกประการหนึ่งเช่นกัน การเก็บข้อมูลในกลุ่มนี้จึงใช้วิธีการสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้างเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงประเด็นที่สุดในช่วงระยะเวลาการสัมภาษณ์ที่สั้นที่สุด ประกอบกับการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมโดยผู้วิจัยทำตัวเยี่ยงนักท่องเที่ยวเข้าไปใช้บริการในสถานบันเทิง นอกจากนั้นยังมีข้อมูลจากการเสวนาทางวิชาการจำนวนสองครั้ง

แบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้างที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย 2 ส่วน

- คำถามส่วนแรก เป็นข้อมูลทั่วไป เป็นคำถามที่มีทั้งชนิดปลายปิดและปลายเปิด เกี่ยวกับสถานภาพ ประกอบด้วย อายุ ภูมิลำเนา รายได้ ของผู้ให้สัมภาษณ์ เป็นต้น
- คำถามส่วนที่สอง เป็นคำถามชนิดปลายเปิด เกี่ยวกับความคิดเห็นต่อผลกระทบด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม จากการบริการดนตรีในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

กลุ่มนักดนตรี นักร้อง กลุ่มนี้มีข้อจำกัดเรื่องเวลาอยู่บ้างเนื่องจากต้องทำการแสดงในช่วงเวลา กลางคืน เวลาปกติโดยทั่วไปสำหรับบางคนจะเป็นช่วงเวลาสำหรับการทำงานอาชีพด้านอื่น ๆ รวมทั้งการ พักผ่อนประจำวัน เวลาที่เหมาะสมสำหรับการเก็บข้อมูลคือช่วงก่อนการแสดงและหลังการแสดง กลุ่มนี้ใช้ วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ กับกลุ่มประชากรนักดนตรี-นักร้องโดยการสัมภาษณ์เพื่อสำรวจข้อมูลพื้นฐาน ข้อมูล ทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม นอกจากนั้นยังได้ใช้กระบวนการวิจัย เชิงคุณภาพ เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) เพื่อให้ได้แง่มุมของผลกระทบจากการ บริการดนตรีในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอย่างรอบด้าน นอกจากนั้นข้อมูลบางส่วนยังได้มาจากการ เสนอที่จัดขึ้น

แบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้างที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อสำรวจข้อมูลพื้นฐาน ข้อมูลทั่วไปที่ เกี่ยวข้องกับผลกระทบด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ประกอบด้วยสองส่วน

- คำถามส่วนแรก เป็นข้อมูลทั่วไป เป็นคำถามที่มีทั้งชนิดปลายปิดและปลายเปิด เกี่ยวกับ สถานภาพ ประกอบด้วย อายุ ภูมิภาค การศึกษา ประสบการณ์การแสดงดนตรี หน้าที่ในวงดนตรีและรายได้ของผู้ให้สัมภาษณ์ เป็นต้น
- คำถามส่วนที่สอง เป็นคำถามชนิดปลายเปิด เกี่ยวกับความคิดเห็นต่อผลกระทบด้าน เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม จากการบริการดนตรีในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

ส่วนการสัมภาษณ์เชิงลึกที่ใช้สัมภาษณ์นักดนตรี-นักร้อง เป็นแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง เพื่อศึกษาข้อมูลอย่างละเอียด ให้ได้มาซึ่งข้อมูลในแง่มุมต่าง ๆ ของผลกระทบจากการบริการดนตรีใน อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอย่างรอบด้านให้มากที่สุด

กลุ่มผู้ประกอบการสถานบันเทิง กลุ่มนักวิชาการและกลุ่มหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริการ ดนตรี ใช้การเสวนาทางวิชาการ ที่จัดให้มีขึ้นจำนวน 2 ครั้งตามที่กำหนดไว้ในแผนการวิจัยร่วมกับวิธีการ สัมภาษณ์เชิงลึกซึ่งเป็นการสัมภาษณ์อย่างไม่มีโครงสร้าง

กลุ่มประชาชนในชุมชนบริเวณสถานบันเทิง ใช้วิธีการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (non-participant observation) และการสนทนาอย่างไม่เป็นทางการกับผู้ให้ข้อมูลจากการเลือกแบบทางอ้อม โดยการแนะนำผู้ให้ข้อมูลต่อ ๆ กันไปตามแหล่งชุมชนบริเวณรอบ ๆ สถานบันเทิงรวมถึงบุคคลทั่วไปที่ ได้รับผลกระทบทั้งทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ จากเอกสาร การสัมภาษณ์และการสังเกตมาวิเคราะห์เนื้อหา เรียบ เรียง แล้วนำเสนอด้วยการพรรณนา โดยมีกรอบของการนำเสนอในสามด้านหลักคือ ผลกระทบด้าน เศรษฐกิจ ผลกระทบด้านสังคมและผลกระทบด้านวัฒนธรรมดังปรากฏในวัตถุประสงค์การวิจัย

บทที่ 4

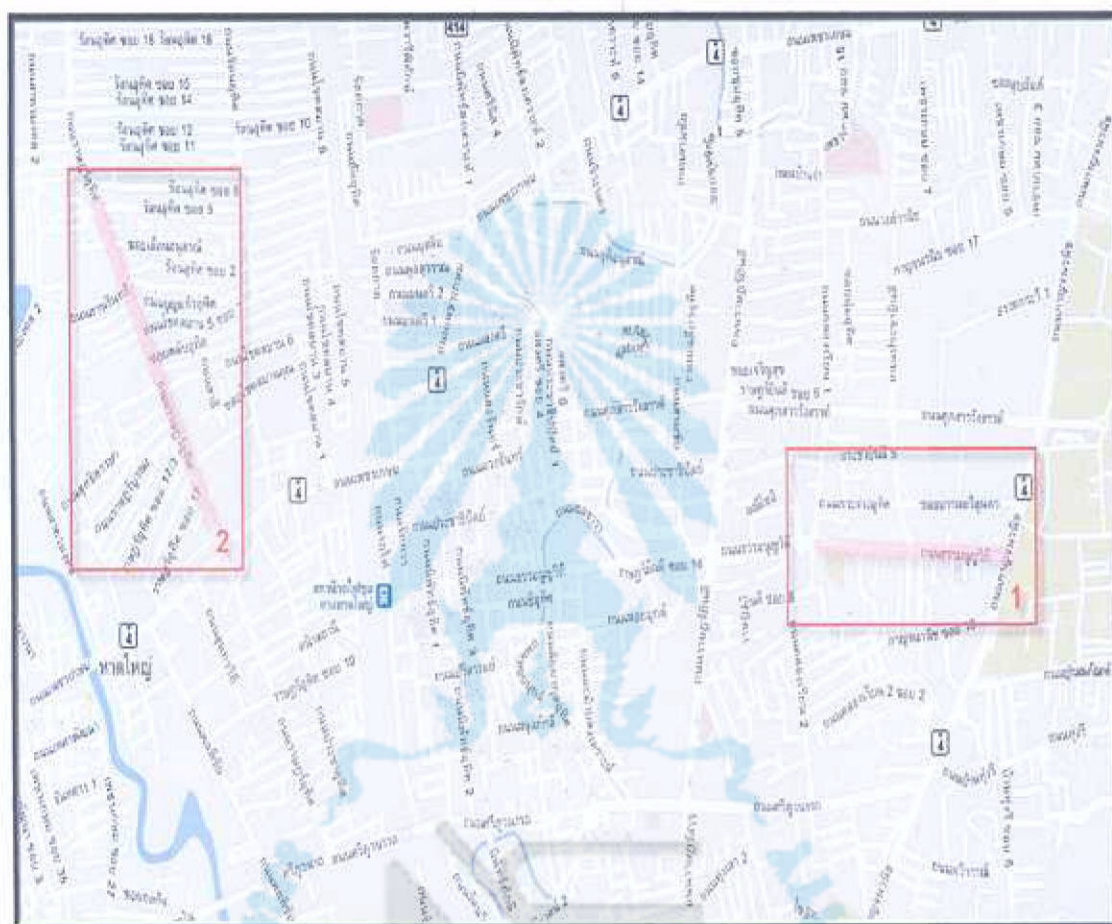
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผลกระทบจากการจัดบริการดนตรีในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เป็นผลการศึกษาจากแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบริการดนตรีในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวหลายกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มนักท่องเที่ยว ทั้งนักท่องเที่ยวท้องถิ่น นักท่องเที่ยวต่างถิ่น และนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ กลุ่มนักดนตรีและนักร้อง ซึ่งพบว่าเป็นนักดนตรีและนักร้องชาวไทยทั้งหมด ไม่พบชาวต่างประเทศ กลุ่มผู้ประกอบการสถานบันเทิง กลุ่มประชาชนในชุมชนบริเวณสถานบันเทิง กลุ่มนักวิชาการ ประกอบด้วย นักวิชาการสังคมศาสตร์และนักวิชาการดนตรี กลุ่มหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สมาคมดนตรีแห่งประเทศไทย สถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนสาขาวิชาดนตรีและหน่วยงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดเทศบาล เป็นต้น

สภาพทั่วไป

การศึกษาพบว่าสภาพทั่วไปของสถานบริการในอำเภอหาดใหญ่ ปัจจุบันมีสถานบริการจำนวนทั้งสิ้นมากกว่า 80 แห่ง กระจายอยู่ทั่วไปในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ทั้งในและนอกเขตพื้นที่ที่ตั้งสถานบริการ (Zoning) โดยมีจุดศูนย์กลางสำคัญสองแห่งคือถนนราชบุรีอุทิศและบริเวณถนนธรรมญูวิถี ซึ่งถือกันว่าเป็นถนนสายบันเทิงของหาดใหญ่ โดยจำนวน 30 แห่งในจำนวนนั้นเป็นสถานบริการในลักษณะสถานบันเทิงที่มีการแสดงดนตรีโดยวงดนตรีขนาดตั้งแต่ 3 ชิ้นขึ้นไปทำการแสดงผลัดเปลี่ยนกันไม่น้อยกว่า 2 วงต่อคืน ลักษณะอาคารของสถานบันเทิงเหล่านี้มีหลากหลายลักษณะทั้งแบบอาคารที่ปิดชิด ป้องกันเสียงรบกวน โดยใช้ระบบปรับและถ่ายเทอากาศ ในขณะที่บางแห่งเป็นอาคารเปิดโล่ง มีทั้งเป็นแบบคันทันคางคาร หูหระ และแบบที่จัดตกแต่งแบบง่ายดูไม่ค่อยถาวรนักในเวลากลางวันแต่ดูดีเป็นที่น่าประทับใจในยามค่ำคืน สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ตั้งแต่ 60 คนไปจนถึง 500 คน ตามขนาดของสถานบริการ โดยทั่วไปจะมีดนตรีบรรเลงให้บริการแก่นักท่องเที่ยวหลากหลายรูปแบบ โดยมีทั้งการแสดงด้วยเครื่องดนตรีเพียงชิ้นเดียวไปจนถึงการบรรเลงเป็นวง 2-10 ชิ้น ตามตามภาพลักษณ์ของสถานที่ รวมถึงประเภทของเพลงที่บรรเลงด้วย ดังตัวอย่างของสถานบริการบางแห่งเน้นการบริการที่ให้นักท่องเที่ยวมีความเป็นส่วนตัวสูง มีดนตรีบรรเลงเบา ๆ มักจะมีจำนวนนักดนตรีดนตรีบรรเลงเพียง 2-4 คน ประกอบด้วย ผู้เล่นเปียโน กีตาร์เบสและนักร้อง เป็นต้น สถานบริการเหล่านั้นได้แก่ เพลินจิต เดอะวันคลับ และ อคูสติค เป็นต้น ส่วนในสถานบริการที่มีการเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินร่ำในบริเวณที่จัดไว้ให้ หรืออาจขยับตัวไปตามเสียงดนตรีในขณะที่นั่งหรือยืนบริเวณโต๊ะที่นั่งได้ ส่วนใหญ่จะมีลักษณะเป็นประเภทวงสตริงแบนด์ ที่ประกอบด้วยนักดนตรีผู้บรรเลงเครื่องดนตรีหลักในวง จำนวน 4-8 คน เช่น กีตาร์ กีตาร์เบส คีย์บอร์ด กลองในขณะที่บางวงอาจมีเครื่องเป่าลมไม้และเครื่องเป่าทองเหลือง

ด้วย นอกจากนั้นยังมีนักร้องอีก 1- 2 คน สถานบริการเหล่านั้นได้แก่ ชูการ์บีท ไอซ์บาร์บลูคิส พารา
 กอน ซอย 9 บางรัก ไฮโซซีดี เวสไซด์ชาลูน เดอะเวลล์ ทองหล่อ เรดคลับ คิสแชลแนลผับแอนด์เรสทัว
 ร์ เบลอ บาร์เบอร์ โซเซียลผับ โซดัสผับ และ ธรรมชาติคาเฟ่ เป็นต้น ในขณะที่สถานบันเทิงที่บรรเลง
 ดนตรีประเภทดนตรีเพื่อชีวิตมักจะมีจำนวนนักดนตรี นักร้องหลายคนซึ่งบางครั้งมีจำนวนมากกว่า 10 คน
 สถานบริการเหล่านั้นได้แก่ คิสวันแดง นายหนัง บ้านหาดใหญ่เรเซอร์ เกลombang เสกัก คาวบอยเว
 สโตร์ คาวบอยเวย์ และ ร้านเหล้าแสงตะวัน เป็นต้น ในด้านประเภทของวงดนตรีและเพลงที่เล่นส่วน
 ใหญ่พบว่าเป็น ดนตรีสมัยนิยม (Popular Music) ซึ่งเป็นดนตรีที่ผสมผสานกันของดนตรีหลากหลายทั้ง
 ดนตรีโฟล์ค คลาสสิก แจ๊ส ร็อค รวมถึงแดนซ์สไตล์อื่น ๆ ที่เกิดขึ้นตลอดเวลา เช่น ดิสโก เร็กเก้ สกา ฮิป
 ฮอป เทคโน เป็นต้น มีทั้งเพลงไทยและเพลงสากลที่ได้รับความนิยมทั้งในอดีตและปัจจุบัน ซึ่งแนวดนตรี
 ลักษณะนี้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นนักท่องเที่ยวในวัยผู้ใหญ่
 ตอนต้นที่เพิ่งผ่านพ้นวัยรุ่นมา มีความคุ้นเคยกับเพลงยอดนิยมในอดีตและติดตามเพลงใหม่ในปัจจุบัน
 ประเภทวงและสไตล์เพลงที่พบมากรองจากดนตรีสมัยนิยมได้แก่ เพลงเพื่อชีวิต ดนตรีประเภทนี้ได้รับ
 ความนิยมในหมู่นักท่องเที่ยวทั่วไปโดยเฉพาะนักท่องเที่ยวท้องถิ่นและจังหวัดใกล้เคียง เป็นสไตล์เพลงที่
 ได้รับความนิยมเป็นพิเศษในหมู่ผู้ฟังเพลงชาวไทย มีนักร้องนักดนตรีที่เป็นชาวไทยหลายคนบันทึกเสียงไว้กับ
 ค่ายดนตรีต่าง ๆ เนื้อหาเพลงเป็นเรื่องราวของชาวไทยบ้าง ใช้ภาษาและสำเนียงแบบชาวไทยในการร้องบ้าง
 จึงทำให้เพลงเหล่านั้นดึงดูดผู้ฟังชาวไทยไม่ยากนัก ในขณะที่ตัวดนตรีมีลักษณะที่เรียบง่ายฟังสบาย ๆ
 วงดนตรีที่บรรเลงมักเป็นวงสตริงแบนด์ที่ผสมเครื่องดนตรีอคูสติคหรือเครื่องดนตรีพื้นบ้านเข้าไปโดยมีผู้
 เล่นตั้งแต่ 4- 10 คน อย่างไรก็ตามสำหรับประเภทหรือสไตล์ดนตรีที่บรรเลงในสถานบันเทิงต่าง ๆ มักจะ
 ผสมกันหลายสไตล์ เนื่องจากมีวงดนตรีทำการบรรเลงหลายวงโดยแต่ละวงจะมีสไตล์เพลงที่ถนัดแตกต่าง
 กันไป เพลงที่เล่นมักจะไม่ซ้ำกัน ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างความหลากหลายให้กับนักท่องเที่ยวที่จะได้ฟังเพลง
 หลากสไตล์ที่ใกล้เคียงกัน

ภาพที่ 5 แผนที่แสดงบริเวณแหล่งที่ตั้งสถานบันเทิงของหาดใหญ่ ได้แก่ 1 ย่านถนนธรรมบุญวิถี 2 ย่านถนนราชบุรีอุทิศ

ภาพที่ 8 แผนที่แสดงบริเวณที่ตั้งแหล่งสถานบันเทิงย่านถนนราชภัฏอุทัย

ภาพที่ 9 แผนที่แสดงบริเวณที่ตั้งแหล่งสถานบันเทิงย่านถนนราชภัฏอุทัย
ถ่ายเมื่อ วันที่ 15 ตุลาคม 2552

การจัดบริการดนตรีในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ได้ส่งผลกระทบต่อในหลายด้านทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ต่อผู้เกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อม ในทางตรงได้แก่ นักท่องเที่ยว สถานบริการ บุคลากรด้านดนตรีโดยเฉพาะนักดนตรีและนักร้องที่ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ได้ให้ความสำคัญมากกว่าด้านอื่น ๆ เนื่องจากเป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบดังกล่าวโดยตรง ส่วนในทางอ้อมได้แก่ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่ได้รับผลกระทบด้านเศรษฐกิจเป็นรายได้สู่ประเทศชาติ นอกจากนี้ยังมีสถาบันการศึกษาที่มีหน้าที่ในการผลิตบุคลากรด้านดนตรีเข้าสู่อาชีพนักดนตรี นักร้อง ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริการดังกล่าวที่จะต้องกำกับ ดูแลและส่งเสริมการบริการให้มีมาตรฐานต่อไป เป็นต้น

ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ

พบว่าการแสดงดนตรีมีความสำคัญต่อการบริการของสถานบันเทิงโดยเฉพาะสถานบันเทิงยามค่ำคืน ดนตรีเป็นส่วนประกอบสำคัญที่ช่วยสร้างบรรยากาศให้ดูมีชีวิตชีวา ทั้งบรรยากาศที่ต้องการความสนุกสนานรื่นเริงหรือแม้แต่ยามที่ต้องการความสงบที่มีเสียงดนตรีบรรเลงให้ฟัง ไม่เพียงเท่านั้นดนตรียังช่วยสร้างความรื่นรมย์ในขณะที่กำลังเพลิดเพลินในขณะที่ทำกิจกรรมอย่างอื่นไปด้วย เช่นขณะรับประทานอาหาร สนทนาระหว่างเพื่อนฝูงตลอดจนการเจรจาทางธุรกิจ เป็นต้น ซึ่งนอกจากการบริการดนตรีจะก่อให้เกิดรายได้ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงแล้ว ดนตรียังเป็นส่วนประกอบสำคัญในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าบริการด้านการบริการอาหารและเครื่องดื่มอีกทางหนึ่งด้วย

ในแง่เศรษฐกิจ การบรรเลงดนตรีในสถานบันเทิงเหล่านี้ช่วยสร้างรายได้ให้กับนักดนตรี นักร้องรวมทั้งผู้เกี่ยวข้องกับการแสดงดนตรี เช่น บริการให้เช่าเครื่องเสียงสำหรับสถานบริการ ร้านจำหน่ายเครื่องดนตรี ร้านซ่อมเครื่องดนตรี ห้องซ้อมดนตรี ตลอดจนชุมชนโดยรอบสถานบันเทิง โดยเฉพาะผู้ประกอบการสถานบันเทิงในฐานะเป็นผู้จัดให้มีการแสดงดนตรี

นักดนตรี-นักร้อง ถือเป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรงเป็นลำดับแรก ๆ ในขณะเดียวกัน นักดนตรี-นักร้องเหล่านี้ยังเป็นตัวจักรสำคัญของการบริการดนตรีในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่สร้างผลกระทบต่อสังคมด้วยเช่นกัน ด้วยข้อจำกัดบางประการ อันเป็นเหตุผลทางด้านธุรกิจ ทำให้การศึกษาข้อมูลในครั้งนี้มีข้อจำกัดพอสมควร โดยเฉพาะข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ทั้งของสถานประกอบการ นักดนตรีและนักร้อง ทำให้ผู้วิจัยไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลรายได้ได้อย่างละเอียดได้ แต่จากข้อมูลที่พึงกระทำได้ รวมทั้งจากการสังเกตและการสอบถามจากผู้เกี่ยวข้องพบว่า การกำหนดค่าจ้างสำหรับนักดนตรี นักร้อง มีวิธีการที่แตกต่างกันไป เช่น กำหนดค่าจ้างรวมทั้งวงดนตรี กำหนดแยกเป็นรายคนตามความสามารถและประสบการณ์ โดยเฉพาะนักร้องที่สถานบันเทิงรับเข้าทำงานแยกจากวงดนตรี เป็นต้น การกำหนดค่าจ้างโดยทั่วไปสถานบริการจะคิดตามเวลาทำการแสดงเป็นรายชั่วโมง พบว่านักดนตรี นักร้องในสถานบันเทิงในอำเภอหาดใหญ่มีรายได้เฉลี่ยคนละ 800 บาทต่อชั่วโมง โดยพบว่ามีความแตกต่างกันในแต่ละสถานทีแต่ละวงและแต่ละบุคคล ตั้งแต่ชั่วโมงละ 600 - 1200 บาท นั้นหมายความว่าถ้านักดนตรีคนหนึ่งแสดง

ดนตรีมีรายได้ 800 บาทต่อชั่วโมง เป็นเวลา 2 ชั่วโมงต่อวัน จะมีรายได้จากการเล่นดนตรี 1,600 บาทต่อวัน และยังพบว่าในแต่ละวันสถานบริการส่วนใหญ่จะกำหนดให้มีวงดนตรีแจ๊สหลายวง โดยทั่วไปไม่ต่ำกว่าสองวงผลัดเปลี่ยนกันเล่นตามช่วงเวลาที่เหมาะสม ในขณะที่สถานประกอบการหนึ่ง ๆ นั้นอาจกำหนดให้วงดนตรีแต่ละวงเล่นไม่ประจำทุกวันในสัปดาห์อาจเป็นการกำหนดให้แต่ละวงเล่นวันเว้นวันหรือกำหนดตามช่วงวันของสัปดาห์ตามจำนวนนักท่องเที่ยว โดยปกติวันระหว่างสัปดาห์จันทร์ถึงพฤหัสบดีมีจำนวนนักท่องเที่ยวน้อยกว่าช่วงเวลาวันศุกร์และวันหยุดวันเสาร์ – วันอาทิตย์ นอกจากนั้นยังพบว่ารายได้ของนักดนตรี นักร้องในแต่ละบุคคลในวงแม้จะเล่นในวงเดียวกันอาจมีรายได้ไม่เท่ากัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ บทบาทในการแสดง หรือตำแหน่งเครื่องดนตรีที่เล่น บางวงทั้งนักดนตรีและนักร้องทุกคนในวงแบ่งปันรายได้เท่ากัน

สำหรับสถานบริการ พบว่าสถานบริการซึ่งเป็นสถานบันเทิงมีรายได้จากการจัดการบริการดนตรีมียอดขายโดยทั่วไปเฉลี่ยตั้งแต่ 30,000 บาท ถึง 120,000 บาท ต่อวัน โดยแต่ละสถานที่มีรายได้แตกต่างกันไปตามขนาดของสถานบันเทิง ทำเลที่ตั้ง คุณภาพการบริการ ในขณะที่วงดนตรีที่เล่นประจำอยู่ในสถานที่เหล่านั้นก็เป็นส่วนสำคัญในการเลือกใช้บริการของนักท่องเที่ยวด้วยเช่นกัน โดยพบว่าในแต่ละแห่งมักจะมีกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เป็นลูกค้าประจำของสถานบันเทิงแต่ละแห่ง รวมทั้งนักท่องเที่ยวที่เป็นแขกประจำของวงดนตรี อนุชิต โทรรรัตน์ (สัมภาษณ์) กล่าวถึงลูกค้าประจำของสถานบันเทิงว่า สถานประกอบการแต่ละแห่งจะมีลูกค้าประจำที่แวะเวียนมาอย่างสม่ำเสมอ บางแห่งเป็นลูกค้าคนวัยทำงาน บางแห่งเป็นนิสิตนักศึกษาในขณะที่บางแห่งเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติ สำหรับในด้านค่าใช้จ่ายในการจัดการบริการดนตรีของสถานประกอบการต่าง ๆ พบว่า ประมาณร้อยละ 10 – 30 ของรายได้ทั้งหมดของสถานบริการเป็นค่าจ้างนักดนตรีและนักร้อง นอกจากนั้นยังมีค่าใช้จ่ายด้านอื่น ๆ ที่เป็นรายจ่ายประจำ เช่น ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับวัตถุดิบประกอบอาหารและเครื่องดื่มในแต่ละวัน ค่าสาธารณูปโภค เงินเดือนพนักงาน สวัสดิการประกันสังคมสำหรับลูกจ้าง ค่าลิขสิทธิ์เพลงที่ต้องจ่ายเป็นรายปี เป็นต้น ทั้งนี้ยังไม่นับรวมถึงค่าลงทุนในด้านการเตรียมสถานที่และอุปกรณ์การแสดงดนตรีทั้งเครื่องดนตรีและระบบขยายเสียงบนเวทีรวมถึงการจัดเวทีแสงสีในสถานประกอบการเพื่อให้เหมาะกับการแสดงดนตรี ซึ่งเหล่านี้ นับเป็นค่าลงทุนที่สูงกว่าร้านอาหารหรือภัตตาคารทั่วไปที่ไม่มีการบริการดนตรี อย่างไรก็ตามเมื่อหักรายจ่ายทั้งหมดแล้วจะต้องเหลือกำไรอย่างน้อย ร้อยละ 60 ที่จะให้สถานบริการอยู่รอดได้

ระบบการจัดการเรื่องการขยายเสียงดนตรี ระบบแสง นับเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับสถานบันเทิงที่จัดการบริการดนตรี คมสัน ชิตเทพ (สัมภาษณ์) ให้ความเห็นเกี่ยวกับการจัดระบบเสียงในสถานประกอบการว่า สำหรับการจัดระบบเสียงในสถานบันเทิงนั้นหลักการที่เป็นหัวใจสำคัญคือการสร้างความพึงพอใจต่อการรับฟังเสียงดนตรีให้กับนักท่องเที่ยวผู้มาใช้บริการ การเลือกใช้อุปกรณ์ที่มีคุณภาพที่สามารถจัดการระบบเสียงให้ได้ผลตามที่ต้องการเป็นสิ่งจำเป็น นั้นหมายถึงค่าลงทุนในด้านระบบเสียงนี้ต้องสูงตามไปด้วยโดยค่าใช้จ่ายในระบบเสียงเหล่านี้ขึ้นอยู่กับขนาดของสถานบันเทิงและความต้องการของเจ้าของสถานประกอบการเป็นหลัก โดยทั่วไปในสถานบันเทิงขนาดเล็กต้องใช้งบลงทุนในด้านนี้ตั้งแต่ 50,000 บาทไปจนถึง 100,000 บาทโดยประมาณ ในขณะที่สถานบันเทิงขนาดกลางอาจใช้งบประมาณตั้งแต่ 100,000

บาทถึง 750,000 บาท สำหรับสถานบันเทิงขนาดใหญ่จะมีค่าลงทุนด้านนี้ตั้งแต่ 1,000,000 บาทไปจนถึงหลายล้านบาทตามขนาดสถานประกอบการและคุณภาพของอุปกรณ์ระบบขยายเสียง สำหรับสถานบริการที่เพิ่งเปิดบริการหรือไม่ต้องการลงทุนในงบประมาณส่วนนี้มักจะใช้วิธีการเช่าจากผู้ให้บริการเช่าเครื่องขยายเสียงก็ได้ โดยมีค่าเช่าตั้งแต่ประมาณ 1,000 บาทไปจนถึง 3,000 บาทต่อวัน สนนราคาตามขนาดและคุณภาพเครื่องขยายเสียง นอกจากระบบเครื่องขยายเสียงสถานบริการยังจำเป็นต้องมีระบบแสง สี บันเทิง เพื่อเป็นการสร้างบรรยากาศให้การแสดงดนตรีมีชีวิตชีวามากขึ้น โดยมีงบประมาณค่าใช้จ่ายในการลงทุนติดตั้งอุปกรณ์แสงสีตั้งแต่ 15,000 บาทไปจนถึง 500,000 บาทโดยประมาณ

ในแง่บวก การบริการดนตรีในลักษณะนี้ยังสร้างผลกระทบที่เป็นการส่งเสริมธุรกิจดนตรีด้านอื่น ๆ ตามมาในอีกหลายด้าน ตัวอย่างเช่นส่งเสริมสนับสนุนการฟังดนตรีที่เป็นผลผลิตของธุรกิจดนตรีในประเทศ โดยการนำเอาเพลงมาเล่น มาร้องก่อให้เกิดรายได้ต่อผู้สร้างสรรค์จากค่าลิขสิทธิ์เพลง อีกทั้งยังเป็นการประชาสัมพันธ์เพลงให้มีคนฟัง เล่น ร้องจนเป็นที่รู้จักมากขึ้นและส่งผลกระทบต่อขยายเทป ซีดีอีกต่อหนึ่ง อย่างไรก็ตาม ในทางกลับกันในแง่ลบ การบริการดนตรีในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเพื่อเป็นการเพิ่มมูลค่าสินค้าบริการอาหารและเครื่องดื่ม ยังส่งผลกระทบด้านลบเช่นกัน เช่น พบว่า ค่าใช้จ่ายในการลงทุนเกี่ยวกับอุปกรณ์ดนตรีและเครื่องขยายเสียงมีมูลค่าสูง อุปกรณ์เหล่านี้ส่วนใหญ่นำเข้าจากต่างประเทศทำให้ต้องสูญเสียเงินตราเป็นจำนวนมาก โดยทางอ้อมการที่นักท่องเที่ยวใช้เวลาในสถานบริการนานขึ้น ทำให้ทั้งนักท่องเที่ยวและสถานประกอบการต้องมียears ค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะค่าเครื่องดื่มที่ส่วนใหญ่เป็นเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์ ค่าจัดการของสถานประกอบการ เป็นต้น

ผลกระทบด้านสังคม

ผลกระทบด้านสังคมพบว่านับตั้งแต่เริ่มมีการจัดให้มีการบริการดนตรีการบริการดนตรีในสถานบริการที่เรียกกันว่าสถานบันเทิงเหล่านี้ได้สร้างผลกระทบด้านสังคมในหลายด้าน เช่น มีอาชีพใหม่เกิดขึ้น อาชีพนักดนตรีในสถานบันเทิง อาชีพนักร้องในสถานบันเทิง อาชีพผู้ประกอบการสถานบันเทิง อาชีพบริการเครื่องขยายเสียง เป็นต้น การบริการดนตรีได้สร้างสังคมใหม่ขึ้นเป็นสังคมของคนกลางคืนที่ประกอบด้วยนักท่องเที่ยว นักดนตรี นักร้อง พนักงานบริการประจำสถานบันเทิง ตลอดจนผู้ประกอบการอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการบริการดนตรีในยามค่ำคืน กิจกรรมต่าง ๆ ล้วนส่งผลกระทบต่อสังคมเป็นวงกว้างทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยมีได้จำกัดเพียงสถานประกอบการและผู้เกี่ยวข้องเท่านั้น

ในทางตรงการบริการดนตรีในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้ส่งผลกระทบต่อผู้เกี่ยวข้องที่มีส่วนได้ ส่วนเสียจากการบริการโดยตรง เช่น นักดนตรี นักร้อง นักท่องเที่ยวรวมไปถึงชุมชนบริเวณสถานประกอบการ เป็นต้น ส่วนในทางอ้อมการบริการดนตรีในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวก่อให้เกิดผลกระทบต่อสังคมโดยรวมหลายด้าน อาทิ ส่งผลกระทบต่อ *ปัญหาสังคม* จากการที่การบริการดนตรีสามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้าสู่สถานบันเทิงได้เป็นอย่างดี การรวมกันของนักท่องเที่ยวจำนวนมากมักมาพร้อมกับ *ปัญหาสังคม* หลายอย่าง ได้แก่ การทะเลาะวิวาท ปัญหาทางเพศ ยาเสพติดและอาชญากรรม เป็นต้น *ปัญหาเยาวชน* พบว่าการบริการดนตรีในสถานบันเทิงได้สร้างความอยากรู้อยากเห็นให้กับเยาวชนซึ่ง

กฎหมายไม่อนุญาตให้เข้าสถานบันเทิงได้ยากลงสัมผัสกับบรรยากาศการแสดงดนตรี จึงคิดหาวิธีการที่จะหลีกเลี่ยงกฎหมายและสามารถเข้าไปได้ เป็นเหตุให้มีการประพุดตัวไม่เหมาะสมกับสถานภาพและวัยสร้างปัญหาอื่น ๆ ตามมา สำหรับหนุ่มสาวที่มีอายุเกิน 18 ปีซึ่งพ้นจากสถานภาพของเยาวชนสู่วัยหนุ่มสาว ถึงแม้กฎหมายอนุญาตให้เข้าใช้บริการของสถานบันเทิงได้ แต่ส่วนใหญ่อยู่ในวัยกำลังศึกษา หากหนุ่มสาวเหล่านี้ไม่ตระหนักต่อหน้าที่และความรับผิดชอบ อาจส่งผลกระทบต่อการศึกษาและอนาคตได้เช่นกัน

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้ให้ความสำคัญกับการศึกษาผลกระทบที่เกิดจากการบริการดนตรีและเห็นว่าตัวนักดนตรี และนักร้องเป็นปัจจัยสำคัญที่สร้างผลกระทบและในขณะเดียวกันยังเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยตรง จึงได้มุ่งเน้นที่จะศึกษาในส่วนนี้ค่อนข้างมากกว่าด้านอื่น แต่ในขณะเดียวกันก็มีได้ละทิ้งประเด็นอื่น ๆ ไป ทั้งนี้เพื่อให้การศึกษาครั้งนี้ครบถ้วนรอบด้าน

นักดนตรี นักร้อง อาชีพนักดนตรี นักร้อง ในสถานบันเทิงเป็นอาชีพที่เกิดขึ้นพร้อม ๆ กันกับสถานบันเทิงในประเทศไทย ปัจจุบันอาชีพนักดนตรี-นักร้องเป็นอาชีพที่เป็นที่สนใจสำหรับคนรุ่นใหม่ จากคำตอบของนักดนตรี-นักร้องที่เพิ่งเข้าสู่วงการบริการดนตรีในสถานประกอบการพบว่าสาเหตุที่ทำให้ตัดสินใจเข้าสู่อาชีพนี้ส่วนใหญ่เห็นว่า อาชีพนักดนตรี-นักร้องเป็นอาชีพที่สามารถสร้างรายได้เป็นอย่างดีเมื่อเทียบกับการทำอาชีพอื่น ๆ ที่ใช้เวลาในการทำงานเท่ากัน เป็นอาชีพที่ต้องใช้เวลาทำงานจริง ๆ เพียงไม่กี่ชั่วโมงในแต่ละวัน เป็นอาชีพที่ได้พบปะกับผู้คนหลากหลายและเป็นงานที่ช่วยสร้างความสุขให้กับผู้อื่น นอกจากนี้ยังเห็นว่า เป็นอาชีพที่สร้างความสุขให้กับผู้ประกอบการอาชีพได้เป็นอย่างดีคืออาชีพหนึ่งกล่าวคือเป็นการทำงานตามที่ใฝ่ฝันไว้

การเข้าสู่อาชีพนักดนตรี-นักร้องเพื่อการบริการในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในลักษณะนี้พบว่าอาชีพนักดนตรี นักร้องเป็นอาชีพที่เปิดกว้างสำหรับทุกคนที่มีความสามารถ ไม่จำเป็นต้องมีคุณสมบัติทางการศึกษาหรือต้องสำเร็จปริญญาทางด้านดนตรีแต่อย่างใด แต่จะต้องมีความสามารถในการเล่นดนตรีสามารถแสดงบนเวทีได้ โดยกระบวนการเข้าสู่อาชีพเริ่มจากนักดนตรี-นักร้องที่ต้องการทำงานแสดงความประสงค์ในการเข้าทำงาน สถานประกอบการจะจัดให้มีการทดสอบการแสดง ที่เรียกกันในหมู่นักดนตรี-นักร้องกันตามภาษาอังกฤษว่า ออดิชั่น (Audition) เพื่อแสดงระดับความสามารถทางดนตรี การแสดงบนเวที ตลอดจนความพร้อมเพรียงของวง หากสถานประกอบการพอใจก็จะทำสัญญาว่าจ้างให้แสดง แต่สำหรับนักดนตรี นักร้องที่มีความสามารถหรือมีประสบการณ์การสูงวิธีการอาจแตกต่างกันออกไปโดยทั่วไปแล้วนักดนตรี นักร้องเหล่านี้จะทำงานที่ใดที่หนึ่งเป็นระยะเวลานาน ๆ เป็นที่พอใจของสถานประกอบการ จึงไม่จำเป็นต้องวิ่งหางานใหม่ แต่จะมีงานเข้ามาหาเอง โดยสถานประกอบการหรือเหล่านายหน้าจะมีทีมงานที่ทำหน้าที่แวมมองคอยสอดส่องหานักดนตรี-นักร้องที่มีฝีมือเข้ามาร่วมงาน โดยมีข้อเสนอค่าตอบแทนจนเป็นที่พอใจทั้งสองฝ่าย

เมื่อกล่าวถึงความมั่นคงในอาชีพนั้นพบว่า นักดนตรี-นักร้องเหล่านี้ส่วนใหญ่มองว่าอาชีพนี้เป็นอาชีพที่ทำได้ในช่วงระยะเวลาหนึ่งเท่านั้นไม่สามารถยึดเป็นอาชีพหลักที่ทำได้ตลอดไป เนื่องจากส่วนใหญ่เห็นว่า เป็นอาชีพที่ไม่มีความมั่นคง ทำได้ในช่วงสั้น ๆ ไม่ต่อเนื่อง ต้องพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงทั้งยังเสี่ยงต่อการตกงานได้ตลอดเวลา และยังเห็นว่า เป็นอาชีพที่ต้องอาศัยวิธีการทำงานเป็นทีม หากเมื่อไรทีม

ไม่พร้อมมักจะก่อให้เกิดปัญหาได้เช่นเดียวกัน ในขณะที่นักดนตรี นักร้องที่มีประสบการณ์ มีฝีมือการเล่นหรือร้องในระดับที่เชี่ยวชาญโดยทั่วไปมีความเห็นแตกต่างกันและมักไม่กังวลในเรื่องดังกล่าวโดยเห็นว่าการปรับตัวให้เหมาะสมกับงานเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้อยู่ในอาชีพได้ตลอดไป ซึ่งประกอบด้วยประการสำคัญหลายด้าน ประการแรกซึ่งสำคัญที่สุดคือการปรับปรุง พัฒนาในเรื่องฝีมือการเล่นให้มีความเชี่ยวชาญในเครื่องดนตรีที่บรรเลง ถ้าเป็นนักร้องต้องมีความสามารถในเทคนิคการร้องในขั้นสูงขึ้นไปเช่นกัน ต้องหมั่นฝึกฝนทักษะเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอในขณะที่จะต้องศึกษาหาความรู้ด้านทฤษฎีดนตรีมาใส่ตัวตลอดเวลา ประการต่อมาต้องมีบุคลิกของความเป็นนักแสดงที่ดี สามารถที่จะสร้างความสนุกสนานบนเวทีได้เป็นอย่างดี สร้างความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยวยุคผู้ให้บริการ สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือการก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงโดยเฉพาะความเปลี่ยนแปลงด้านดนตรี

สภาพการทำงานผู้ทำอาชีพเหล่านี้บางคนพบว่าทำงานทุกวันตลอดทั้งสัปดาห์ต่อเนื่องกันไปโดยไม่มียุติ ถึงแม้ว่าเป็นการทำงานในช่วงเวลาสั้น ๆ เพียง 1-3 ชั่วโมงต่อวัน โดยทั่วไปจะเริ่มทำงานตั้งแต่เวลา 20.00 นาฬิกา ไปจนถึงเวลา 2 นาฬิกาของวันใหม่ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับช่วงระยะเวลาและจำนวนชั่วโมงที่ทำการแสดงของแต่ละวง เนื่องจากการทำงานด้านนี้ส่วนใหญ่เป็นการทำงานยามค่ำคืน ซึ่งตรงกันข้ามกับเวลาทำงานของคนทั่วไปที่ทำงานในเวลากลางวัน ทำให้การใช้ชีวิตของนักดนตรี-นักร้องเหล่านี้มีความยากลำบากต่อการบริหารเวลาที่จำกัดต่อครอบครัว ญาติพี่น้อง เพื่อนฝูง ตลอดจนสังคมส่วนใหญ่ที่ใช้เวลาทำงานกลางวันและพักผ่อนนอนหลับในยามค่ำคืน ทำให้บางครั้งเกิดความเบื่อหน่ายต้องการเวลาพักผ่อน ต้องการวันหยุด ต้องการเวลาสำหรับทำภารกิจอื่น ๆ หรือไปท่องเที่ยวพักผ่อน บางครั้งเมื่อมีความจำเป็นจริง ๆ ที่จะต้องหยุดงานเป็นการชั่วคราว เช่นกรณีเจ็บไข้ได้ป่วยไม่สามารถไปทำงานได้ จำเป็นต้องต้องจัดหาคนดนตรี นักร้องที่มีความสามารถเท่าเทียมหรือดีกว่าไปเล่นแทน มิฉะนั้นอาจเกิดปัญหากับตัวเองหรือกับวงที่ร่วมกันแสดงได้ อาจถึงขั้นตกรางในที่สุด ในด้านสวัสดิการทั่วไปโดยเฉพาะด้านกฎหมายแรงงาน พบว่าอาชีพนักดนตรี-นักร้อง ส่วนใหญ่ไม่ได้รับการคุ้มครองจากกฎหมายแรงงาน ทำให้ไม่ได้รับความคุ้มครองในสิ่งที่จำเป็นต่อการทำงาน กล่าวคือเห็นว่ากฎหมายแรงงานในปัจจุบันไม่สอดคล้องกับสภาพสังคมในบางอาชีพ มีชื่อว่าของกฎหมายที่ทำให้ผู้ประกอบการสามารถหลีกเลี่ยงการปฏิบัติตามกฎหมายแรงงาน โดยการทำสัญญาจ้างในลักษณะหลีกเลี่ยงกฎหมายแรงงาน ทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมและความไม่เท่าเทียมกันของสังคม เกี่ยวกับเรื่องนี้ วีระเดช เสริมศิลป์ (สัมภาษณ์) ผู้ประสานงาน สมาคมนักดนตรีแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ สาขาหาดใหญ่ ให้ความเห็นว่า สมาคมนักดนตรีฯ ในฐานะที่เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นเพื่อเผยแพร่ความรู้และส่งเสริมมาตรฐานของวงการดนตรี รวมทั้งการคุ้มครองสวัสดิภาพและลิขสิทธิ์ของนักดนตรี-นักร้องโดยตรง ได้มีความพยายามที่จะแก้ปัญหาเหล่านี้ด้วยการผลักดันข้อกฎหมายที่ไม่เป็นธรรมตลอดจนการดูแลสมาชิกต่อไป แต่อย่างไรก็ตามหน้าที่หลักของสมาคมนักดนตรีฯ คือการส่งเสริมด้านดนตรีเพื่อยกระดับมาตรฐานการดนตรี ในด้านการดูแลคุ้มครองต่อนักดนตรี-นักร้องยังไม่สามารถกระทำได้อย่างทั่วถึง อีกทั้งสมาคมไม่ยังมีอำนาจใด ๆ ที่จะเป็นคุณหรือโทษต่อสมาชิกและผู้เกี่ยวข้อง ดังเช่นองค์กรในสาขาอาชีพอื่นได้ ในขณะที่ ญัฐพร สนธิเกษตริน (สัมภาษณ์) ให้ความเห็นต่อบทบาทของสมาคมนักดนตรีฯ ว่าบทบาทของสมาคมนักดนตรีแห่งประเทศไทย มี

บทบาทน้อยทำให้นักดนตรี-นักร้องไม่เห็นความสำคัญของสมาคม ส่วนใหญ่จึงไม่ได้เป็นสมาชิก พร้อมให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า สมาคมดนตรีควรเป็นองค์กรที่มีบทบาทต่อบุคลากรทางดนตรีให้มากขึ้นรวมทั้งการรณรงค์ให้ผู้ที่มิอาชีพด้านดนตรีเข้าเป็นสมาชิกให้มากขึ้น

ในด้านการใช้ชีวิตประจำวันของนักดนตรี-นักร้องส่วนหนึ่งโดยเฉพาะผู้เข้าสู่อาชีพด้านนี้ในช่วงแรกพบว่า การทำงานในเวลากลางคืนทำให้ประสบปัญหาการปรับตัวในการใช้ชีวิตทำงานอยู่บ้าง ไม่นานนัก ประกอบกับการทำงานแสดงในช่วงเวลาที่ไม่ยาวมากนัก เมื่อทำงานไประยะหนึ่งสามารถปรับตัวได้และนักดนตรี-นักร้องส่วนใหญ่ไม่คิดว่าเป็นปัญหาสำคัญแต่ประการใด ในทางตรงกันข้ามหากมองในด้านบวก การใช้ชีวิตที่แตกต่างจากคนทั่วไปของนักดนตรี-นักร้องเหล่านี้กลับเป็นโอกาสสำหรับการทำงาน กล่าวคือ การทำงานในยามค่ำคืนเพียงอย่างเดียวทำให้มีเวลาว่างในเวลากลางวัน สามารถหางานอื่นทำเป็นอาชีพเสริมได้ หากอาชีพเสริมเหล่านั้นสามารถสร้างรายได้ สร้างความมั่นคงที่ดีกว่าอาจจะยึดเป็นอาชีพหลักและเล่นดนตรีเป็นอาชีพเสริมได้ การศึกษายังพบว่านักดนตรี-นักร้องบางส่วนประกอบอาชีพด้านอื่นเป็นอาชีพหลักและเล่นดนตรียามค่ำคืนเป็นอาชีพเสริม ในขณะที่นักดนตรี-นักร้องบางคนร้อง เล่นดนตรีเป็นงานอดิเรก ผลการศึกษาพบว่าอาชีพที่นักดนตรี นักร้อง ทำควบคู่ไปกับการประกอบอาชีพบริการดนตรีในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้แก่ อาชีพครู อาจารย์ สอนดนตรี มีทั้งที่สอนในระดับอุดมศึกษา ไปจนถึงระดับประถมศึกษารวมทั้งสอนดนตรีในโรงเรียนดนตรีเอกชน อาชีพธุรกิจส่วนตัว ทำเกษตรกรรม เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบว่านักดนตรี-นักร้องบางส่วนยังเป็นนิสิต นักศึกษาที่ใช้เวลากลางวันเรียนในสาขาวิชาต่าง ๆ รวมทั้งดนตรี ใช้เวลาว่างจากการเรียนเล่นดนตรีในยามค่ำคืนเพื่อเป็นรายได้ขณะเรียนและบ้างเพื่อเป็นการฝึกประสบการณ์การแสดงดนตรี

นักท่องเที่ยว

จากการศึกษาพบว่านักท่องเที่ยวในสถานบันเทิงที่จัดให้มีการบริการดนตรีในขนาดใหญ่ส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวในท้องถิ่นรวมถึงนักท่องเที่ยวท้องถิ่นในจังหวัดโดยรอบจังหวัดสงขลา รองลงมาเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดอื่น ๆ และสุดท้ายเป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ซึ่งจากการศึกษาข้อมูลสถิตินักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดสงขลาพบว่าสัดส่วนและจำนวนนักท่องเที่ยวนั้นเปลี่ยนแปลงไปตามช่วงระยะเวลาระหว่างปี ระหว่างสัปดาห์และขึ้นอยู่เทศกาลสำคัญต่าง ๆ โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซีย สิงคโปร์ ที่มักจะเข้ามาท่องเที่ยวในช่วงเทศกาลสำคัญของไทย เช่นเทศกาลสงกรานต์ เทศกาลปีใหม่ เทศกาลตรุษจีน เป็นต้น หรือตรงกับช่วงเทศกาลและช่วงวันหยุดสำคัญของประเทศที่อยู่ของนักท่องเที่ยวเอง เช่น ช่วงเทศกาลสำคัญของชาติ ศาสนาหรือช่วงปิดภาคเรียนที่ผู้ปกครองมักพาครอบครัวเข้ามาท่องเที่ยว ส่วนในระหว่างสัปดาห์ที่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเหล่านี้นิยมใช้บริการดนตรีในสถานบันเทิงคือวันศุกร์ เสาร์และอาทิตย์เช่นเดียวกับนักท่องเที่ยวชาวไทย

เมื่อกล่าวถึงการฟังและการให้ความสนใจต่อดนตรีที่ทำการแสดงในสถานบันเทิงพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการใช้บริการสถานบันเทิงเหล่านี้เพื่อการพักผ่อนโดยเน้นที่การฟังเพลง โดยเลือกสถานบันเทิงที่มีการแสดงดนตรีในสไตล์ที่ชื่นชอบ รองลงมาเป็นการใช้บริการเพื่อการ

พบปะรับประทานอาหารร่วมกันระหว่างเพื่อน ผู้ร่วมงานในสถานที่ทำงานและครอบครัว นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวอีกส่วนหนึ่งซึ่งส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวที่มีอายุน้อยใช้บริการดนตรีเพื่อการเต้นรำโดยมักจะเลือกสถานบันเทิงที่จัดสไตล์ดนตรีเพื่อการเต้นรำ แต่จากการสังเกตพบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ให้ความสนใจต่อดนตรี ในขณะที่นักท่องเที่ยวอีกส่วนหนึ่งใช้เวลากับการสนทนา รับประทานอาหารและเครื่องดื่มมากกว่าการฟังดนตรี

ชุมชน ชุมชนบริเวณสถานประกอบการ แหล่งบันเทิงที่มีการบริการดนตรีส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเขตชุมชนของหาดใหญ่ได้แก่ ถนนธรรมญูวิถี ถนนราชบุรีอุทิศรวมทั้งที่กระจุกกระจายอยู่ทั่วไปในบริเวณอื่นๆ ได้รับผลกระทบทั้งในด้านบวกและด้านลบ

ในแง่ผลประโยชน์ของชุมชน การทำธุรกิจใด ๆ ก็ตามต้องใช้ปัจจัยในการผลิตที่สำคัญทั้งด้านที่ดิน ทุน แรงงานและผู้ประกอบการ ซึ่งความต้องการในปัจจัยเหล่านี้ได้ส่งผลกระทบต่อชุมชนในด้านบวกโดยทางอ้อมมากกว่าที่จะได้รับโดยตรง เช่น การใช้ที่ดินเพื่อสร้างสถานบันเทิงก่อให้เกิดรายได้จากการซื้ออาหารหรือเช่า การพัฒนาภูมิทัศน์บริเวณโดยรอบสถานบริการ สร้างอาชีพใหม่ให้กับชุมชน เช่นอาชีพค้าขายอาหารสำหรับบริการนักท่องเที่ยวผู้ใช้บริการสถานบันเทิง อาชีพขายสินค้าเบ็ดเตล็ดทั่วไป อาชีพขายดอกไม้ - พวงมาลัย เป็นต้น นอกจากนี้การบริการดนตรีในสถานบันเทิงยังทำให้เกิดการจ้างงานเพื่อทำงานในสถานประกอบการ เป็นพนักงานควบคุมเสียง - แสง เป็นพนักงานบริการอาหาร พนักงานประจำในครัว พนักงานการเงิน พนักงานต้อนรับ ฯลฯ

ในทางตรงกันข้าม การบริการดนตรีในสถานบันเทิงยังก่อให้เกิด ผลกระทบในด้านลบ เช่นกัน โดยเฉพาะผลกระทบต่อสุขภาพที่เกิดจากเสียงดัง *ผลกระทบที่เกิดจากเสียง* การบริการดนตรีในสถานบันเทิงเพื่อบริการแก่นักท่องเที่ยวก่อให้เกิดเสียงดัง อาจเป็นที่รำคาญ รบกวนสมาธิ อาจก่อให้เกิดความเครียดส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและอาจถึงขั้นเป็นอันตรายต่อสุขภาพของผู้คนในชุมชนโดยรอบสถานบันเทิงรวมถึง นักดนตรี นักร้องและนักท่องเที่ยว กระทรวงสาธารณสุขได้กำหนดมาตรการควบคุมเกี่ยวกับความดังของเสียงในสถานบันเทิง โดยการตราไว้ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 ได้กำหนดระดับความดังของเสียงในสถานบริการห้ามไม่ให้เกินค่าเฉลี่ย 90 เดซิเบล ความดังสูงสุด ณ เวลาใดเวลาหนึ่งไม่เกิน 110 เดซิเบล องค์การอนามัยโลกได้กำหนดมาตรฐานที่ปลอดภัยต่อการได้ยินไว้ไม่เกิน 85 เดซิเบลเอ ต่อวันละ 8 ชั่วโมง ส่วนระดับความดังเสียงในสภาพแวดล้อมของชุมชนตลอดเวลา 24 ชั่วโมง เฉลี่ยไม่ควรเกิน 70 เดซิเบลเอ (เพ็ญศรี อนันตกุลนธิ, 2551) การศึกษาข้อมูลจากชุมชนบริเวณโดยรอบสถานประกอบการพบว่า สถานบันเทิงในหาดใหญ่หลายแห่งมีเสียงดังและสร้างผลกระทบต่อชุมชนในบริเวณสถานประกอบการ โดยเฉพาะสถานบันเทิงที่มีการบริการดนตรีในอาคารที่ไม่ได้มีการปิดชิดเพื่อป้องกันเสียง หรือเป็นอาคารปิดแต่ใช้เครื่องขยายเสียงเปิดเสียงดังมากเกินไปทำให้เสียงดังเล็ดลอดออกมา สอดคล้องกับที่ ธีระวิวัฒน์ ไทยเจริญ (การเสวนา) กล่าวถึงสถานประกอบการบางแห่งว่า “เปิดเสียงดังเกินความพอดีกับการฟังเพลง” การบริการดนตรีส่วนใหญ่เป็นการบริการยามค่ำคืนในขณะที่เป็นเวลาที่มีผู้คนในชุมชนต้องการพักผ่อนหลับนอน เสียงดังกลายเป็นสิ่งที่สร้างความรำคาญ จึงเป็น

การสร้างผลกระทบต่อสิทธิในความสะดวกของผู้อื่นในสังคม โดยเฉพาะชุมชนบริเวณโดยรอบสถาบันแห่งที่ไม่อยู่ในเขตพื้นที่ตั้งสถานบริการที่ทางการกำหนดไว้

สถานศึกษาผู้ผลิตนักดนตรีและนักร้อง สถานศึกษาที่เปิดสอนด้านดนตรีมีบทบาทในการผลิตพัฒนาผู้มีความรู้ความสามารถด้านดนตรีเข้าสู่อาชีพนักดนตรี ในจังหวัดสงขลามีสถานศึกษาเหล่านี้หลายแห่ง แตกต่างกันไปตามประเภทของสถานศึกษา ระดับการศึกษา ในระดับอุดมศึกษาได้แก่ มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาและมหาวิทยาลัยหาดใหญ่ มหาวิทยาลัยทั้งสามแห่งดังกล่าวเปิดสอนโดยใช้หลักสูตรดนตรีที่เป็นหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต ที่มีวัตถุประสงค์ในการผลิตบัณฑิตสาขาดนตรี เข้าสู่อาชีพที่เกี่ยวข้องกับดนตรี เช่น นักดนตรี นักร้อง นักประพันธ์เพลง ครูสอนดนตรีในสถานศึกษาของรัฐ และโรงเรียนดนตรีเอกชน เป็นต้น ในขณะที่บัณฑิตส่วนหนึ่งจบแล้วไปศึกษาต่อในขั้นที่สูงขึ้นในสถาบันอื่น ๆ การศึกษาพบว่าส่วนหนึ่งของบัณฑิตเหล่านี้ได้เข้าสู่อาชีพนักดนตรี นักร้อง ให้บริการดนตรีในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศ โดยเฉพาะในแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของภาคใต้ หาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ภูเก็ตรวมทั้งที่เกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ในด้านคุณภาพ ในปีหนึ่ง ๆ สถาบันการศึกษาทั้งสามแห่งดังกล่าวได้ผลิตนักดนตรี นักร้องที่มีความรู้ความสามารถด้านดนตรีเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยทักษิณและมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลารวมกันประมาณ 120 คนต่อปี สุรสิทธิ์ ศรีสมุทร (สัมภาษณ์) กล่าวถึงบทบาทของสถานศึกษาในฐานะที่เป็นสถาบันการศึกษาที่ผลิตนักดนตรี นักร้องเข้าสู่การบริการดนตรีในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวว่า “ปัจจุบันในประเทศไทยมีสถาบันการศึกษาที่ผลิตบัณฑิตสาขาดนตรีในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก แต่ไม่มีสถาบันใดเลยที่ผลิตบัณฑิตเพื่อไปประกอบอาชีพดนตรีในสถาบันแห่งโดยตรง นักดนตรี นักร้องเหล่านี้จำเป็นต้องเรียนรู้วิชาการต่าง ๆ ที่นอกเหนือจากการเล่นดนตรี เช่น ด้านการจัดการแสดงดนตรี จะมีวิธีการจัดการดนตรีอย่างไรจึงจะสามารถสร้างความพึงพอใจให้แก่นักท่องเที่ยว ในด้านภาษา นักดนตรี นักร้องต้องมีความสามารถในการสื่อสารกับนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ นักดนตรี นักร้องควรพูดภาษาอื่น ๆ ได้บ้างตามความจำเป็นในการสื่อสาร ในขณะที่ด้านการแสดงบนเวทีก็เป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องเรียนรู้เช่นกันเพราะนักดนตรี นักร้อง ต้องมีความสามารถที่จะสร้างความประทับใจ สร้างความสนุกสนานให้กับนักท่องเที่ยวด้วย นอกจากนั้นยังให้ความเห็นว่าสถาบันการศึกษาควรมีบทบาทในการจัดหลักสูตรอบรมสำหรับนักดนตรี นักร้อง เพื่อพัฒนาการบริการดนตรีในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอีกทางหนึ่งด้วย” สอดคล้องกับความเห็นของ กำจร กาญจนถาวร (2554) ที่เห็นว่านักดนตรี นักร้องต้องมีความสามารถพูดได้มากกว่าหนึ่งภาษา และยังได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่าในอนาคต ปี 2558 ประเทศไทยเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมอาเซียน 2558 (ASEAN Community 2015) คาดว่าผู้คนในสังคมอาเซียนจะหลั่งไหลสู่กันและกันในฐานะนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก การบริการดนตรีในสถาบันแห่งควรจะปรับเพื่อสอดคล้องกับอนาคตดังกล่าวด้วย เมื่อมองด้านทักษะและความเชี่ยวชาญด้านดนตรีพบว่า ผู้สำเร็จการศึกษาจากสถานศึกษาเหล่านี้มีทักษะความสามารถด้านดนตรีสำหรับการประกอบอาชีพนักดนตรี นักร้องสูง ดังความเห็นของ ไพรัช เหลืองสะอาด (สัมภาษณ์) ที่กล่าวว่า “นักดนตรี ที่สำเร็จการศึกษามา

จากมหาวิทยาลัยทักษิณและมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา และยึดอาชีพดนตรีในสถานบันเทิงส่วนใหญ่มีความสามารถเก่ง ๆ มีฝีมือดีกันทั้งนั้น แต่บางทีสิ่งที่เขาเรียนมากกลับไม่ได้ถูกนำมาใช้ เนื่องจากไม่ตรงกับความต้องการของสถานประกอบการหรือไม่ตรงกับความสนใจของนักท่องเที่ยวในที่สุดความสามารถเหล่านั้นก็ค่อย ๆ หายไป ในขณะที่ วีรเดช เริมศิลป์ (สัมภาษณ์) ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า สถาบันการศึกษาต้องสอดแทรกความคิดด้านคุณธรรม ความรับผิดชอบและให้ความสำคัญต่อสังคมอาชีพดนตรีมากขึ้น ในขณะเดียวกันยังเห็นว่าสถาบันการศึกษาควรจัดอบรมแนวทางในการประกอบอาชีพดนตรีในสถานบันเทิง เพื่อให้บัณฑิตสาขาดนตรีทราบขอบข่ายของการเข้าสู่อาชีพต่อไป

ผลกระทบด้านวัฒนธรรม

การบริการดนตรีในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้ส่งผลกระทบต่อวัฒนธรรมหลายด้าน โดยเฉพาะวัฒนธรรมดนตรีทั้งในด้านดีซึ่งเป็นการอนุรักษ์ การเผยแพร่วัฒนธรรมดนตรีตลอดจนการส่งเสริมค่านิยมในการฟังดนตรีที่เป็นวัฒนธรรมของไทย ส่วนในอีกด้านหนึ่งการบริการดนตรีในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมบางส่วน เป็นการสร้างค่านิยมซึ่งเป็นผลในทางลบได้เช่นกัน

วัฒนธรรมดนตรี การบริการดนตรีในสถานบันเทิงเพื่อการท่องเที่ยวนับเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมดนตรีของชาติอีกทางหนึ่ง กล่าวคือการแสดงดนตรีในสถานบันเทิงเป็นการแสดงสดย่อมได้บรรณรสทางดนตรีมากกว่าการฟังดนตรีจากสื่อบันทึกเสียงประเภทต่าง ๆ เช่น แผ่นเสียง เทป ซีดีรวมทั้งสื่อที่เก็บข้อมูลเสียงลักษณะอื่น ๆ ในปัจจุบัน ในขณะที่การจะได้ฟังดนตรีแสดงสดในที่อื่นนับเป็นเรื่องที่หาโอกาสยากพอสมควร สถานบันเทิงจึงเป็นสถานที่สำหรับการฟังที่ดีที่สุด โดยเฉพาะบทเพลงเก่า ๆ ที่แสดงถึงวัฒนธรรมดนตรีของไทย เช่น เพลงลูกทุ่ง เพลงลูกกรุงและเพลงเพื่อชีวิต เป็นต้น นอกจากนี้การบริการดนตรีในสถานบันเทิงยังเป็นการเผยแพร่วัฒนธรรมดนตรีให้ปรากฏแก่สายตานักท่องเที่ยวชาวต่างชาติอีกทางหนึ่งด้วย ผลการศึกษาพบว่าดนตรีในสถานบันเทิงแต่ละแห่งมีสไตล์แตกต่างกัน เป็นไปตามความนิยมและความต้องการของนักท่องเที่ยวประจำที่ชอบดนตรีสไตล์เดียวกัน เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของแต่ละสถานที่ไป เช่น บางแห่งนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ชอบเพลงลูกทุ่ง บางแห่งชอบเพลงลูกกรุง บางแห่งชอบเพลงสากลหรือแม้แต่บางแห่งที่มีนักท่องเที่ยวต่างชาติ อาทิ ชาวมาเลเซียและชาวสิงคโปร์ที่มีเชื้อสายจีน มักชอบเพลงจีน ในขณะที่บางแห่งนิยมเล่นเพลงสากล เป็นต้น พบว่าการบริการดนตรีทำให้นักท่องเที่ยวรวมกลุ่มกันในลักษณะกลุ่มที่มีรสนิยมการฟังดนตรีแบบเดียวกัน เช่น กลุ่มนักท่องเที่ยวที่ชอบฟังเพลงสมัยนิยม กลุ่มนักท่องเที่ยวที่ชอบเพลงสากล กลุ่มนักท่องเที่ยวที่ชอบเพลงเพื่อชีวิตและกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ชอบการเต้นรำ เป็นต้น กลุ่มนักท่องเที่ยวเหล่านี้จะนัดหมายกันในสถานบันเทิงที่ตรงกับรสนิยมของตนเอง กลายเป็นลูกค้าประจำของสถานบันเทิง

ในด้านการอนุรักษ์ ส่งเสริมและเผยแพร่วัฒนธรรมดนตรีของชาติ เช่น ดนตรีไทย ดนตรีพื้นบ้านไทย วีรเดช เริมศิลป์ (สัมภาษณ์) กล่าวว่า การบริการดนตรีในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวควรมีส่วนในการนำเสนอดนตรีที่เป็นเอกลักษณ์ไทยบ้าง เพราะเท่าที่ปรากฏในสถานบันเทิงของหาดใหญ่ไม่พบว่ามี

สถานที่ใดที่มีดนตรีเหล่านี้ และยังเห็นเพิ่มเติมว่าสถานบริการ นักดนตรี นักร้องควรถอดแทรกดนตรีดังกล่าวในบางส่วนของ การแสดงดนตรี สอดคล้องกับ วีรศักดิ์ อักษรถึง (สัมภาษณ์) ที่เห็นว่า การนำเอาดนตรีที่เป็นเอกลักษณ์ไทยเข้ามาสู่การแสดงดนตรีในสถานบันเทิงเพื่อบริการนักท่องเที่ยวสามารถทำได้ โดยจะต้องพยายามนำมาประยุกต์โดยวิธีการสร้างสรรค์ทางดนตรี เช่น ประพันธ์ขึ้นมาใหม่ หรือนำมาเรียบเรียงใหม่โดยให้มีดนตรีที่เป็นเอกลักษณ์ไทยสอดแทรกอยู่ในดนตรีดนตรีที่เป็นแนวของวง

อย่างไรก็ตามก็เสนอเหล่านี้เป็นเพียงแนวทางในการพัฒนาการบริการดนตรีเพื่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว สุรสิทธิ์ ศรีสมุทร และไพรัช เหลืองสอาด มีความเห็นในทิศทางเดียวกันว่าสถานบริการต้องมีจุดขายที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ในขณะที่เดียวกันในแง่การทำธุรกิจการท่องเที่ยวต้องคำนึงถึงตลาดเป็นสำคัญ กล่าวคือการแสดงดนตรีต้องมีผู้ฟังซึ่งหมายถึงนักท่องเที่ยวเข้ามาใช้บริการ สถานบริการจึงจะยืนหยัดอยู่ได้ สถานบริการ นักดนตรีและนักร้องต้องเสนอรูปแบบดนตรีที่นักท่องเที่ยวต้องการ จึงสรุปได้ว่ามาตรฐานของการบริการดนตรีในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวขึ้นอยู่กับยอดขายของสถานบริการและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

วัฒนธรรมทางภาษา พบว่าการบริการดนตรีในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้ส่งผลกระทบต่อวัฒนธรรมทางภาษาด้วยเช่นกัน กล่าวคือหากมองในส่วนของเนื้อร้องที่ปรากฏอยู่ในบทเพลงนับได้ว่านั่นคือวัฒนธรรมทางภาษาโดยตรงทั้งในแง่ตัวภาษาเองและความหมายที่ปรากฏในเนื้อร้องที่สามารถสร้างผลกระทบต่อผู้ฟังที่เป็นนักท่องเที่ยวโดยตรง นอกจากนั้นในการแสดงดนตรีของนักดนตรี นักร้องนั้นไม่ได้เล่นหรือร้องเพลงเพียงอย่างเดียว แต่จะต้องมีการสื่อสารปฏิสัมพันธ์กับผู้ฟังซึ่งเป็นนักท่องเที่ยวไปพร้อมกันด้วย เพื่อเป็นการสร้างความคุ้นเคย ความเป็นกันเอง อันจะเป็นการสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวให้กลับมาใช้บริการในครั้งต่อ ๆ ไปด้วย นักดนตรี นักร้องเหล่านี้ต้องมีความสามารถเชิงภาษาที่สื่อสารกันได้ ภาษาที่พบได้แก่ ภาษาไทย ภาษาไทยถิ่นใต้ ภาษาอังกฤษ ภาษาจีนและภาษามลายู เป็นต้น ผลกระทบด้านบวกของการใช้ภาษาต่าง ๆ เหล่านี้คือ เป็นการเชื่อมโยงวัฒนธรรมทางภาษาเพื่อความเข้าใจที่ดีต่อกัน การเรียนรู้ภาษาของกันและกัน ก่อให้เกิดผลดีทางการบริการในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ในขณะเดียวกันการใช้ภาษาไทยสื่อสารกับชาวต่างชาติยังเป็นการเผยแพร่วัฒนธรรมทางภาษาของเราต่อชาวโลกอีกทางหนึ่งด้วย จากการศึกษาพบว่า มีสถานบริการหลายแห่งที่นักดนตรี นักร้องใช้ภาษาอื่น ๆ นอกเหนือจากการใช้ภาษาไทยสื่อสารกับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ *ดีพวันเดอร์ฟูล คิสซาแนล* เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบว่า มีสถานบันเทิงหลายแห่งเช่นกันที่ใช้ภาษาไทยถิ่นใต้สื่อสารต่อกัน

ค่านิยมทางสังคม การบริการดนตรีในสถานบันเทิงได้ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงค่านิยมของสังคมในหลายด้าน อาทิ ค่านิยมการเที่ยวเตร่ยามค่ำคืน โดยเฉพาะในกลุ่มนักท่องเที่ยววัยรุ่นและวัยใกล้เคียงมักใช้เวลากลางคืนเป็นช่วงเวลาแห่งการสังสรรค์ การพบปะกัน ฟังดนตรี เดินร่ำ ในสถานบันเทิงแม้กระทั่งบางครั้งอาจมีปัญหาก็ไม่พึงประสงค์ของสังคมปะปนมาด้วย เช่น ยาเสพติด การทะเลาะวิวาท ปัญหาทางเพศ เป็นต้น ค่านิยมการรับประทานอาหารนอกบ้าน ในร้านอาหารหรือสถานบันเทิง ซึ่งแตกต่างจาก

สังคมไปจากค่านิยมของสังคมไทยดั้งเดิมที่นิยมการหุงหาอาหารรับประทานกันภายในครอบครัว หรือ ค่านิยมในเครื่องต้มมีนเมา จากการสังเกตพบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ดื่มเหล้า เบียร์ไปพร้อม ๆ กับการ ฟังดนตรี จนเป็นที่มาของคำพูดที่ติดปากกันทั่วไปว่า “จิบเหล้าเคล้าเสียงดนตรี” และค่านิยมทางสังคมที่ สำคัญอีกประการหนึ่งที่เป็นผลกระทบจากการบริการดนตรีในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวคือ ค่านิยมการ ฟังดนตรี พบว่าในสถานบันเทิงส่วนใหญ่ไม่ได้ถูกออกแบบมาให้เป็นที่สำหรับฟังดนตรีโดยตรง หากแต่เป็นสถานที่สำหรับการบริการอาหารและเครื่องดื่มไปด้วย ในขณะที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ก็ได้มี วัตถุประสงค์ที่จะใช้บริการเพียงเพื่อการฟังดนตรีเป็นวัตถุประสงค์หลักเพียงอย่างเดียว สถานที่ดังกล่าวจึง ไม่เหมาะต่อการฟังดนตรี สถานบริการส่วนใหญ่จึงเหมาะกับการนั่งรับประทานอาหาร เครื่องดื่มและ สนทนากันมากกว่า ในด้านสภาพแวดล้อมก็ไม่เหมาะต่อการรับฟังดนตรีเช่นเดียวกัน เช่น มีเสียงพูดคุย ระวังกัน เสียงจากการรับประทานอาหาร เป็นต้น

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาผลกระทบจากการจัดบริการดนตรีในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจเพื่อเป็นการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวและบุคลากรดนตรี ได้แก่ นักร้อง นักดนตรีที่ประกอบอาชีพในสถานบันเทิง ร่วมกับการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาผลกระทบทั้งต่อเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้คือ

1. เพื่อศึกษาผลกระทบด้านเศรษฐกิจจากการจัดการบริการดนตรี ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวตามขอบเขตด้านพื้นที่
2. เพื่อศึกษาผลกระทบด้านสังคมจากการจัดการบริการดนตรีในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวตามขอบเขตด้านพื้นที่
3. เพื่อศึกษาผลกระทบด้านวัฒนธรรมจากการจัดการบริการดนตรีในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวตามขอบเขตด้านพื้นที่

เพื่อให้การดำเนินการศึกษาในครั้งนี้ ครอบคลุมถึงผลกระทบในด้านต่าง ๆ ดังกล่าวตามวัตถุประสงค์การวิจัยให้มากที่สุด คณะผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยว ประกอบด้วย นักท่องเที่ยวท้องถิ่น นักท่องเที่ยวต่างถิ่น และนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ กลุ่มนักดนตรีและนักร้อง ประกอบด้วย นักดนตรีชาวไทย นักดนตรีชาวต่างประเทศ นักร้องชาวไทยและนักร้องชาวต่างประเทศ การเลือกกลุ่มตัวอย่างหลายวิธีแตกต่างกันไปตามกลุ่มประชากรโดยไม่ใช้หลักความน่าจะเป็นทางสถิติ และได้กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการวิจัยในครั้งนี้ไว้ ดังนี้ 1) กลุ่มนักดนตรีและนักร้อง ประกอบด้วย นักดนตรีชาวไทย นักดนตรีชาวต่างประเทศ นักร้องชาวไทยและนักร้องชาวต่างประเทศ 2) กลุ่มผู้ประกอบการสถานบันเทิง 3) กลุ่มประชาชนในชุมชนบริเวณสถานบันเทิง 4) กลุ่มนักวิชาการ ประกอบด้วย นักวิชาการสังคมศาสตร์และนักวิชาการดนตรี 5) กลุ่มหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สมาคมดนตรีแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ สถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนสาขาวิชาดนตรีและหน่วยงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล เป็นต้น

การกำหนดเครื่องมือและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลายกลุ่ม ซึ่งในแต่ละกลุ่มมีข้อจำกัดของการได้มาซึ่งข้อมูลที่แตกต่างกัน จึงได้ใช้เครื่องมือและวิธีการเก็บข้อมูลที่แตกต่างกัน ทั้งการสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสนทนากลุ่มที่จัดขึ้นตามแผนการวิจัย การสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง และการสัมภาษณ์อย่างไม่มีโครงสร้าง เป็นต้น

กลุ่มนักท่องเที่ยว การเก็บข้อมูลในกลุ่มนี้จึงใช้วิธีการสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้างเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงประเด็นที่สุดด้วยปัจจัยที่เป็นข้อจำกัดในช่วงของการเก็บข้อมูล ประกอบกับการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมโดยผู้วิจัยทำตัวเยี่ยงนักท่องเที่ยวเข้าไปใช้บริการในสถานบันเทิงและการจัดเสวนาทางวิชาการ กลุ่มนักดนตรี-นักร้อง กลุ่มนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจเพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานและข้อมูลทั่วไป ร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงคุณภาพ เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) เพื่อให้ได้แง่มุมของผลกระทบจากการบริการดนตรีในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอย่างรอบด้าน นอกจากนี้ข้อมูลบางส่วนยังได้มาจากการเสวนาที่จัดขึ้น กลุ่มผู้ประกอบการสถานบันเทิง กลุ่มนักวิชาการและกลุ่มหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริการดนตรี ใช้การเสวนาทางวิชาการ ที่จัดให้มีขึ้นจำนวน 2 ครั้งตามที่กำหนดไว้ในแผนการวิจัยร่วมกับวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มประชาชนในชุมชนบริเวณสถานบันเทิง ใช้วิธีการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (non-participant observation) และการสนทนาอย่างไม่เป็นทางการ

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำข้อมูลที่ได้จากเอกสาร การสัมภาษณ์และการสังเกตมาวิเคราะห์เนื้อหา เรียบเรียง แล้วนำเสนอด้วยการพรรณนา โดยมีกรอบของการนำเสนอในสามด้านหลัก คือ ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ผลกระทบด้านสังคมและผลกระทบด้านวัฒนธรรมดังปรากฏในวัตถุประสงค์การวิจัย

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาภาพรวมในบริบทและความเป็นมาของการบริการดนตรีในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พบว่าในอดีตหาดใหญ่เคยเป็นศูนย์กลางของการบริการดนตรีในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวโดยเฉพาะดนตรีในสถานบันเทิง เป็นที่รู้จักกันทั่วไปของนักท่องเที่ยวชาวไทยรวมทั้งนักท่องเที่ยวในประเทศเพื่อนบ้านทั้งขาวมาเลเซีย สิงคโปร์และอินโดนีเซีย ที่เดินทางเข้ามายังประเทศไทยผ่านทางด่านชายแดนใต้ ในยุคที่ผ่านมามีเมื่อ 20 ปีที่แล้วหาดใหญ่เคยเป็นศูนย์รวมของนักดนตรี นักร้องที่มีฝีมือจากทั่วประเทศที่เข้ามาเล่นในสถานบันเทิงในหาดใหญ่ บางส่วนมาเล่นประจำอยู่เป็นเวลานานในขณะที่บางส่วนแวะเวียนมาเป็นครั้งคราว ปัจจุบันความสำคัญในฐานะที่เป็นศูนย์กลางของการบริการดนตรีในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวลดลงด้วยสาเหตุหลายประการ ทั้งตัวนักดนตรี นักร้อง สถานประกอบการ ตลอดจนหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีหน้าที่ในการควบคุมและส่งเสริมในด้านนี้ รวมไปถึงการเกิดขึ้นของแหล่งท่องเที่ยวยามราตรีแห่งใหม่บริเวณชายแดนไทย-มาเลเซีย ที่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศสามารถเดินทางเข้าออกได้สะดวกยิ่งขึ้นโดยใช้เวลาเดินทางไม่นานล้วนเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาการบริการดนตรีในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวทั้งสิ้น ในขณะที่การพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวของหาดใหญ่เอง หากหันไปมองทรัพยากรการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวสามารถผลิตผลิตได้ใญ่ยามค่ำคืน เช่นการนั่งรถชมเมือง ล่องเรือชมอ่าว เข้าป่าส่องสัตว์หรือการแสดงเพื่อความบันเทิงสำหรับนักท่องเที่ยวในรูปแบบต่าง ๆ ปรากฏว่าไม่พบกิจกรรมอื่นใดเลย การจัดให้มีดนตรีในสถานบันเทิงจึงเป็นสถานที่แห่งเดียวที่นักท่องเที่ยวสามารถสัมผัสได้ยามค่ำคืน ในด้านสภาพการจัดการดนตรีที่ในบรรเลงในสถานบริการ

เหล่านั้น ในมุมมองของความหลากหลายในสไตล์ของดนตรีพบว่าส่วนใหญ่เป็นดนตรีสมัยนิยม (Popular) รองลงมาเป็นเพลงเพื่อชีวิตสำหรับดนตรีสไตล์อื่นนอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้วพบว่ามีน้อยมาก ในมุมมองของประเภทวงดนตรีส่วนใหญ่เป็นวงดนตรีประเภทสตริงแบนด์ที่ประกอบด้วยนักดนตรี นักร้อง 4-8 คน ยกเว้นในดนตรีประเภทเพลงเพื่อชีวิตที่มีนักดนตรีมากกว่านั้น

ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ

การบริการดนตรีในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจทั้งในแง่บวกและในแง่ลบเช่น ก่อให้เกิดรายได้กับผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงทั้งนักดนตรี นักร้อง ผู้ประกอบการสถานบันเทิง ตลอดจนส่วนเกี่ยวข้องอื่น ๆ การบริการดนตรีช่วยเพิ่มมูลค่าต่อสินค้าบริการทำให้เกิดการพัฒนาต่อผลผลิตมวลรวมของชาติ ในแง่ลบการบริการดนตรีก่อให้เกิดผลกระทบในการสูญเสียเงินตราให้กับต่างประเทศจากการนำเข้าสินค้าที่เกี่ยวข้อง เช่น ค่าอุปกรณ์เครื่องดนตรีและเครื่องเสียงซึ่งมีมูลค่าสูง และค่าเครื่องตั้งมีนเมา เป็นต้น

จากการศึกษาพบว่า นักดนตรี นักร้องในสถานบันเทิงในอำเภอหาดใหญ่มีรายได้เฉลี่ยคนละ 800 บาทต่อชั่วโมง โดยพบว่ามีความแตกต่างกันในแต่ละสถานที่ แต่ละวงและแต่ละบุคคล ตั้งแต่ชั่วโมงละ 600 – 1200 บาท หากคิดเป็นรายได้ต่อเดือนจะมีรายได้เฉลี่ย 16,000 บาทต่อเดือนจากการเล่นดนตรีเฉลี่ยวันละสองชั่วโมง เป็นเวลา 3-4 วันต่อสัปดาห์ ส่วนสถานบริการซึ่งเป็นสถานบันเทิงที่จัดให้มีดนตรีบริการมีรายได้จากยอดขายโดยเฉลี่ยตั้งแต่ 30,000 บาท ถึง 120,000 บาท ต่อวัน โดยแต่ละสถานที่ที่มีรายได้แตกต่างกันไปตามขนาดของสถานบันเทิง ทำเลที่ตั้งสถานบริการ ตลอดจนคุณภาพของการบริการ โดยสถานบริการมีค่าใช้จ่ายหลัก ประมาณร้อยละ 10 – 30 ของรายได้ทั้งหมดของสถานบริการเป็นค่าจ้างนักดนตรีและนักร้อง นอกจากนั้นการบริการดนตรียังส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจในส่วนที่เกี่ยวข้อง เช่น ธุรกิจเครื่องขยายเสียงสำหรับวงดนตรี โดยพบว่าสถานบริการมีค่าลงทุนในด้านเครื่องเสียงสำหรับวงดนตรีแตกต่างกันตามขนาดของสถานที่ คุณภาพของเสียงที่ต้องการ เป็นจำนวนเงิน 50,000 – 100,000 บาทสำหรับสถานประกอบการขนาดเล็ก 100,000 – 750,000 บาทสำหรับสถานประกอบการขนาดกลางและ 1,000,000 บาทขึ้นไปสำหรับสถานประกอบการขนาดใหญ่ และยังต้องมีค่าลงทุนในเรื่องแสงบนเวที ตั้งแต่ 15,000 – 500,000 บาท ตามขนาดของเวทีและคุณภาพของอุปกรณ์อีกด้วย

ผลกระทบด้านสังคม

ผลกระทบด้านสังคมอันเกิดจากการบริการดนตรีในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ได้ส่งผลกระทบต่อสังคมในทางตรงและทางอ้อม ทั้งผลด้านบวกและด้านลบเช่นกัน โดยแยกเป็นผลกระทบต่อสังคมในส่วนต่าง ๆ ได้แก่ 1) นักดนตรี นักร้อง การบริการดนตรีในสถานบันเทิงทำให้เกิดอาชีพนักดนตรี อาชีพนักร้อง ที่สามารถสร้างรายได้ในการเลี้ยงชีพได้เป็นอย่างดี โดยพบว่าเป็นอาชีพที่คนรุ่นใหม่ให้ความสนใจ

สนใจ โดยเห็นว่าเป็นอาชีพที่ทำให้มีความสุข ใช้เวลาในการทำงานในแต่ละวันไม่มากนัก เป็นอาชีพที่เปิดกว้างสำหรับทุกคนที่มีความสามารถด้านดนตรีโดยไม่จำเป็นต้องสำเร็จการศึกษาด้านดนตรี ประการต่อมาอาชีพนักดนตรี นักร้องเป็นอาชีพที่ใช้เวลาทำงานในเวลากลางคืน จึงทำให้สามารถทำงานอย่างอื่นเป็นอาชีพอีกอาชีพหนึ่งโดยใช้เวลาทำงานตอนกลางวัน แต่ในด้านลบมองว่าเป็นอาชีพที่ไม่มั่นคงไม่สามารถยึดเป็นอาชีพหลักได้ตลอดไป เสี่ยงต่อการตกงานตลอดเวลา อีกทั้งเวลาทำงานส่วนใหญ่เป็นการทำงานในยามค่ำคืนทำให้เกิดปัญหาในการใช้ชีวิตในเวลาตรงกันข้ามคนส่วนใหญ่รวมทั้งครอบครัว เพื่อนฝูง ที่ทำงานในเวลากลางวันตลอดจนการไม่ได้รับสวัสดิการในการทำงานโดยเฉพาะสวัสดิการตามกฎหมายแรงงาน เป็นต้น 2) นักท่องเที่ยว ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติพบว่าส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวท้องถิ่นชาวไทย นักท่องเที่ยวต่างถิ่นและนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ตามลำดับ และยังพบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการใช้บริการสถานบันเทิงเหล่านี้เพื่อการพักผ่อน ฟังเพลง ร้องลงมาเป็นการใช้บริการเพื่อการพบปะรับประทานอาหารร่วมกันระหว่างเพื่อน ผู้ร่วมงานในสถานที่ทำงานและครอบครัวและใช้บริการดนตรีเพื่อการเต้นรำตามลำดับ 3) ชุมชน พบว่าสถานบริการของหาดใหญ่ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเขตชุมชนสำคัญสองแหล่งคือ ถนนธรรมบุญวิถีและถนนราชบุรีอุทิศและบางส่วนที่ตั้งกระจายอยู่ทั่วไป ชุมชนได้รับผลกระทบในแง่บวกจากความต้องการต่อปัจจัยการผลิตของสถานประกอบการ การสร้างสถานบันเทิงและการบริการดนตรีก่อให้เกิดรายได้จากการซื้อขายหรือเช่าสถานที่ การพัฒนาภูมิทัศน์โดยรอบสถานบันเทิง การสร้างอาชีพใหม่ที่มาพร้อมกับการบริการให้กับชุมชน เป็นต้น ในแง่ลบการบริการดนตรีสร้างผลกระทบต่อชุมชนโดยรอบสถานบันเทิงโดยตรงจากเสียง ในบางครั้ง บางสถานที่ การบริการดนตรีในสถานบันเทิงเพื่อบริการแก่นักท่องเที่ยวก่อให้เกิดเสียงดัง อาจเป็นที่รำคาญ รบกวนสมาธิ อาจก่อให้เกิดความเครียดส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและอาจถึงขั้นเป็นอันตรายต่อสุขภาพของผู้คนในชุมชนโดยรอบสถานบันเทิงรวมถึง นักดนตรี นักร้อง และนักท่องเที่ยว 4) สถานศึกษาที่ผลิตนักดนตรีและนักร้อง มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาและมหาวิทยาลัยหาดใหญ่เปิดสอนในหลักสูตรดนตรีในระดับอุดมศึกษา ผลิตบัณฑิตผู้มีความรู้ความสามารถทั้งในด้านทฤษฎีและทักษะดนตรีรวมกันมากกว่า 120 คนต่อปีได้รับผลกระทบในแง่บวกต่อการผลิตนักดนตรี นักร้องส่วนหนึ่งเข้าสู่อาชีพในสถานประกอบการ

ผลกระทบด้านวัฒนธรรม

การบริการดนตรีในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้ส่งผลกระทบทางวัฒนธรรมหลายด้าน โดยเฉพาะวัฒนธรรมดนตรีทั้งในด้านดีซึ่งเป็นการอนุรักษ์ การเผยแพร่วัฒนธรรมดนตรีตลอดจนการส่งเสริมค่านิยมในการฟังดนตรีที่เป็นวัฒนธรรมของไทย ส่วนในอีกด้านหนึ่งการบริการดนตรีในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมบางส่วน เป็นการสร้างค่านิยมซึ่งเป็นผล

ในทางลบได้สรุปได้ดังนี้ 1) **วัฒนธรรมดนตรี** สถานบันเทิงเป็นสถานที่สำหรับการฟังดนตรีที่เป็นวัฒนธรรมดนตรีของชาติ ได้แก่ เพลงลูกทุ่ง เพลงลูกกรุง เพลงพื้นบ้าน เป็นต้น โดยเป็นการฟังดนตรีจากการแสดงสด ทั้งยังเป็นการเผยแพร่สู่สายตาของชาวโลกผ่านสายตานักท่องเที่ยวอีกทางหนึ่งด้วย 2) **วัฒนธรรมทางภาษา** เพลงประกอบด้วยเนื้อร้องที่เป็นวัฒนธรรมทางภาษาส่งผลกระทบต่อผู้ฟังที่เป็นนักท่องเที่ยว อีกทั้งการใช้ภาษาในการแสดงบนเวทีของนักดนตรี นักร้องที่ใช้ภาษาพูดสื่อสารต่อกัน ทั้งภาษาไทยและภาษาอื่น ๆ เป็นการเชื่อมโยงวัฒนธรรมทางภาษาเพื่อความเข้าใจที่ดีต่อกัน อีกทั้งยังเป็นการเผยแพร่วัฒนธรรมทางภาษาของไทยอีกทางหนึ่งด้วย 3) **ค่านิยมทางสังคม** การบริการดนตรีในสถานบันเทิงได้ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงค่านิยมของสังคมในหลายด้าน อาทิ ค่านิยมการเที่ยวเตร่ ยามค่ำคืน เป็นที่มาของปัญหาที่ไม่พึงประสงค์ของสังคม เช่น ยาเสพติด การทะเลาะวิวาท ปัญหาทางเพศ เป็นต้น ค่านิยมการรับประทานอาหารนอกบ้าน แตกต่างไปจากค่านิยมของสังคมไทยดั้งเดิมที่นิยมการรับประทานอาหารรับประทานกันภายในครอบครัว หรือค่านิยมในเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์ ที่นักท่องเที่ยวได้รับบริการระหว่างการฟังดนตรี ดังคำพูดที่ติดปากกันทั่วไปว่า “จิบเหล้าเคล้าเสียงดนตรี” และ ค่านิยมการฟังดนตรี ที่ผู้ฟังที่เป็นนักท่องเที่ยวใช้ดนตรีเพื่อประกอบกิจกรรมอย่างอื่นมากกว่าการฟังดนตรีอย่างแท้จริง

อภิปรายผล

ในการศึกษาผลกระทบจากการบริการดนตรีในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบการวิจัยไว้ 3 ประเด็นตามวัตถุประสงค์การวิจัยในแต่ละประเด็นไม่ได้ตั้งสมมติฐานไว้แต่ประการใด แต่ทั้งหมดเกิดจากการวิเคราะห์รวบรวมข้อมูลที่ได้จากสนามวิจัยทั้งสิ้น และการศึกษาในครั้งนี้อาจเป็นการศึกษาที่เกี่ยวกับผลกระทบจากการบริการดนตรีในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่อยู่ในสถานบันเทิงเป็นครั้งแรกที่ได้ทำการศึกษาถึงผลกระทบที่เกิดจากการบริการดนตรีโดยตรง เนื่องจากไม่พบงานวิจัยใด ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษาในเรื่องนี้โดยตรงทำขึ้นในประเทศไทยก่อนหน้าการวิจัยนี้ จึงทำให้ไม่ทราบถึงข้อมูลในอดีตที่จะศึกษา เปรียบเทียบให้เห็นถึงผลกระทบดังกล่าวได้อย่างชัดเจน อีกทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวกับเรื่องนี้ในทางอ้อมที่ไม่เกี่ยวข้องกับการบริการดนตรีในสถานบันเทิง ที่พอจะนำมาศึกษา นับว่ามีจำนวนน้อยมากเมื่อเทียบกับการวิจัยด้านการท่องเที่ยวในลักษณะอื่น ๆ อย่างไรก็ตามการศึกษาในครั้งนี้ทำให้พบประเด็นที่เกิดจากผลกระทบของการบริการดนตรีในด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมดังนี้

ด้านเศรษฐกิจ ผลกระทบด้านเศรษฐกิจจากการจัดการบริการดนตรี ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้เป็นผลกระทบเกี่ยวกับรายได้ที่เกิดจากการจัดการบริการดนตรี ทั้งของนักดนตรี นักร้อง สถานประกอบการ ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้อง ในที่นี้ได้แก่ผู้จัดระบบเสียงและแสงบนเวทีดนตรี ด้วยข้อจำกัดบางประการ อันเป็นเหตุผลทางด้านธุรกิจ ทำให้การศึกษาข้อมูลในครั้งนี้มี

ข้อจำกัดพอสมควร โดยเฉพาะข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ทั้งหมดของสถานประกอบการ นักดนตรีและนักร้อง ทำให้ผู้วิจัยไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลรายได้รายละเอียดได้ ซึ่งลักษณะเช่นนี้เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับการวิจัยของ คมสัน สุริยะ (2548) ที่ได้ทำการวิจัย อุตสาหกรรมบันเทิงยามราตรีในจังหวัดเชียงใหม่ ผลจากการศึกษาพบว่า อุตสาหกรรมบันเทิงยามราตรีโดยทั่วไปไม่ต้องการให้รัฐเข้ามามีบทบาทพัฒนาอุตสาหกรรม อย่างไรก็ตามข้อมูลจากผลการศึกษาทำให้ทราบว่า สถานบริการมีรายได้เฉลี่ยรายวันตั้งแต่ 30,000-120,000 บาท ทำให้สถานบริการมียอดขายรวมกันไม่ต่ำกว่าหนึ่งล้านบาทต่อวันสำหรับนักดนตรี นักร้อง เป็นอาชีพที่สามารถสร้างรายได้ดีเมื่อคิดเป็นรายชั่วโมงคือรายได้เฉลี่ยสำหรับนักดนตรี นักร้องในอำเภอหาดใหญ่ เท่ากับ 800 บาทต่อชั่วโมง ในขณะที่นักดนตรี นักร้องบางคนมีรายได้ต่อชั่วโมงมากหรือน้อยกว่านั้น คือระหว่าง 600-1200 บาท ถึงแม้ว่าในแต่ละวันมีชั่วโมงทำงาน 2 - 4 ชั่วโมง แต่เมื่อคิดเป็นรายได้ต่อเดือนก็ยังนับว่าเป็นอาชีพที่สามารถสร้างรายได้ดีกว่าอาชีพอื่นอีกหลายอาชีพ แต่หากมองในด้านความมั่นคงแล้วเห็นได้ชัดว่าเป็นอาชีพที่ไม่มีความมั่นคง โดยเฉพาะกับผู้เพิ่งเริ่มต้นเข้าสู่อาชีพ อาจต้องประสบกับการตกงานบ่อย ๆ เนื่องจากการทำงานในแต่ละครั้งเป็นการว่าจ้างทำงานเพียงช่วงระยะเวลาสั้น ๆ 3-6 เดือน ซึ่งเมื่อครบตามสัญญาหากสถานประกอบการพอใจก็จะได้รับการต่อสัญญาจ้างต่อไปเป็นครั้ง ๆ ไป ใกล้เคียงสัญญาจ้างเมื่อไรต้องเตรียมตัวหางานใหม่เพื่อเตรียมพร้อมอยู่เสมอ นอกจากนั้นหากมองในด้านสวัสดิการยังนับว่าด้อยกว่าอาชีพอื่นมาก ยังไม่ได้รับความเป็นธรรมจากกฎหมายที่เกี่ยวกับผู้ทำงานในสถานประกอบการ

ด้านสังคม ในด้านสังคม จากการศึกษาทำให้พบประเด็นสำคัญในด้านสังคมที่เป็นผลกระทบจากการบริการดนตรีในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวหลายประการโดยนักดนตรี นักร้อง นักท่องเที่ยว ตลอดจนชุมชนที่อาศัยบริเวณสถานประกอบการ ชุมชนทั่วไปและการบริการดนตรีในลักษณะนี้ยังสร้างผลกระทบต่อสถานศึกษาซึ่งเป็นผู้ผลิตนักดนตรี นักร้องอาชีพโดยตรงด้วย

อาชีพดนตรีนับเป็นผลกระทบจากการบริการดนตรีในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่ผู้วิจัยได้ให้ความสำคัญในการศึกษาครั้งนี้มากที่สุด โดยเห็นว่าปัจจุบันอาชีพด้านดนตรีมีความหลากหลายมากขึ้น จากในอดีตที่อาชีพนี้จำกัดแต่เพียงกลุ่มคนที่เรียกกันทั่วไปว่า “คนในวงการดนตรี” เท่านั้นที่เล่นดนตรี ร้องเพลงเป็นอาชีพ นอกจากนั้นส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับดนตรีในลักษณะของนักดนตรี นักร้องสมัครเล่น ที่เข้ามาเล่นดนตรีเป็นครั้งคราวหรือดนตรีเป็นงานอดิเรกที่ทำนอกเวลาทำงานหลัก ไม่ได้ยึดอาชีพด้านดนตรีอย่างแท้จริง แต่ในปัจจุบันอาชีพนักดนตรี นักร้องกลายเป็นอาชีพที่ได้รับความสนใจจากผู้คนทั่วไปโดยจากการศึกษาจากผู้ประกอบอาชีพนักดนตรี นักร้อง เห็นว่าเป็นอาชีพที่สามารถสร้างรายได้เลี้ยงตัวเองและครอบครัวได้เป็นอย่างดี อีกทั้งใช้เวลาทำงานในแต่ละวันไม่มากนัก อย่างไรก็ตามปัจจุบันอาชีพนี้ยังเป็นอาชีพที่ไม่แน่นอน โดยปัจจัยที่เป็นสาเหตุจากความพอใจของสถานประกอบการ ผู้ใช้บริการสถานบันเทิงที่เป็นนักท่องเที่ยว รวมทั้งคุณภาพของนักดนตรี-นักร้องเอง ทำให้ขาดความมั่นคงในอาชีพ ในขณะที่ไม่มีหน่วยงานหรือองค์กรใดที่รับผิดชอบต่อการดูแล แก้ปัญหาโดยตรง ดังเช่นในสาขาอาชีพอื่น ๆ อย่างไรก็ตามจากการศึกษาเห็นว่าสมาคมดนตรีแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ ซึ่งปัจจุบันถือเป็นองค์กรหลักของอาชีพนี้ควรมีบทบาทดังกล่าวให้มากขึ้น โดยขยายขอบเขตของการดูแลควบคุมไปถึงทุกคนที่ประกอบอาชีพด้านนี้อย่างทั่วถึงเพื่อการพัฒนาอาชีพนี้ต่อไป

ในภาพรวมเกี่ยวกับการพัฒนาของการบริการดนตรีในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในสถานประกอบการที่เรียกว่าสถานบันเทิงในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ผลจากการศึกษาพบว่ายังไม่ได้พัฒนาไปเท่าที่ควรเมื่อเทียบกับแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ทั้งในเขตภาคใต้รวมไปถึงแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของประเทศ ดังที่ กำจร กาญจนถาวร (สัมภาษณ์) กล่าวถึงการปรับตัวของสถานบริการและดนตรีในอำเภอหาดใหญ่ว่า “ปัจจุบันที่อื่น ๆ เขา ไปไหนไหน ตั้งไกลแล้ว แต่ หาดใหญ่ของเราที่ย้ายอยู่ที่เดิม” และยังได้แสดงความเห็นต่อการพัฒนาบุคลากรในการบริการดนตรีในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวว่า การพัฒนาบุคลากรด้านดนตรีจึงต้องพัฒนาพร้อม ๆ กันกับการพัฒนาการฟังดนตรีของผู้ฟังไปด้วย จากการศึกษาพบว่าในช่วงระยะเวลากว่า 20 ปีที่ผ่านมาธุรกิจด้านการจัดการบริการดนตรีในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในบางส่วนมีการพัฒนาไปไม่เท่าที่ควรจะเป็นโดยเฉพาะปัญหาที่เกิดขึ้นกับตัวบุคลากรดนตรี ยังพบว่าปัญหาที่เกิดขึ้นในอดีตยังคงปรากฏอยู่โดยไม่ได้รับการแก้ไขให้ดีขึ้นในปัจจุบัน ดังปรากฏในข้อมูลเอกสารรายงานการสัมมนา เรื่อง “สภาพและแนวโน้มธุรกิจดนตรีภาคใต้” ที่จัดโดย สหวิทยาลัยทักษิณ วิทยาลัยครูสงขลา เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2531 พบข้อสรุปที่เป็นปัญหาและอุปสรรคในการจัดการธุรกิจดนตรีหลายประการที่เป็นปัญหาเดียวกันกับปัจจุบัน เช่น ปัญหาการไม่ได้รับความเป็นธรรมเกี่ยวกับการจ้าง การแย่งงานในกลุ่มอาชีพนักดนตรี-นักร้องโดยรับงานตัดหน้ากัน ปัญหาการไม่รู้รายละเอียดกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ ตลอดจนปัญหาการไม่สามารถรวมกันเป็นกลุ่มก้อนในลักษณะสมาคมหรือชมรมเพื่อการช่วยกันแก้ปัญหา การให้ความช่วยเหลือต่อกันได้ เป็นต้น สอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับที่ วีระเดช เสริมศิลป์ (สัมภาษณ์) กล่าวถึงปัญหาที่พบในปัจจุบัน เช่น ปัญหาการรับงานตัดหน้ากันของนักดนตรี-นักร้อง ปัญหาการไม่รู้กฎหมายและปัญหาเรื่องการรวมกันเป็นกลุ่มก้อนเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เป็นต้น จึงเป็นการสมควรที่จะต้องมีการพัฒนาระบบการบริการดนตรีทั้งระบบให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน

ด้านวัฒนธรรม ในด้านการพัฒนาการทางวัฒนธรรมดนตรีของนักท่องเที่ยว หากมองเปรียบเทียบกับความพร้อมของบุคลากรด้านดนตรีของไทยในปัจจุบันเรามีการพัฒนาด้านดนตรีจนมีความก้าวหน้าพอสมควรโดยเฉพาะเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในกลุ่มอาเซียนด้วยกัน พบว่าเรามีสถาบันทางการศึกษาที่เปิดสอนเพื่อประกอบอาชีพนักดนตรี นักร้อง ทั้งในระดับก่อนปริญญาจนถึงระดับปริญญาเอก สามารถที่จะผลิตบุคลากรด้านดนตรี นักดนตรี นักร้อง นักประพันธ์ รวมทั้งด้านอื่น ๆ ที่มีความสามารถเทียบเท่าระดับมาตรฐานสากลกันแล้ว บุคลากรทางดนตรีมีจำนวนมากขึ้น เล่นดนตรีหลากหลายสไตล์มากขึ้น แต่เมื่อหันมามองผู้ฟังโดยเฉพาะผู้ฟังดนตรีในการบริการดนตรีในสถานบันเทิงเพื่อการท่องเที่ยวยังฟังดนตรีจำกัดเพียงเพลงยอดนิยมเป็นส่วนใหญ่ สอดคล้องกับ ไพรัช เหลืองสะอาด (สัมภาษณ์) ที่เห็นว่านักดนตรี นักร้องอีกส่วนหนึ่งที่บ้างก็สำเร็จมาจากสถาบันที่เปิดสอนดนตรีเพื่อประกอบอาชีพแสดงดนตรี บ้างก็ผ่านการฝึกฝนทักษะดนตรี มีประสบการณ์การเล่นดนตรีในชั้นสูง แต่บุคคลเหล่านี้ไม่สามารถทำงานด้านการแสดงดนตรีที่ต้องการได้ ไม่สามารถนำความรู้ความชำนาญเหล่านั้นมาทำการแสดงได้ เนื่องจากไม่มีสถานที่หรือสถานบันเทิงใดเปิดรับบุคคลเหล่านี้ ในขณะที่ผู้ฟังดนตรีคุณภาพเหล่านั้นมีจำนวนน้อย ผู้ประกอบการไม่สามารถจัดให้มีดนตรีคุณภาพเหล่านั้นได้ เนื่องจากไม่คุ้มกับการลงทุน นักดนตรีต้องเล่นดนตรีตามความต้องการของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่ต้องการฟังเพลงยอดนิยมทั่วไป ซึ่งเป็นเพลงที่นักดนตรี นักร้องเห็นว่าเป็นเพลงที่เรียบง่าย ไม่ซับซ้อน

เล่นได้โดยไม่ต้องใช้ทักษะดนตรีขั้นสูง จึงกลายเป็นความแตกต่างในการเปลี่ยนแปลงระหว่างดนตรีที่เล่นโดยนักดนตรีกับผู้ฟังในการเลือกฟังดนตรี ทำให้มีผลต่อการพัฒนาดนตรีในสถานบันเทิงเพื่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว กล่าวคือ ดนตรีรวมทั้งตัวนักดนตรี นักร้องได้พัฒนาไประดับหนึ่ง ในขณะที่ตัวผู้ฟังซึ่งได้แก่นักท่องเที่ยวยังเลือกที่จะฟังดนตรีอีกระดับหนึ่ง ทำให้เกิดความล่าช้าทางวัฒนธรรม (Cultural Lag) ขึ้นในทางวัฒนธรรมดนตรี ดังที่ วิลเลียม อ็อกเบิร์น ได้เสนอว่าสังคมมนุษย์เปลี่ยนแปลงไปเนื่องมาจากวัฒนธรรมเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมมักจะก่อให้เกิดภาวะเงื่อนไขที่ล่าช้าลงขึ้นเสมอ เงื่อนไขที่ล่าช้าลงนี้คือ เมื่อหนึ่งในสองส่วนของวัฒนธรรมที่มีความสัมพันธ์กันได้เปลี่ยนไปก่อนหรือเปลี่ยนไปก่อนหรือเปลี่ยนไปในระดับที่มากกว่าอีกส่วนหนึ่ง เป็นต้นเหตุที่ทำให้เกิดการปรับตัวของสองส่วนที่เกี่ยวข้องกันที่นี้เป็นไปได้ไม่เท่าเดิม เงื่อนไขที่ล่าช้าลงนี้เป็น การปรับตัวไม่ทันกัน

อีกตัวอย่างหนึ่งของความล่าช้าทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นกับการบริการดนตรีในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ในการยอมรับเอาสิ่งใหม่ ๆ ที่แพร่หลายมาจากวัฒนธรรมในสังคมชาวตะวันตกที่เข้ามาทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมบางส่วน คือการปรับเปลี่ยนรูปแบบของสถานบริการเหล่านั้นจนผิดแผกไปจากวัตถุประสงค์ดั้งเดิม ดังที่ นิยพรรณ วรณศิริ (2550) กล่าวว่า “การพัฒนาสังคมของประเทศไทย เมื่อแรกเริ่มเดิมทีนั้นเราเน้นการพัฒนาทางวัตถุเป็นส่วนใหญ่ ทำให้คนให้คุณค่าทางวัตถุสูงส่งพยายามทำทุกอย่างเพื่อให้ได้มาซึ่งวัตถุและมีการแสดงออกทางวัตถุ บาร์ ไนต์คลับ คอฟฟี่ช็อป ซึ่งของเหล่านี้เป็นวัตถุของโลกตะวันตกที่สร้างขึ้นมาจากอย่างมีเหตุมีผล เช่น คอฟฟี่ช็อปมีไว้ให้คนพักหยุดงานและปรึกษางานกัน บาร์และไนต์คลับมีไว้พักผ่อนสุดสัปดาห์หรือในโอกาสพิเศษหรือเมื่อทำงานมาจนเหนื่อยแล้ว ไม่ได้มีวัตถุเหล่านี้เพื่อแสดงออกซึ่งสถานภาพของบุคคล” กรณีดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าผู้ฟังดนตรีในสถานบันเทิงเหล่านี้ส่วนหนึ่งมีวัตถุประสงค์ในการใช้บริการในมิติของการฟังที่แตกต่างกันออกไป เป็นการฟังอย่างผ่านหู (Unsophisticated Listening) ซึ่งเป็นระดับการฟังดนตรีระดับต่ำสุดตามลักษณะของการฟังดนตรีที่ เป็นการฟังตามเสียงที่ตั้งผ่านหู มิได้คิดพิจารณาถึงเรื่องของดนตรี ไม่คำนึงถึงรายละเอียดใด ๆ ทั้งสิ้น เป็นการฟังดนตรีลักษณะเดียวกันกับ “การฟังดนตรีโดยไม่ตั้งใจ” ที่ ฌูร์ท สุธอจิดต์ (2540) อธิบายว่า เป็นเพียงการได้ยินเสียงดนตรีที่เป็นส่วนประกอบของเหตุการณ์ใดหรือสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง เช่นการฟังเพลงในขณะที่รับประทานอาหาร การฟังเพลงระหว่างเดินซื้อของตามห้างสรรพสินค้า เป็นต้น ในขณะที่ผู้ฟังที่เป็นนักท่องเที่ยวอีกส่วนหนึ่งมีลักษณะการฟังในระดับ การฟังอย่างรู้ตัว ซึ่งเป็นการฟังที่เห็นถึงความไพเราะของดนตรีมากขึ้น และผู้ฟังที่มีระดับการฟังอย่างตั้งใจจริง อันเป็นลักษณะการฟังที่เข้าถึงดนตรีจนเกิดความซาบซึ้งต่อดนตรีอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการศึกษาดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นย่อมแสดงให้เห็นว่าทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการจัดการบริการดนตรีในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ทั้งตัวนักดนตรี นักร้อง สถานประกอบการ หน่วยงานภาครัฐที่มีหน้าที่กำกับ ส่งเสริมและสนับสนุนควรร่วมกันกำหนดทิศทางการบริการให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น เรากำลังเดินมาถึงทางแยกที่จะต้องตัดสินใจว่าการบริการดนตรีในอุตสาหกรรมดนตรีเพื่อการท่องเที่ยว

ควรจะยืนอยู่ในจุดใดระหว่างบริการดนตรีตามความต้องการของนักท่องเที่ยวเป็นหลักหรือการบริการดนตรีโดยยึดดนตรีที่มีคุณภาพเป็นหลักในการดึงดูดนักท่องเที่ยว

1. สถาบันการศึกษา โดยเฉพาะสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ทำหน้าที่ผลิตบัณฑิตผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในทักษะดนตรีเข้าสู่อาชีพนักดนตรี นักร้องในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวต้องตระหนักในสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ว่าอาจเป็นข้อบ่งชี้ถึงสถาบันการศึกษาที่จะต้องปรับจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาให้ตรงจุด ตรงกับความต้องการของสถานประกอบการซึ่งเป็นผู้ใช้บัณฑิตให้มากขึ้นต่อไปในอนาคตและควรมีหลักสูตรที่ผลิตบัณฑิตด้านการแสดงดนตรี (Performance) โดยตรง ดังในสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาอื่น ๆ ในประเทศไทย เช่น หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีปฏิบัติ ของวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล หลักสูตรดุริยางคศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการแสดงดนตรี คณะดุริยางคศาสตร์ หลักสูตรดนตรีบัณฑิต (Bachelor of Music) แขนงวิชาการแสดงดนตรี วิทยาลัยดนตรี มหาวิทยาลัยรังสิต เป็นต้น

2. ด้านอาชีพนักดนตรี-นักร้อง ซึ่งเป็นกลไกสำคัญของการบริการ แต่ปัจจุบันยังพบว่าผู้ประกอบการอาชีพนี้ยังขาดความมั่นคงในการประกอบอาชีพ ควรจะได้มีการรวมกลุ่มกันเพื่อคอยดูแลช่วยเหลือ จัดการสร้างระเบียบในการประกอบอาชีพพร่วมกัน ในขณะที่สมาคมดนตรีแห่งประเทศไทยฯ ควรมีบทบาทในฐานะองค์กรหลักที่ดูแล ส่งเสริมผู้ประกอบการอาชีพดนตรีเพื่อสร้างความมั่นคงในอาชีพให้มากขึ้น

3. ภาครัฐ ควรมีนโยบายที่ชัดเจนต่อการส่งเสริม การบริการดนตรีในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ในขณะที่เดียวกันควรเร่งผลักดันระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องให้เกิดผลในทางพัฒนา เช่น การอนุญาตให้เปิดสถานบริการควรเข้มงวดในกำหนดย่านสถานบันเทิงตามที่กำหนดไว้ในกาหนดเขตโซนนิ่ง (Zoning) เพื่อลดผลกระทบต่าง ๆ ที่มีต่อชุมชนและเพื่อความสะดวกต่อการพัฒนาร่วมกัน อีกทั้งยังเป็นความสะดวกต่อนักท่องเที่ยวในการเสนอทางเลือกให้เลือกใช้บริการสถานบันเทิงเหล่านี้โดยไม่ต้องจำเป็นต้องเสียเวลากับการเดินทางเพื่อค้นหาสถานที่ ดังเช่นปัจจุบันที่สถานบันเทิงเหล่านี้กระจุกกระจายอยู่ในที่ต่าง ๆ ของเมือง เป็นการยากในการค้นหาสำหรับนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ควรกวาดขันและส่งเสริมให้มีการบังคับใช้กฎหมายที่เป็นธรรมต่ออาชีพนักดนตรี-นักร้อง โดยเฉพาะกฎหมายแรงงานที่จะช่วยสร้างความมั่นคงต่ออาชีพนักดนตรี-นักร้องอย่างทั่วถึงต่อไป เป็นต้น

4. หน่วยงาน องค์กรที่เกี่ยวข้องควรริเริ่มให้หาดใหญ่มีกิจกรรมดนตรีที่เป็นการบริการดนตรีเพื่อการท่องเที่ยวในรูปแบบอื่นที่แตกต่างไปจากการบริการในสถานบันเทิงประเภทต่าง ๆ อย่างในปัจจุบัน เพื่อเสนอเป็นทางเลือกให้กับนักท่องเที่ยว ให้เป็นบริการสำหรับทุกเพศและทุกวัย เช่นการจัดมหกรรมดนตรีหรือเทศกาลดนตรีเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว การมีหอแสดงดนตรี (Concert Hall) พร้อมทั้งจัดให้มีการแสดงดนตรีอย่างสม่ำเสมอ เพื่อย่นการแสดงดนตรีเพื่อการฟังอย่างแท้จริง

5. ในด้านดนตรีควรจัดให้มีดนตรีที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นสอดแทรกในการแสดงบนเวที โดยการนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสม อันจะเป็นการเผยแพร่ อนุรักษ์วัฒนธรรมดนตรีท้องถิ่นให้ปรากฏแก่สายตานักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยในท้องถิ่นอื่นและชาวต่างชาติ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

ควรทำการศึกษา วิจัยเกี่ยวกับการสร้างมาตรฐานการจัดระเบียบการบริการดนตรีใน อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ โดยเฉพาะในแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของภาคใต้ เช่น ภูเก็ต สมุย เป็นต้น ซึ่งมีสภาพการบริการดนตรีเพื่อการท่องเที่ยว รวมถึงสภาพนักท่องเที่ยวที่แตกต่าง กันกับอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เพื่อเป็นการศึกษาเปรียบเทียบผลกระทบจากการบริการดนตรีใน อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว จะทำให้ทราบถึงความแตกต่าง อันจะเป็นข้อมูลสำคัญและเป็นประโยชน์ใน การพัฒนาการท่องเที่ยวของภาคใต้และประเทศไทยต่อไป

บรรณานุกรม

- กองบรรณาธิการ. (2530). คู่ยกกับปราจีน ทรงเผ่า นายกสมาคมดนตรีแห่งประเทศไทย. ถนนดนตรี, ปีที่ 1 ฉบับที่ 10, 23-25.
- กองบรรณาธิการ. (2531). รายงานถนนดนตรี. ถนนดนตรี, ปีที่ 2 ฉบับที่ 5, 100-101.
- กองบรรณาธิการ. (2546). หงา คาราวาน ครูใหญ่แห่งวงการเพลงเพื่อชีวิต. เพลงดนตรี, 12(9), 18.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2550). นโยบายและแผนการตลาด. 2552
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2552). สถิตินักท่องเที่ยว.
- คมสัน สุริยะ, (2548) อุตสาหกรรมบันเทิงยามราตรีในจังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่ : สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เจนภพ จบกระบวนวรรณ. (2550) เพลงลูกทุ่ง. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานอุทยานการเรียนรู้
- แจ้ว วรจักร. (2530). ที่มาของสมาคมดนตรีแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์. ถนนดนตรี, ปีที่ 1 ฉบับที่ 10, 20-22.
- ชุมศักดิ์ นรารัตน์วงศ์. (2548). บุปผาในคีตกาลหรือค กิตติ กิตาร์ป็น. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บูรพา.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2540). สังคตินิยม : ความซาบซึ้งในดนตรีตะวันตก. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิยมพรรณ วรรณศิริ. (2550). มานุษยวิทยาสังคมและวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: ธนาพรส.
- นิตา ชัชกุล. (2550) อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เพ็ญศรี อนันตกุลนธิ, ณ. ณ. (2551). ความรู้เกี่ยวกับเสียงดังจากสนามบินและการดูแลสุขภาพ. กรุงเทพฯ: สำนักโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข.
- ไพบุลย์ สำราญภูติ. (2550) เพลงลูกกรุง. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานอุทยานการเรียนรู้
- วีระ สมบูรณ์. (2550) รหัสดนตรีพลิกวิถีโลก. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไอเฟนบุคส์.
- ศรีัญญา วรากุลวิทย์. (2546) ปฐมนิเทศอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เฟื่องฟ้าพรินต์ติ้ง.
- สังัด ภูเขาทอง. (2546). แนวทางการศึกษาประวัติศาสตร์ไทย. เพลงดนตรี, 9(6), 88.
- สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. (2528). การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม : แนวทางการศึกษาวิเคราะห์และวางแผน.
- สร้อยตระกูล (ติวานนท์) อรรถมานะ. (2541). พฤติกรรมองค์การ: ทฤษฎีและการประยุกต์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุกรี เจริญสุข. (2538) จะฟังดนตรีอย่างไรให้ไพเราะ. กรุงเทพมหานคร: หอรัตนชัยการพิมพ์.

- สุกรี เจริญสุข. (2549) การคัดเลือกนักดนตรีอาชีพสำหรับวงดุริยางค์ฟิลฮาร์โมนีแห่งประเทศไทย. เพลง
ดนตรี,
สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์. (2544). โครงสร้างและพลวัตวัฒนธรรมภาคใต้กับการพัฒนา. กรุงเทพฯ: สำนักงาน
กองทุนสนับสนุนการวิจัย.
เอนก นาวิกมูล, ณ. ป. (2550). เพลงพื้นบ้าน. กรุงเทพฯ: สำนักงานอุทยานการเรียนรู้.
เอี่ยม ทองดี. (2538). ข้าว : วัฒนธรรมและการเปลี่ยนแปลง. กรุงเทพฯ: มติชน.

นุศลานุกรม

บุคลากรกรม

- กำจร กาญจนถาวร. (ผู้ให้สัมภาษณ์), ทรงศักดิ์ ปัทมรุจ (ผู้สัมภาษณ์), ที่โรงแรมพาราไดส์แอนดริ์สอร์ท
อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ.2554
- ไกรศิลป์ โสตานิล. (ผู้ให้สัมภาษณ์), ทรงศักดิ์ ปัทมรุจ (ผู้สัมภาษณ์), ที่มหาวิทยาลัยทักษิณ ตำบลเขารูป
ช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 20 เมษายน พ.ศ.2552
- คมสันต์ ชิดเทพ. (ผู้ให้สัมภาษณ์), ทรงศักดิ์ ปัทมรุจ (ผู้สัมภาษณ์), ที่มหาวิทยาลัยทักษิณ ตำบลเขารูปช้าง
อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม พ.ศ.2553
- จินตนา สุวรรณรัตน์. (ผู้ให้สัมภาษณ์), ทรงศักดิ์ ปัทมรุจ (ผู้สัมภาษณ์), ที่โรงแรมพาราไดส์แอนดริ์สอร์ท
อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ.2554
- ณัฐพร สนธิเกษตรริน. (ผู้ให้สัมภาษณ์), ทรงศักดิ์ ปัทมรุจ (ผู้สัมภาษณ์), ที่สถานประกอบการอคูสติคฝับ
อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม พ.ศ.2553
- พงศ์ธร บุญจมาลา. (ผู้ให้สัมภาษณ์), ทรงศักดิ์ ปัทมรุจ (ผู้สัมภาษณ์), ที่โรงแรมพาราไดส์แอนดริ์สอร์ท
อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ.2554
- ไพรัช เหลืองสะอาด. (ผู้ให้สัมภาษณ์), ทรงศักดิ์ ปัทมรุจ (ผู้สัมภาษณ์), ที่โรงแรมพาราไดส์แอนดริ์สอร์ท
อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ.2554
- ระวีวัฒน์ ไทยเจริญ. (ผู้ให้สัมภาษณ์), ทรงศักดิ์ ปัทมรุจ (ผู้สัมภาษณ์), ที่มหาวิทยาลัยทักษิณ ตำบลเขารูป
ช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ.2553
- วีรเดช เสริมศิลป์ (ผู้ให้สัมภาษณ์), ทรงศักดิ์ ปัทมรุจ (ผู้สัมภาษณ์), ที่มหาวิทยาลัยทักษิณ ตำบลเขารูป
ช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ.2552
- วีรศักดิ์ อักษรถึง. (ผู้ให้สัมภาษณ์), ทรงศักดิ์ ปัทมรุจ (ผู้สัมภาษณ์), ที่โรงแรมพาราไดส์แอนดริ์สอร์ท
อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ.2554
- สุรสิทธิ์ ศรีสมุทร. (ผู้ให้สัมภาษณ์), ทรงศักดิ์ ปัทมรุจ (ผู้สัมภาษณ์), ที่มหาวิทยาลัยทักษิณ ตำบลเขารูป
ช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม พ.ศ.2553
- อนุชิต โหรรรัตน์ (ผู้ให้สัมภาษณ์), ทรงศักดิ์ ปัทมรุจ (ผู้สัมภาษณ์), สถานประกอบการชูการ์บีท อำเภอ
หาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 17 มิถุนายน พ.ศ.2553
- อานู มหาสินธุ์. (ผู้ให้สัมภาษณ์), ทรงศักดิ์ ปัทมรุจ (ผู้สัมภาษณ์), ที่โรงแรมพาราไดส์แอนดริ์สอร์ท อำเภอ
หาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ.2554

ภาคผนวก

แบบสัมภาษณ์นักท่องเที่ยว

เรื่อง ผลกระทบจากการบริการดนตรีในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

คำชี้แจงสำหรับผู้สัมภาษณ์ แบบสัมภาษณ์นี้ใช้สัมภาษณ์ นักท่องเที่ยวชาวไทย เพื่อศึกษาวิจัยเรื่อง ผลกระทบจากการบริการดนตรีในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว สัมภาษณ์ขณะใช้บริการในสถานบันเทิงที่มีการแสดงดนตรีเท่านั้น ส่วนนักท่องเที่ยวต่างชาติให้ใช้แนวทางการสัมภาษณ์เช่นเดียวกับการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวชาวไทย โดยใช้ภาษาอื่น ๆ ตามความเหมาะสม

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องวงกลม ○ หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง ที่ตรงกับกรให้ข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ 18-20 ปี 21 - 25 ปี 26 - 35 ปี 36 ปีขึ้นไป
3. ภูมิลำเนา สงขลา ภาคใต้ ต่างประเทศ ระบุ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อผลกระทบด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม จากการบริการดนตรีในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

1. ท่านมีวัตถุประสงค์หลักที่สำคัญที่สุดในการใช้บริการสถานบันเทิงเพื่ออะไร (เช่น ฟังดนตรี รับประทานอาหารและเครื่องดื่ม พบปะเพื่อนฝูงและเจรจาทำธุรกิจ เป็นต้น)

.....

.....

.....

.....

.....

2. เพราะอะไรท่านจึงเลือกมาใช้สถานบริการแห่งนี้

-

 3. ท่านชอบการแสดงดนตรีในลักษณะใด (เช่น ดนตรีสำหรับการเดินรำ ดนตรีสำหรับบรรเลง ประกอบการรับประทานอาหารและการดื่ม ดนตรีเพื่อการฟังอย่างแท้จริง เป็นต้น)

-

 4. จำนวนครั้งในการใช้บริการต่อปีและค่าใช้จ่ายในแต่ละครั้งมีจำนวนเงินเท่าไร

-

 5. ท่านคิดว่าการบริการดนตรีส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมอย่างไรบ้าง

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

สถานที่สัมภาษณ์

วันที่ / เวลา

ผู้สัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์

นักดนตรี นักร้อง

เรื่อง ผลกระทบจากการบริการดนตรีในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

คำชี้แจงสำหรับผู้สัมภาษณ์ แบบสัมภาษณ์นี้ใช้สัมภาษณ์ นักดนตรีและนักร้อง เพื่อศึกษาวิจัย เรื่อง ผลกระทบจากการบริการดนตรีในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่วงวงกลม ○ หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง ที่ตรงกับการให้ข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ 18-20 ปี 21 – 25 ปี 26 – 35 ปี 36 ปีขึ้นไป
3. ภูมิลำเนา สงขลา ภาคใต้ ต่างประเทศ ระบุ
4. การศึกษาด้านดนตรี จบการศึกษาด้านดนตรี ระบุสถาบัน จบ
การศึกษาด้านอื่น ๆ ระบุสาขา
5. หน้าที่/เครื่องดนตรีประจำ นักร้อง เล่นเครื่องดนตรี ระบุ
6. ประสบการณ์การแสดงดนตรี ระบุ ปี
7. อาชีพหลักในปัจจุบัน นักดนตรี-นักร้อง อาชีพอื่น ระบุ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อผลกระทบด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม จากการบริการดนตรีในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

1. เข้าสู่อาชีพนักดนตรี-นักร้องได้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. รายได้จากการแสดงดนตรีเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. ท่านได้รับสวัสดิการจากการทำงานด้านนี้อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. เวลาการทำงานของท่านมีปัญหาต่อการใช้ชีวิตของท่านหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. ท่านได้รับความเป็นธรรมหรือถูกเอาเปรียบจากการทำงานหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6. นักท่องเที่ยวให้ความสนใจต่อดนตรีที่ท่านทำการแสดงมากน้อยแค่ไหน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

7. การแสดงดนตรีควรมีดนตรีที่แสดงเอกลักษณ์ท้องถิ่นหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

8. การบริการดนตรีของท่านมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

9. มีความคิดเห็นอย่างไรต่ออาชีพนักดนตรี-นักร้องในปัจจุบัน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

สถานที่สัมภาษณ์

วันที่ / เวลา

ผู้สัมภาษณ์